Dzisiaj 16 stron

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 126

Poznań, środa dnia 18 marca 1931

Rok XXVI

We Francji o Sowietach

Ostatnie przemówienie prezesa rady komisarzy ludowych Sowietów, Mołotowa, obszernie referowane w naszem piśmie, wywołało żywe echa we Francji. Nie można się temu dziwić, gdyż Mołotow bardzo silnie zaatakował Francję, zarzucając jej, a zwłaszcza p. Briandowi, przygotowywanie bloku państw europejskich do walki z Rosją sowiecką. Niewątpliwie najbardziej charakterystyczną i miarodajną odpowiedzią francuską na zarzuty Mołotowa był niedawny artykuł wstępny półoficjalnego „Tempsa".

Omawiając przemówienie Mołotowa, „Temps" twierdzi, że Sowiety dążą nadal do wywołania rewolucji światowej i że, jeżeli udaje się im utrzymywać dyktaturę komunistyczną w Rosji, to tylko przez wywoływanie u siebie mniemania, iż „świat cały łączy się przeciw narodowi rosyjskiemu i że tak zwane mocarstwa kapitalistyczne przygotowują zbrojną interwencję przeciwko Sowietom w zamiarze uniezależnienia od siebie narodu rosyjskiego". „Temps" nazywa tego rodzaju twierdzenia „ohydnem kłamstwem" i energicznie zaprzecza dalszym wywodom Mołotowa, opartym na procesach, wytaczanych przed trybunałami sowieckiemi mienszewikom, jakoby w latach 1930—1931 szykowała się zbrojna interwencja przeciwko Rosji. Półoficjalny organ francuski wywodzi, że jest to „czysty obłęd", który służy Sowietom tylko dla uzasadnienia ich terroru, wyrażającego się ostatnio w zaprowadzeniu przymusowej pracy.

Zdaniem „Tempsa", to nie Rosja powinna się bronić przed interwencją obcych mocarstw, ale „to wszystkie narody cywilizowane muszą od dwunastu lat bronić się przed zuchwałemi przedsięwzięciami rewolucyjnemi związku sowieckiego". Odpowiadając na ataki Mołotowa na Francję i p. Brianda „Temps" oświadcza, że Francja zbyt wiele dała dowodów pojednawczych zamiarów wobec Rosji, „lecz Moskwa zawsze odpowiadała na te wszystkie lojalne wysiłki krętackiemi manewrami i złą wolą".

„Temps" wyszydza następnie reklamowany przez Mołotowa pacyfizm sowiecki, wskazując na ogromne zbrojenia Moskwy i dowodząc, że „można się zapytać, czy Sowiety nie przygotowują świadomie wojny i czy nie staniemy pewnego dnia wobec dokonanego faktu zbrojnej napaści na jedno z państw, sąsiadujących z Rosją, napaści, która oznaczałaby groźbę dla całej Europy i wobec której nikt nie mógłby pozostać obojętnym".

Wreszcie półoficjalne pismo francuskie wyraża zdumienie, że Moskwa utrzymuje, iż projekt związku państw europejskich jest przeciw niej skierowany, a jednocześnie przyjmuje zaproszenie do komisji studjów nad sprawami europejskiemi „widocznie w nadziei uzyskania możności łatwiejszego manewrowania przeciwko związkowi europejskiemu, który oczywiście musiałby krępować „dumping" sowiecki". Na zakończenie „Temps" wskazuje na zbrojenia sowieckie i dziwi się, że „są jeszcze rządy i narody, które padają ofiarą tej polityki i które udają, że nie widzą tego światowego niebezpieczeństwa".

Streściliśmy obszernie artykuł „Tempsa", jako dowód, że stosunki francusko - sowieckie nie są najlepsze i że polityka sowiecka wywołuje we Francji coraz silniejszą reakcję.

Że narody chcą się bronić przed propagandą komunistyczną to jest jasne i zrozumiałe. Że również pragną bronić swoich gałęzi wytwórczości przed dumpingiem sowieckim, to również nie wymaga uzasadnień. Wydaje nam się jednak, że daleka od tego droga bądź do izolowania Sowietów, bądź do tworzenia przeciw nim związków państw.

Zwłaszcza ten ostatni postulat jest całkiem nierealny. Aby mógł być przeprowadzony musiałby objąć wszystkie państwa świata. A to jest niemożliwe. Zawsze znajdzie się kraj, który będzie chciał handlować z Sowietami. Już dziś wiadomo, że swoje stosunki z Sowietami starają się rozwinąć Włochy, a również Niemcom udało się ostatnio uzyskać wzrost zamówień sowieckich na przemysłowe wyroby niemieckie o 300 milj. marek. Czy inne państwa mają zrywać z Sowietami, by zostawić wolne miejsca już tylko Niemcom?

Nie znaczy to, aby zagadnienie sowieckie miało być ignorowane. Przeciwnie, wysuwa się ono na czoło bieżących spraw międzynarodowych. Trzeba tylko patrzeć na nie realnie, umieć odróżnić rzeczy możliwe od niemożliwych i ustalić wobec niego pozytywną politykę.

Ziemie zachodnie pokrywają 60 proc. budżetu państwowego

Dzisiejsze posiedzenie Senatu

Warszawa, 18. 3. (Tel. wł.) — Na dzisiejszem posiedzeniu Senatu załatwiono szereg spraw drobniejszych. Żywszą dyskusję wywołała ustawa o samoistnym podatku wyrównawczym dla gmin wiejskich. Do ustawy tej sen. Głąbiński zgłosił wniosek, ażeby podatku wyrównawczego nie rozciągać na te województwa, w których dotychczas nie obowiązywał, to znaczy na ziemie b. zaboru austrjackiego i pruskiego.

Stanowiska Klubu Narodowego bronił sen. Wasiutyński oraz gen. Meissner, który podkreślił, że obciążenie podatkowe ziem zachodnich jest bardzo wysokie. Śląsk, Wielkopolska i Pomorze pokrywają 60 proc. całego budżetu państwowego. Wprowadzenie ustawy jest z tego względu niewłaściwe ani nie jest potrzebne z punktu widzenia interesów ziem zachodnich.

W głosowaniu większość B. B. odrzuciła poprawki sen. Głąbińskiego i ustawę przyjęto.

Następnie przystąpiono do ratyfikacji umów międzynarodowych. Posiedzenie Senatu będzie trwało bez przerwy obiadowej do wyczerpania porządku dziennego. (w)

Nowa era w stosunkach franc.-włoskich

Na marginesie mowy Grandiego — Powrót do solidarności łacińskiej

Paryż, 18. 3. (Tel. wł.) Ostatnia mowa Grandiego rzuciła pewne światło na całość stosunków francusko-włoskich.

Wybuch wojny światowej przyniósł zwrot ku solidarności łacińskiej, w ostatnim jednak czasie stosunki te ochłodły znacznie, a w ostatnim półroczu, po znanej mowie Mussoliniego, który wyraźnie stanął po stronie „pokrzywdzonych" Traktatem Wersalskim, po wizycie i serdecznem przywitaniu Stahlhelmu w Rzymie, doszły nawet do niebezpiecznego napięcia. Dopiero porozumienie morskie położyło kres rozwijającym się po jednej i drugiej stronie Alp wrogim nastrojom. Woinął duch ugody, ostatnio właśnie w mowie Grandiego nazwany po imieniu jako nowa era w stosunkach dwóch narodów łacińskich.

We Francji nastąpił również stanowczy zwrot w opinji co do nowego układu stosunków francusko - włoskich.

Dziennik „Ere Nouvelle", który jako organ stronnictwa radykalno-socjalnego napadał dotychczas systematycznie na ustrój polityczny Italji, prowadzoną przez nią agresywną politykę, wyraża szczery zachwyt z powodu ugody, która, według dziennika, nie omieszka odegrać w przyszłości wielkiej roli w stosunkach między obu narodami.

Grandi a Paneuropa

W dzienniku „Le Journal" St. Brice czyni jednak pewne zastrzeżenia. Zdaniem jego Grandi nie zdobył się na całkowite przyjęcie poglądów Brianda na unję europejską. Gdy Briand żąda tej unji, czyni to w ramach istniejących traktatów w celu konsolidacji statutu Europy, przy zachowaniu jednak wszelkich granic bezpieczeństwa poszczególnych narodów. Grandi przeciwnie, przychyla się do tezy angielskiej, według której jedynie rozbrojenie zapewnić może bezwzględne bezpieczeństwo. Najdrażliwszym ustępem przemówienia Grandiego, pisze St. Brice, jest ten, w którym stara się on przedstawić unję europejską jako rzekome potępienie poszczególnych umów, zawartych przez Francję, jako negację Małej Ententy i sojuszu polsko-rumuńskiego. Należy przypuszczać — kończy St. Brice — że są to jedynie pozostałości niedawnej przeszłości. Kompletna ewolucja wymaga pewnego czasu. Powinna ona nastąpić, o ile ma dojść do prawdziwego porozumienia politycznego, którego oczywiście dotychczas jeszcze nie osiągnięto.

Przed konferencją paryską ministrów spraw zagranicznych

Paryż, 18. 3. (Tel. wł.) W czasie spotkania ministrów spraw zagranicznych, mającego nastąpić w Paryżu w dniu 24 bm., przewidziana jest ważna wymiana zdań, dotycząca unji europejskiej. W konferencji, jak to już donosiliśmy, wezmą udział Henderson, Zaleski i może Grandi.

Na temat pośrednictwa Wielkiej Brytanji w rozwiązaniu niezałatwionych spraw pomiędzy Francją a Włochami, niektóre pisma wyrażają opinję, że pośrednictwo to, o ile okazało się bardzo cennem w dziedzinie spraw morskich, o tyle — w sprawach interesów ściśle francusko - włoskich — byłoby zbyteczne.

Atak bezrobotnych na magistrat

Warszawa, 18. 3. (Tel. wł.). W Siedlcach tłum bezrobotnych opanował magistrat. Podczas interwencji policji 4 robotników i 3 policjantów odniosło ciężkie rany. (w)

10-lecie traktatu ryskiego

Mija dzisiaj 10 lat od dnia podpisania w Rydze traktatu pokojowego między Polską a Rosją sowiecką. Traktat ten oznacza zakończenie wojny polsko - bolszewickiej i ukoronowanie zwycięstwa, odniesionego przez naród polski w roku 1920 po odparciu najazdu bolszewickiego na Polskę.

Znaczenie traktatu ryskiego jest bardzo duże. Wytknął on wschodnie granice Polski, ustalając jednolity charakter państwa polskiego. Pokój w Rydze oznacza ostateczne pogrzebanie idei federalistycznej na wschodzie. Na północy ustalił on wspólną granicę Polski z Łotwą, oddzielając Litwę, a tem samem pośrednio Niemcy, od bezpośredniego kontaktu z Rosją sowiecką. Na południu granica polsko - rosyjska zabezpieczała utrzymanie w polskich rękach Lwowa i Małopolski wschodniej. Prosta niemal linja granicy polsko - rosyjskiej z południa na północ tłumaczy się koniecznością utrzymania w naszem państwie Ziemi Wileńskiej i Lwowskiej.

Niewątpliwie ponieśliśmy w traktacie ryskim pewne ofiary. Granice, jakie przewidywał Komitet Narodowy Polski w Paryżu i o jakich myślano w r. 1919, sięgały dalej na wschód, bo obejmowały Mińsk i część Podola. Po częściowo tragicznym przebiegu wojny polsko - rosyjskiej w r. 1920, która ogromnie wyczerpała naród polski, nie było już mowy o tem, aby osiągnąć maksymalne granice na wschodzie, a pozatem również wzgląd na zbliżający się plebiscyt górnośląski nakazywał zakończyć rokowania pokojowe w Rydze, aby w dniu plebiscytu Polska mogła wystąpić na Śląsku jako kraj z ustabilizowaną granicą wschodnią i z pokojem na wschodzie.

Zatem dopiero od dziesięciu lat, w przeciwieństwie do innych państw europejskich, Polska cieszy się pokojem. Dzisiaj Polska nie pragnie też niczego innego, jak, aby pokój, ustalony w Rydze, utrwalił się i przeszedł do historji, jako finalizacja długiego zatargu polsko-rosyjskiego. Należy przyznać, że ze strony Sowietów nie wysuwa się żądań rewizji traktatu ryskiego lub granic, ustalonych w Rydze. I to jest może jedną z jaśniejszych stron na horyzoncie Polski.

Posiedzenie Klubu Narod.

Warszawa, 18. 3. (Tel. wł.) — Posiedzenie Klubu Narodowego zostało zwołane na piątek 20 bm. o godz. 3 po południu. Prezydjum wzywa wszystkich posłów do bezwzględnej obecności. (w)

Przeciw złej umowie gospodarczej z Niemcami

Mowa pos. Stanisława Strońskiego w Sejmie dnia 11. 3. 1931

Wysoki Sejmie. P. Przewodniczący Komisji Spraw Zagranicznych poseł Radziwiłł wypowiedział dwa twierdzenia o stanowisku Klubu i naszego stronnictwa wobec Niemiec. Mianowicie że my jesteśmy przeciwnikami wszelkich układów z Niemcami oraz że stanowisko nasze polityczne wobec Niemiec jest całkowicie negatywne (P. Radziwiłł: Niech Pan sobie przeczyta mowę pana senatora Kozickiego, wypowiedzianą trzy dni temu w sali obok). Ja ją dokładnie czytałem i dziesiątki naszych mów (P. Sanojca: Ale Pan pamięta to co Panu potrzeba). Ja Panu Sanojcy mogę też odpowiedzieć: jeżeli pan poseł Radziwiłł chciał coś udowodnić na podstawie mowy p. Kozickiego, to on powinien był ją tu przeczytać, a nie ja. (P. Radziwiłł: Ja ją tu mam, bo wiem, że tam tego nie znajdę).

Przeciw złym układom z Niemcami

Pierwsze twierdzenie, jakobyśmy byli wogóle przeciwnikami układów z Niemcami, jest rzeczywiście zadziwiające. Wszakże ja przypomnę, czy ktokolwiek słyszał o tem (żeby dać przykład bardzo jaskrawy) żebyśmy byli przeciwnikami chociażby umowy arbitrażowo-koncyljacyjnej z Niemcami, która była częścią umów z Locarna. Jeżeliśmy zwalczali Locarno, to nie za umowę arbitrażowo - koncyljacyjną (Głos z ław BB.: A za co? Naprzekór Rządowi) tylko za rozróżnienie w Locarnie między granicami zachodniemi a granicami wschodniemi (Głos: Subtelności. P. Radziwiłł: Co to ma do tego?) Ma i Pan Poseł nie będzie narzekał na mnie, że ja nie mówię o tem, co Pan nam zarzucał. Więc, jako pierwszy przykład, pytam: Czy ktoś słyszał o tem, ażebyśmy byli przeciwni, chociażby umowie arbitrażowo-koncyljacyjnej z Niemcami, która jest chyba instrumentem dyplomatycznym pokojowego załatwiania spraw? Albo czy ktoś słyszał, żebyśmy byli przeciwnikami umowy drzewnej, (P. Radziwiłł: Ale teraz ją sabotujecie) albo umowy żytniej, albo żebyśmy byli przeciwnikami dziesiątków umów prawnych, rzecznych, tranzytowych, komunikacyjnych, transportowych z Niemcami? Zdaje się, że pos. Radziwiłł będzie musiał ograniczyć swoje twierdzenie do tego, iż Klub Narodowy jest przeciwny tym umowom z Niemcami, które uważa za niekorzystne dla państwa. Ale zdaje mi się, że tak postawiony zarzut nie będzie przykry dla naszego klubu . (Głos w Kl. Nar.: Tylko dla waszego).

Po drugie, to twierdzenie jakoby stanowisko nasze wobec Niemców było wyłącznie negatywne, także nie jest słuszne, bo przecież nie wiele dni temu pod przewodnictwem p. posła Radziwiłła w Komisji Spraw Zagranicznych, stwierdziliśmy, i to nie pierwszy raz, ale wiele razy stwierdziliśmy, że między innemi (ażeby znów dać sprawę najbardziej jaskrawą) uważamy zbliżenie pomiędzy Francją a Niemcami za rzecz dla pokoju europejskiego korzystną byle nie odbywało się to w pojmowaniu Niemców i w sposobie stosowania go kosztem Polski, o czem Panowie oświadczyli, że i panowie się z nami zgadzają. Sądzę zatem, że i w sprawie tego negatywnego stanowiska naszego w stosunku do Niemiec twierdzenie posła Radziwiłła nie będzie mogło się utrzymać.

Jeżeli dziś przemawiamy przeciw umowie gospodarczej z Niemcami, to dla powodów rzeczowych, które bardzo zwięźle, bardzo krótko i conajważniejsze tylko w tej chwili przedstawię.

Zachwiana równowaga umowy

Pierwszy powód jest taki, że naszem zdaniem — ażeby o rzeczach mówić jak najbardziej spokojnie, trzeźwo — równowaga umowy gospodarczej z Niemcami takiej, jak ona istnieje na papierze, została zachwiana, mianowicie równowaga pomiędzy tą częścią postanowień, które dotyczą wymiany towarów, czyli obrotu handlowego, a tą częścią postanowień, które dotyczą osiedlania się Niemców w Polsce. Wysoka Izbo, gdyby to była umowa pomiędzy dwoma krajami, pragnącemi istotnie wejść w spokojne stosunki handlowe i gdyby całe tło wzajemnych stosunków między temi krajami nie nasuwało żadnych innych obaw i podejrzeń, to możnaby powiedzieć, tak jak ona jest ułożona, gdyby była umową między Polską a Czechosłowacją, między Polską a Francją, w swoich postanowieniach mogłaby być umową całkiem dobrą. Ale jakim sposobem to się stało, że równowaga tej umowy została życiowo zachwiana?

Wszyscy pp. mówcy i to z pp. sprawozdawcami na czele, bo ta umowa miała dwóch sprawozdawców, byli zgodni w stwierdzeniu, że gospodarcze korzyści albo że gospodarcze postanowienia tej umowy zostały w znacznej części unicestwione przez obecną politykę gospodarczą Niemiec. Pod tym względem jesteśmy wszyscy w zgodzie. Co to znaczy? To znaczy, że ten zakres życiowy, który przedstawia umowa handlowa, że on został uszczuplony. Wszyscy powiadamy, że obrót będzie mniejszy, aniżeliby mogło wynikać z tej umowy, gdyby ona była pokojowo przez obie strony stosowana. Natomiast nie został uszczuplony zakres drugi, a mianowicie zakres osiedlania się Niemców, jako handlowców w Polsce, bo to nie zależy wcale od tego jaka będzie wymiana towarów. Oni przyjadą tutaj po to, ażeby niejako patrzeć co się da zrobić z tą wymianą towarów.

I to zachwianie równowagi pomiędzy dziedzinami umowy sprawia, że ona przedstawia się dziś niebezpiecznie. Widoki obrotów gospodarczych są nikłe, albo, jeżeli to słowo jest za silne, mają zmniejszone znaczenie, natomiast zapory przeciw napływowi t. zw. handlowców niemieckich przez to wcale się nie zmniejszą. (P. Rzóska: Więc gdyby można było wywieźć więcej artykułów rolnych, to Panowie byliby za osiedlaniem się Niemców na ziemiach zachodnich.) Proszę Pana, ilekroć Pan będzie się starał moje rozumowania do swojego rozumu sprowadzić, będzie Pan zawsze na błędnej drodze. (P. Walewski: Może dlatego, że kolega Rzóska w talmudzie nie jest biegły.) Ja się o Talmud nie obrażam i nie mogę się Panu odwzajemnić przypuszczeniem, że Pan jest z tych Walewskich, którzy po mieczu i po rozumie od Napoleona I pochodzą. (P. Walewski: To nie jest argument, w interpretacji Talmudu zawsze Panu pierwszeństwo oddamy.) Jak powiadam zatem, ta równowaga została zachwiana i zachodzi obawa, że w Polsce będą osiedlali się handlowcy, z którymi będzie miało znacznie mniej do czynienia Ministerstwo Przemysłu i Handlu, a znacznie więcej Policja Polityczna i Oddział II Defenzywy Ministerstwa Spraw Wojskowych i z tego powodu powiadam, że pierwsza rzecz, jaka przemawia przeciwko tej umowie i przeciwko jej wejściu w życiu w tej chwili, to jest to zachwianie równowagi która nie jest winą naszą, ale w całości jest winą Niemiec.

Czy narzędzie pokoju?

Drugi wzgląd jest taki, że powiada się nam: ta umowa, to jest narzędzie pokojowych stosunków między Polską a Niemcami.

Ale to niezawsze nam się tak powiada. Mianowicie są chwile, kiedy Panowie mówią: prawda, umowa jest narzędziem pokojowem, ale wobec tego, że Niemcy korzystają z możności podwyższenia stawek celnych, którą im daje umowa w całej pełni, prowadzą dziś politykę nie pokojową, ale politykę właściwie bojową, bo podwyższają stawki celne, wobec tego powiadają Panowie i my mamy broń, bo i my także możemy stawki celne podwyższać. W ten sposób sami Panowie mówią, że to narzędzie pokojowe tak, jak to dziś wygląda, staje się narzędziem wojennem. Jedni i drudzy będą sobie wzajemnie podwyższali stawki (P. Kleszczyński: To jeszcze niewiadomo. Mogą obniżyć.) Niektóre rzeczy są już wiadome, mianowicie niepodobna przypuszczać, żeby polityka gospodarcza Rzeszy Niemieckiej, która jest prowadzona z wielkim wysiłkiem, przynajmniej od roku, żeby ta polityka była jakiemś wielkiem nieporozumieniem, jakby Niemcy nie wiedzieli, dlaczego taką właśnie politykę obecnie prowadzą i żeby zawarcie układu polsko-niemieckiego (a Panom wiadomo, że obrót polski stanowi dla Niemiec nietyle co obrót z Niemcami dla Polski, bo około, jeżeli się nie mylę 4 proc.) żeby zawarcie tego układu zepchnęło politykę niemiecką z wielkim wysiłkiem na tory dzisiejsze prowadzoną z tych dróg. (P. Kleszczyński: W ostatnich czasach punkt widzenia przemysłowy bierze górę.) Ostatnie uchwały rządu Rzeszy nie potwierdzają tego, ażeby ta polityka miała się zmienić.

Co więcej, nietylko w naszych stosunkach z Niemcami niema tego pierwiastka pokojowości zapewnionego, ale sama budowa umowy wpędza nas w trudności bojowe jeszcze od innej strony. Wszyscy Panowie mówicie, że jeżeli Niemcy będą nam stawki podwyższać, to i my będziemy stawki podnosić. Ale komu? Nietylko Niemcom, lecz wszystkim, Niemcom, Francji, Włochom i Czechosłowacji itd., ponieważ istnieje klauzula najwyższego uprzywilejowania (P. Radziwiłł: Wszędzie istnieje). Istnieje dla nas, istnieje dla nich, ale ta klauzula największego uprzywilejowania jako podstawa umowy nadaje się do umów w prawidłowych stosunkach, a Panowie sami wszyscy mówicie, że stosunki pomiędzy nami a Niemcami są nieprawidłowe, ponieważ P. przedstawiciel Ministerstwa Przemysłu i Handlu mówił, że mamy w pochwie miecz i ten miecz w każdej chwili możemy wyjąć, a tym mieczem jest podwyższenie stawek. I rzeczywiście na stawki niemieckie z marca na produkty rolnicze odpowiedzieliśmy w listopadzie polskiemi stawkami przemysłowemi. Ale po tej umowie z klauzulą największego uprzywilejowania, kiedy ten miecz wyciągniemy, będziemy nim ciąć nietylko Niemcy, ale wszystkie inne kraje. W ten sposób umowa z Niemcami, która jest wątpliwej wartości narzędziem pokojowych stosunków gospodarczych z Niemcami, stać się może narzędziem silnych zatargów z innemi państwami. Może to być zupełnie słuszna zasadniczo w swej budowie umowa; bo przecież my ani na chwilę nie twierdzimy, że niesłuszną jest klauzula najwyższego uprzywilejowania (P. Radziwiłł: Niektórzy Panowie to twierdzili.) i takie umowy istnieją na całym świecie, nie robiąc nikomu szkody, jeśli tylko dzieje się to w prawidłowych stosunkach. Ale nie można oczu na to zamykać, że rzecz, która jest dobra w stosunkach prawidłowych, może nie być dobrą w stosunkach nieprawidłowych. To jest drugi powód, dla którego my nie damy sobie wmawiać, jakoby umowa ta była rzeczywiście tym gołąbkiem pokoju. Tak nie jest. P. przedstawiciel Ministerstwa Przemysłu i Handlu o tym mieczu w pochwie mówił i gdybyście Panowie tego miecza w pochwie nie widzieli, tobyście Panowie nie głosowali za tą umową, bo byście zdawali się na łaskę i niełaskę. Tylko budowa jest taka, że kiedy miecz się wydobędzie, to nietylko przeciwko Niemcom, lecz przeciwko wszystkim innym. I to nas narazi na kłopoty.

Polityka gry

Trzeci wzgląd, który nami kieruje, to jest ten, że prawie wszyscy mówcy Bezpartyjnego Bloku zwrócili szczególną uwagę. P. pos. Jeszke, jako pierwszy sprawozdawca, po bardzo obszernem omówieniu umowy na końcu powiedział, że jest jeden wzgląd, który może przemawiać za tem, ażeby tę umowę uchwalić, a mianowicie ten pewien wyższy wzgląd polityczny, żebyśmy tę umowę zatwierdzili i Niemców postawili do pewnego stopnia w kłopotliwem położeniu. P. poseł Walewski, który następnie objął sprawozdanie po panu pośle Jeszkem, zakończył dzisiaj swoje przemówienie tym samym przedmiotem, mianowicie, że jak będzie to będzie, ale jeżeli okaże się, że my tę umowę zatwierdzimy, a Niemcy nie zatwierdzą, to świat się dowie, że to nie my jesteśmy winni, tylko Niemcy. Nawet p. poseł Radziwiłł w ten sposób tę rzecz przedstawiał, że zróbmy to, co do nas należy, dajmy dowód tej pokojowości, a jeżeli Niemcy nie zatwierdzą — to było w naszą stronę powiedziane — nie martwcie się panowie, będzie lepiej dla was.

Otóż muszę powiedzieć, że ten sposób załatwiania spraw na gruncie międzynarodowym nie odpowiada naszemu usposobieniu. My nie mamy żyłki do tej gry, której warunki mogą się z każdym tygodniem i każdym miesiącem zmienić. Nikt nie jest w stanie obliczyć, czy jest ryzyko takie czy inne jeśli się dziś świat dowie o zatwierdzeniu tej umowy, a Niemcy będą w kłopotliwem położeniu, jeżeli oni nie zatwierdzą (P. Radziwiłł: My sobie życzymy, ażeby zatwierdziły). Ale panowie potem mówili: no, ale jeszcze jest i to, jak Niemcy nie zatwierdzą... (P. Radziwiłł: Myśmy powiedzieli, żebyście się nie martwili). Ja bardzo wyraźnie powiedziałem, że książę w ten sposób powiedział, ale pp. Walewski i p. Jeszke powiedzieli to inaczej. W przemówieniu tych panów dźwięczało to, że jeśli mamy zatwierdzić, a Niemcy nie zatwierdzą, to to będzie niekorzystne dla Niemiec. Czy to nieściśle mówiłem, to poddaje to pod sąd słuchaczy w tej Wysokiej Izbie, którzy wszystkie przemówienia słyszeli. Może panowie pojmują te sprawy inaczej. My pojmujemy w ten sposób, że umowę trzeba uwzględnić w całości, to znaczy, żeby ona była dobra i była naprawdę przeprowadzona, a nie taka, żeby ta umowa była dlatego dobra, że może nie będziemy jej przeprowadzać. (P. Radziwiłł: Tego nikt nie mówił). Panowie tego tak nie mówili i panowie tak nie mogli powiedzieć. Co panowie powiedzieli i jak powiedzieli, to ja tutaj dość wyraźnie odtworzyłem, ale to właśnie znaczy, jak to p. poseł Jeszke mówił o wyższej grze politycznej, że jeżeli Niemcy nie zatwierdzą, to umowa będzie dobra, bo ona nam nie zaszkodzi, gdy jej nie będzie. (P. Hołówko: Wtedy to stanie się politycznym plusem, a jeżeli będzie zatwierdzona przez Niemcy, to nie będzie tak, jak wy przedstawiacie, bo my uważamy, że z punktu widzenia gospodarczego ta umowa jest korzystna).

Nie damy swych głosów

To są te względy ściśle rzeczowe, które jeszcze raz wymienię: 1) zachwianie z winy Niemców równowagi w samej budowie umowy, 2) bardzo wątpliwa pokojowość tej umowy, a 3) niepewność jej podczas, gdy my uważamy, że umowę trzeba zatwierdzać poważnie i na pewne, które sprawiają, że my nie chcemy dać swoich głosów za ratyfikacją tej umowy. (Oklaski na prawicy).

Pomimo apelu o wcześniejszy odbiór nawozów azotowych na sezon wiosenny, dopiero w marcu r. b. ujawniło się poważne i terminowe zapotrzebowanie, przewyższające w niektórych produktach techniczne zdolności wysyłkowe magazynów fabrycznych.

Celem jasnego kreślenia sytuacji wysyłkowej, Państwowe Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie i Mościcach podają do wiadomości Szanownych Odbiorców, że:

1. Zapasy saletry sodowej, saletry nitrofos, saletrzaku oraz azotniaku i siarczanu amonowego są jeszcze dostateczne, wysyłkę uskutecznia się szybko, w kolejności zamówień.
2. Produkcja marcowa saletry wapniowej jest już rozsprzedana. Obecnie przyjmuje się nowe zamówienia do wysyłki w kwietniu i maju.
3. Zapasy wapnamonu są również zgóry wyprzedane na marzec i kwiecień, wobec czego fabryka w Chorzowie może przyjmować zamówienia na wapnamon dopiero z terminem wysyłki w miesiącu maju. dw 3085

Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Mościcach

Odczyt p. Cheradame'a

Przypominamy, że dziś o godz. 19 w sali 18 Collegium Minus wybitny pisarz francuski p. Andrzej Cheradame, wygłosi odczyt w języku francuskim o międzynarodowej organizacji, mającej na celu zabezpieczenie pokoju na podstawie obowiązujących traktatów. Interesujący i aktualny temat każe przypuszczać, że odczyt wywoła duże zainteresowanie.

Zjazd dla popierania turystyki

Warszawa, 18. 3. (Tel. wł.). — Wczoraj rozpoczęły się w Warszawie obrady zjazdu w sprawie popierania turystyki.

Zjazd otworzył min. rob. publ. Norwid-Neugebauer, który omówił najważniejsze zagadnienia, dotyczące rozwoju turystyki w Polsce. Po ukonstytuowaniu się prezydjum wicemin. skarbu Starzyński wygłosił referat pod tyt. „ekonomiczne znaczenie ruchu turystycznego". Drugi referat wygłosił p. Stanisław Osiecki prezes związku polskich towarzystw turystycznych na temat „czy turystyka bez świadczeń społecznych może przynieść korzyści społeczeństwu i państwu?", wreszcie p. Mieczysław Orłowicz kierownik referatu turystycznego w min. rob. publ. przedstawił zarys organizacji polskiego związku dla popierania turystyki, zwłaszcza związków wojewódzkich.

Aresztowanie defraudantów.

Warszawa, 18. 3. (Tel wł.). Urząd śledczy aresztował dwóch urzędników Banku Dyskontowego, z których jeden Izaak Schoenbrun defraudował 43 tys. zł, a drugi Stef. Krasnodębski 64 tys. (w)

Fermenty wśród socjalistów angielskich

Nowa porażka rządu Mac Donalda

Londyn, 18. 3. (Tel. wł.) Na nic się snać nie przydały nauki Mac Donalda, wypowiedziane przezeń w ub. tygodniu pod adresem towarzyszy partyjnych.

Dzięki postępującemu rozkładowi w łonie Partji Pracy Mac Donald poniósł wczoraj znowu dotkliwą klęskę. Mianowicie izba gmin odrzuciła 246 głosami przeciwko 242 projekt klauzuli, przewidującej zniesienie wyborczych okręgów uniwersyteckich.

Jakkolwiek rząd Mac Donalda i tę porazkę wytrzyma, niemniej stanowi ona jedną szczerbę więcej w kruszejących i tak zwłaszcza od czasów znanego wystąpienia Snowdena podstawach rządów labourzystów.

Należy zaznaczyć, że niektórzy z posłów Labour Party głosowali przeciw swemu rządowi.

Londyn, 18. 3. PAT). Na zebraniu Klubu parlamentarnego Labour Party Mac Donald oświadczył, że rząd ma zamiar raz jeszcze wysunąć w izbie gmin sprawę zniesienia uniwersyteckich okręgów wyborczych.

MYDŁO JELEŃ SCHICHT

oszczędza bieliznę
i czyni ją białą
jak śnieg

Zmarły kardynał Maffi

Jego rola w życiu politycznem Włoch

Rzym, 18. 3. (Tel. wł.) Zmarły wczoraj Kardynał Maffi, arcybiskup Pizy, był jednym z najwybitniejszych członków Świętego Kollegium

Kardynał Maffi pozostawił po sobie dużą spuściznę naukową w dziedzinie fizyki, kosmografji i astronomji. Był on do ostatniej chwili dyrektorem obserwatorjum watykańskiego. W życiu politycznem zmarły był gorącym zwolennikiem porozumienia Watykanu z Kwirynałem. Cieszył się on specjalną sympatją i uznaniem włoskich czynników oficjalnych. Zmarły odznaczony był orderem Annuncjaty. Kardynał Maffi pobłogosławił związek małżeński następcy tronu z księżniczką belgijską, co komentowane było jako dowód gorącej przyjaźni, łączącej go z domem sabaudzkim.

Morderstwo z chciwości

Sensacyjna rozprawa w Niemczech

Regensburg, 18. 3. (Tel. wł.). Przed tutejszym sądem przysięgłych rozpoczął się proces, który wzbudził sensację w całych Niemczech.

Na ławie oskarżonych zasiedli kupiec Tetzner i jego małżonka, oboje oskarżeni o morderstwo i szantaż. Tło sprawy jest następujące: Tetzner, chcąc za wszelką cenę uzyskać większą kwotę pieniężną, na jaką był ubezpieczony, zamordował osobę trzecią, poczem ofiarę swoją podpalił wraz ze swym samochodem, symulując nieszczęśliwy wypadek i własną śmierć Śmierć męża wskutek wypadku miała w ten sposób „nieszczęśliwej" wdowie przynieść wielką sumę ubezpieczeniową.

Cała jednakże nikczemna gra wydała się, a chciwi i nieprzebierający w środkach małżonkowie Tetznerowie znaleźli się przed kratami sądowemi. Wyrok spodziewany jest jutro, w czwartek.

Sprawa powyższa przypomina wypadek, jaki miał miejsce w roku ubiegłym w Anglji, gdzie niejaki Rouse w tym samym celu spalił swój samochód wraz ze zwłokami zamordowanej przez siebie ofiary. Rouse został skazany na śmierć i właśnie przed tygodniem stracony.

Społeczeństwo odwraca się od „sanacji"

Zwycięstwo obozu narodowego przy wyborach miejskich w Olkuszu

Kielce, 18. 3. (Tel. wł.)) W tych dniach odbyły się w Olkuszu wybory do rady miejskiej. Cztery listy polskie uzyskały 16 mandatów, listy żydowskie 8 mandatów. Dotkliwą klęskę poniosła „sanacja", uzyskując tylko trzy mandaty. Narodowe ugrupowanie „Jedność Gospodarcza" zdobyło 7 mandatów, a Polsko-Chrześcijańskie Zjednoczenie Mieszczańskie (zbliżone również do obozu narodowego) 5 mandatów. P. P. S. poniosła porażkę, zdobywając tylko jeden mandat.

Obóz narodowy uzyskał ogółem połowę wszystkich mandatów, a trzy czwarte mandatów polskich.

„Sanacja" straciła wielką część swych głosów, uzyskanych przy wyborach do Sejmu.

Wpływy lewicy radykalnej również znacznie spadły.

Wzrost religijności wśród młodzieży akademickiej

Przeszło 4000 studentów przystąpiło w Warszawie do Komunji św.

Warszawa, 18. 3. (Tel. wł.) W tych dniach zakończyły się rekolekcje w akademickim kościele św. Anny (po-bernardyńskim). Przeszło 4000 studentów przystąpiło do Komunji św. Dla uczestników rekolekcyj przesłał J. Em. ks. kardynał Kakowski arcypasterskie błogosławieństwo.

Od środy w kościele akademickim św. Anny rozpoczynają się nowe rekolekcje dla tych studentów, którzy z powodu tłumnego udziału młodzieży w rekolekcjach i przepełnienia kościoła po-bernardyńskiego nie mieli możności wysłuchania ich.

Nienotowany dotychczas tłumny udział młodzieży akademickiej w rekolekcjach świadczy o potężnem odrodzeniu ducha religijnego wśród młodzieży.

Rewizje u działaczy narod. w Krakowie

Kraków, 18. 3. (Tel. wł.). — W Krakowie wczoraj policja przeprowadziła rewizję w lokalu Stron Narodowego oraz w mieszkaniach działaczy O. W. P., Stefanki i Flisa. (w)

O ratyfikację traktatu handlowego z Polską

Wystąpienie Partji Państwowej do rządu Rzeszy

Berlin, 18. 3. (PAT) Frakcja parlamentarna Partji Państwowej uchwaliła zwrócić się do rządu Rzeszy z żądaniem przedłożenia jeszcze w ciągu bieżącej sesji Reichstagu polsko-niemieckiej umowy handlowej do ratyfikacji.

Oustric uniewinniony

Paryż, 18. 3. (PAT). Znany bankier Oustric, oskarżony o odmówienie złożenia przysięgi przed komisją śledczą, badającą sprawę jego banku, został przez sąd uniewinniony.

Krwawe starcia komunistów niem. z policją

Berlin, 18. 3. (Tel. wł.) Z Nauenburgu donoszą, że w czasie urządzanych przez komunistów demonstracyj antyfaszystowskich doszło do ostrego starcia z policją, którą komuniści obrzucili kamieniami, raniąc kilku policjantów.

Kiedy próba policji rozproszenia demonstrantów przy pomocy pałek gumowych nie odniosła skutku, policjanci, atakowani nadal kamieniami i laskami, użyli broni palnej, raniąc kilku komunistów, w tem trzech ciężko. Pomiędzy aresztowanymi znajduje się również radny komunista Fenz. Po ponownej próbie zgromadzenia się demonstrantów przed ratuszem, gdzie odbywały się manifestacje, policja musiała znowu użyć broni palnej.

Ks. dr. Teodor Taczak

tajny szambelan Jego Świątobliwości, od kilku miesięcy proboszcz parafji św Marcina w Poznaniu, obchodzi w dniu jutrzejszym, w czwartek 19 b. m., jubileusz 30-letni swych święceń kapłańskich. Z tej okazji przesyłamy Czcigodnemu Kapłanowi, Proboszczowi naszemu życzenia: Ad multos annos.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.92¾ zł; w Gdańsku na Warszawę 8.927 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 marek niem. w dewizach 212.11 do 212.41 zł, gotówką 211.71 zł; za 100 guldenów gd. w dewizach 172.99 do 173.25 zł, gotówką 172.65 zł.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 18. 3. 1931 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 692,5 gr. (117,9 f. w. h.), b) pszenicy 735,5 gr (124,8 f. w. h.), c) jęczmienia przemiałowego 667,0 gr. (113,1 f. w. h.), d) owsa 464,5 gr (77,5 f. w. h.).

„Ceny tranzakcyjne"

Żyto 360 tonn par. Poznań	21.40
Usposobienie spokojne	
Pszenica 15 tonn par. Poznań	25.50

„Ceny orjentacyjne"
parytet Poznań

Pszenica	25.00— 25.50
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień przemiałowy	21.00— 22.00
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień browarowy	24.00— 25.00
Usposobienie spokojne.	
Owies pastewny	19.75— 20.75
Owies jednolity nadający się do siewu	22.00— 23.00
Usposobienie mocne.	
Mąka żytnia 65% wł. work.	31.00— 32.00
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszen. 65% wł. work.	38.75— 41.75
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	15.75— 16.75
Otręby pszenne	16.00— 17.00
Otręby pszenne (grube)	17.00— 18.00
Rzepak	38.00— 40.00
Gorczyca	42.00— 47.00
Wyka latowa	32.00— 35.00
Peluszka	39.00— 42.00
Groch Victoria	24.00— 28.00
Łubin niebieski	19.00— 21.00
Łubin żółty	30.00— 34.00
Seradela	75.00— 78.00
Koniczyna czerwona	220.00—310.00
Koniczyna biała	280.00—400.00
Koniczyna szwedzka	200.00—230.00
Koniczyna żółta odłuszczona	110.00—125.00
Koniczyna żółta w łuskach	58.00— 65.00
Tymoteusz	80.00—100.00
Rajgras angielski	95.00—110.00
Tatarka	24.00— 27.00
Słoma prasowana	2.50— 2.90
Siano luźne	7.10— 7.50
Siano pras.	7.80— 8.50

Ogólne usposobienie spokojne.

Tranzakcje na odmiennych warunkach żyta 195 tonn, pszenicy 132½ tonny, jęczmienia 15 tonn, owsa 100 tonn.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 18. 3. 1931 r.

Dzisiejsza giełda nie różniła się wiele od dnia wczorajszego i miała tendencję utrzymaną. Zauważono nadal brak materjału w niektórych walorach.

Za 5 proc. poż. konwers. płacono 49¼—49½ proc., zaś z pap. lokacyjnych Pozn. Ziem. Kredyt. dokonywano obrotów 8 proc. listami dolarowemi (staremi) po 90 proc. (przy dew. 8.90) i 6 proc. listami żytniemi po 16.50 (za ctr. mtr.). Pożyczka inwestycyjna była w zaofiarowaniu po 95.— bez odbiorców.

Akcje bankowe wzgl. przemysłowe bez notowania. Dopytywano się o Bank Polski po 133.— jednakże nie było oddawców.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału)

5% Pożyczka konwersyjna 49¼—49½% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kred. 90% +

(Kurs w złotych)

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 16.50 +

Tendencja utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 18. 3. 1931 r.

Waluty Gotówka

Dolary St. Zjedn. tr.: 8.92, sp.: 8.94, kup.: 8.90.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Holandja	357.75	358.75	356.95
Oslo	238.80	239.40	238.20
Londyn	43.36½	43.47	43.26
Nowy Jork	8.918	8.938	8.898
Nowy Jork kabel	8.927	8.947	8.907
Paryż	34.93	35.02	34.84
Praga	26.44½	26.51	26.38
Szwajcarja	171.75	172.18	171.32
Sztokholm	239.05	239.65	238.45
Belgja	124.35	124.66	124.04
Wiedeń	125.47	125.78	125.16
Włochy	46.77	46.89	46.65
Berlin	212.64		

Tendencja niejednolita.

Papiery wartościowe i obligacje:

4% poż inwest.	92.00 93.00
4% inw seryjne sztuki	98.00
6% poż. dol.	76.50
5% poż. konw.	46.00

Akcje w złotych:

Bank Polski	0.00—135.00
Bank Zw. Sp. Zarobk.	0.00— 65.00
Modrzejów	0.00— 7.25

Tendencja utrzymana.

Komentarz.

Z papierów państw. słabsza pożyczka inwestycyjna, mocniejsza 6 proc. poż. dol. i 7 proc. stabilizacyjna. Dla listów zast. tendencja niejednolita, dla akcyj utrzymana. Obroty minimalne. Wszystkie akcje utrzymane.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 18. 3. 1931 r.

Pszenica march. 75—76 kg.	284.00—286.00
Tendencja słaba.	
Pszenica jara 76—77 kg.	287.00—289.00
Tendencja słaba	
Żyto march. 70—71 kg.	183.00—185.00
Tendencja osłabiona.	
Jęczmień march. brow. od st. załad. wania	222.00—232.00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	206.00—222.00
Tendencja spokojna.	
Owies march od st. załad.	160.00—165.00
Tendencja słaba.	
Mąka pszenna	34.50—41.00
Tendencja spokojna.	
Mąka żytnia przem do 60%	26.25—29.75
Tendencja spokojna.	
Ospa pszenna	13.30—13.60
Tendencja utrzymana.	
Ospa żytnia	12.50—12.75
Tendencja utrzymana.	
Groch Victoria	24.00—29.00
Groch drobny jadalny	22.00—24.00
Groch pastewny	19.00—21.00
Peluszka	24.00—27.00
Bób polny	17.00—19.00
Wyka	23.00—25.00
Łubin niebieski	13.00—15.00
Łubin żółty	21.00—25.00
Seradela nowa	58.00—62.00
Makuchy rzepakowe	9.80—10.20
Makuchy lniane	15.60—16.00
Wytłoki suche paryt. Berlin	7.50— 7.70
Śrót Soya	15.20—16.20
Płatki ziemniaczane	14.70—15.20

Ogólna tendencja słaba.

Wczorajsze obrady Sejmu

O wczorajszem (24-tem) posiedzeniu Sejmu podać jeszcze należy następujące szczegóły:

Sprawy leśne

Izba przystąpiła do sprawozdania o wniosku posłów P. P. S. w sprawie sprzedaży nieruchomości państwowej w nadleśnictwie w Dąbrowie Górniczej. Referent pos. Poniatowski zaznacza, że w okolicy jest mało lasów i chodzi o ich zachowanie, przeto komisja wnosi o odrzucenie wniosku. Po przemówieniach pos. Bienia (P. P. S.) i Poniatowskiego w głosowaniu przyjęto wniosek komisji i tem samem odrzucono wniosek P. P. S.

Pos. Długosz (B. B.) referował wniosek P. P. S. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o organizacji administracji lasów państwowych. Wniosek domaga się zniesienia kategorji funkcjonarjuszów mianowanych z zastrzeżeniem usuwalności administracji lasów, wykluczenia możliwości trwania dłużej niż 5 lat służby prowizorycznej niższych funkcjonarjuszy i zniesienia 3 najniższych kategoryj oraz przyznania gajowym dodatku ekonomicznego w normalnej wysokości. W dyskusji zabierali głos pp. Dubois (P. P. S.), Margula (Kl. Chł.) i Nowicki (P. P. S.), poczem w głosowaniu przyjęto wniosek komisji, odrzucający zgłoszony wniosek.

Skargi osadników

Dłuższą debatę wywołał wniosek Kl. Chłopskiego w sprawie przewłaszczenia niatychmiast osad, sprzedanych przez b. urząd osadniczy, względnie okręgowy urząd ziemski w Poznaniu, bez przeprowadzenia ponownego szacunku. Referent. pos. Syta (B. B.), zaproponował przejście do porządku dziennego nad tym wnioskiem, natomiast wniósł rezolucję do rządu o zbadanie sprawy osadnictwa na Pomorzu i w Poznańskiem, w celu poczynienia możliwych ulg. Pos. Rzasa (Kl. Chł.) zwrócił uwagę na rozgoryczenie wśród osadników, którzy muszą ponownie kupować swe osady, by zyskać tytuł prawa własności drogą administracyjną, muszą oni zwracać się na drogę sądową. Stąd też w Poznaniu odbędzie się proces 100 takich osadników.

Pos. Kawecki (Klub Narodowy): Sprawa przywłaszczenia osad na terenie województw pomorskiego i poznańskiego jest sprawą piekącą, gdyż chodzi tu o tysiące osadników, którzy daremnie czekają nieraz od lat 10-ciu na przywłaszczenie i którzy do dziś dnia tytułu własności nie posiadają. Chodzi tu o osady nabyte w 1920—1922 r. Ziemia wtenczas na kresach zachodnich była wyjątkowo tania. Z osadnikami zawierano umowy w markach polskich. Zdawało się, że szacunki markowe będą przerachowane podług ustawy waloryzacyjnej z 1924 r. Tak się nie stało Gdy w innych dzielnicach Polski umowy markowe są honorowane, to jedynie osadnicy na ziemiach zachodnich są traktowani odmiennie. Min. reform rolnych okólnikiem z r. 1929, skierowanym do urzędów ziemskich w Poznaniu i Grudziądzu, poleciło ponowne oszacowanie osad, przyczem zwaloryzowaniu podlegają tylko wpłaty przez osadników uczynione. W razie gdyby osadnik na nowy szacunek się nie zgodził, polecono skorzystać z rygorów umowy i nawet wycofać się z niej. W ten sposób ministerstwo przez groźbę odebrania osady zmuszało osadników, by ci podpisywali deklarację i przyjmowali nowy szacunek. Gdy przed podpisaniem umowy na nowy szacunek obiecywano osadnikom, że wszelkie ograniczenia w rozporządzaniu osadą nie będą zapisane do ksiąg wieczystych, to po podpisaniu umowy wprowadzono cały szereg ograniczeń. Osadnicy słusznie więc narzekają, że gdyby znali te ograniczenia, to nigdy nie zgodziliby się na nowy szacunek.

Postanowienie Rady Ministrów z 1927 r. z dn. 10 grudnia głosi, że za umowę sprzedaży uważa się wszelkiego rodzaju układy co do nabycia własności, nawet nie definitywne, jak również za zawarcie umowy uważa się przyjęcie wpłaty na poczet ceny kupna. Postanowienie to jest zupełnie jasne i nie może być żadnej wątpliwości, że urzędy ziemskie w Poznaniu i Grudziądzu nie mogą uchylać się od dania przywłaszczenia.

Co się tyczy oszacowania osad, to art. 70 ustawy o wykonaniu reformy rolnej z 1925 r. wyraźnie określa, że nowe zasady szacunkowe nie mają zastosowania do tych przypadków, w których cena sprzedażna gruntów została już ustalona przed dn. 10 stycznia 1926 r. Dlatego też należy uznać, że ponowne oszacowanie osad dla ustalenia innej ceny kupna nie może mieć miejsca. Okoliczność podniesienia cen ziemi w porównaniu do r. 1920 — 1922 nie zwalnia państwa od wypełnienia zobowiązań, przyjętych na siebie w umowie, bo z lepszej konjunktury może korzystać jedynie ten, który osadę nabył, t. j. osadnik Sprawa ta jest wielkiej wagi, gdyż w samem województwie poznańskiem jest 2.252 osad, oszacowanych w markach. Ponieważ przeciętnie żąda się dopłaty średnio około 10.000 zł na osadę, to wyniesie to ogółem 20 miljonów złotych. Tego rodzaju dopłaty, to ciężka danina nakładana na osadników ziem zachodnich, przyczem danina nie oparta na obowiązujących postanowieniach prawnych, a nawet z niemi sprzeczna. Dlatego też wnoszę:

„Sejm wzywa rząd, aby we wszystkich wypadkach zawarcia umów kupna sprzedaży, których szacunki osad wyrażone były w markach polskich, szacunki te były przerachowane w myśl rozporządzenia waloryzacyjnego z dn. 14 maja 1924 r. i to bez względu na to, czy po dokonaniu nieprzewidzianych w przepisach prawnych nowych szacunków Urząd Ziemski uzyskał od osadnika zgodę na ten szacunek, czy też spotkał się z odmową z jego strony."

Osadnictwo zachodnie wymaga czujnej opieki ze strony państwa i ogólnikowe uchwały, jakie proponuje komisja reform rolnych, są niewystarczające. Zwracam jeszcze uwagę na utrudnienia, jakie urzędy ziemskie czynią przy dawaniu zezwoleń na sprzedaż osad, a także na żądanie przy sprzedaży spłaty zahipotekowanej ceny kupna, mniej więcej połowy tej sumy. Z racji uchwalenia przez Sejm umowy likwidacyjnej i traktatu handlowego z Niemcami, zwracano uwagę na te wielkie sumy pieniężne, jakie Niemcy rzucają na umocnienie kolonizacji niemieckiej na wschodnich granicach swego państwa. Sądzę, że jest najwyższy czas, byśmy innem okiem spojrzeli na osadnictwo ziem zachodnich i jeśli nie możemy mu pomóc kredytami ulgowemi, to przynajmniej nie obciążajmy osadników ciężarami, które mogą ich zrujnować. Nie żądamy przywilejów, lecz stosowania ustaw, które przecież po to są wydawane, aby były wykonywane.

Po wyjaśnieniach ministra, odrzucono poprawki zgłoszone i przyjęto wniosek komisji.

Pos. Kamiński (B. B.), mówiąc o wniosku posłów ludowych o zwolnienie od podatków na trzy lata gospodarstw, powstałych z parcelacji, zaproponował zwrócić się do rządu, by przy nowelizacji ustawy o wykonaniu reformy rolnej, zwolnił od podatków wszystkie działki, które powstają z przebudowy ustroju rolnego. Ponadto zażądał zmiany w drodze ustawy faktu, że jeżeli grunta nie zostały jeszcze formalnie przewłaszczone, to osadnicy opłacają podatek progresją wedle skali.

Stanowisko takie zaatakowali przedstawiciele stronnictw radykalnych Pos. Nosek (Kl. Chł.) dowodził, że osadnikom raczej należy się pomoc państwa, gdy tymczasem teraz, przy obecnym kryzysie, wymierza się im np. przy podatku gruntowym także progresję, niezastosowaną do rzeczywistego stanu posiadania, gdy właściwie należałoby zastosować dygresję. Pos. Nowicki (P. P. S.) zwrócił uwagę, że wskutek zmniejszenia się dochodu z gospodarstw rolnych trzykrotnie, a utrzymania jednocześnie ciężarów, mnóstwo drobnych nabywców będzie musiało uciekać z swych parcel; należałoby udzielić drobnym nabywcom pożyczek na spłacenie rat i oprocentowanie listów zastawnych; wniosek komisji odracza sprawę ad calendas graecas.

W głosowaniu izba odrzuciła wnioski mniejszości i przyjęła stanowisko komisji.

Sprawa trupów żydowskich

Zkolei przystąpiono do rozpatrywania wniosku p. Gruenbauma, w sprawie ustawowego uregulowania dostarczania zwłok ludzkich do zakładów anatomicznych. Referował sprawę, jak już donosiliśmy, pos. dr. Tadeusz Bielecki (Kl. Nar.). Referent wnosi o odrzucenie projektu ustawy.

Pos. Sommerstein (Kl. Żyd.) bronił wniosku swego kolegi, dowodząc konieczności uregulowania sprawy w drodze ustawowej, przypominając przy tej sposobności, że analogiczne nieporozumienia istnieją również i w innych uniwersytetach zagranicznych. Pos. Wolska (B. B.), popierając stanowisko referenta, występuje przeciwko ustawie, tembardziej, że rząd zapowiada wniesienie ustawy o grzebaniu zwłok. Pos. Dubois (P. P. S.), godząc się na ustawowe uregulowanie kwestji, wniósł o odesłanie sprawy z powrotem do komisji. Wobec tego głosu marszałek wystąpił przeciwko podpisom t. zw. grzecznościowym, które uważa za złą metodę parlamentarną. Bardzo osobliwe było wystąpienie rabina Lewina, który złożył oświadczenie, że podług zasad religji żydowskiej, od których żydzi nigdy nie odstąpią, grzebanie zmarłych jest świętym obowiązkiem, ciążącym na rodzinie względnie społeczności; ortodoksi uważają zmuszanie studentów do dostarczania trupów swego wyznania za gwałt religijny. Ostatni replikował referent pos. Bielecki:

„P. Lewin stwierdził, że nie wolno dostarczać trupów żydowskich, czem potwierdził moją tezę, że ten sprzeciw żydów jest istotą całego zagadnienia Zastrzegam się, że nie nazwałem przesądem grzebania zwłok, tylko uchylanie się od dostarczania ich na cele naukowe. Co do przepisów Talmudu, opierałem się na zdaniu profesora Schorra, który jest autorytetem i dla p. Lewina. Niech panowie to między sobą uzgodnią".

Referent przypomina wniosek p. Farbszteina, że zwłok żydowskich po pracach prosektoryjnych możnaby zwracać gminom żydowskim dla pochowania, oraz zdanie p. Landaua, że z postępem cywilizacji ta sprawa będzie uregulowana i zaznacza, że o ten postęp mu właśnie chodzi, bo dotąd panują przesądy, co podtrzymuje, nie dotykając w niczem żydowskich uczuć religijnych. Chodzi o przełamanie oporu w dostarczaniu zwłok i nie trzeba tu mieszać z tem ani nacjonalizmu, ani antysemityzmu, który jest zjawiskiem stałem powstającem wszędzie tam, gdzie żydzi domagają się niczem nie usprawiedliwionych przywilejów. Antysemityzm notują już w I i II w. przed Chrystusem. Nie jest to więc prąd sztuczny. Referent przypuszcza, że omawiana sprawa będzie rozstrzygnięta w ustawie cmentarnej, ograniczając ilość stopni pokrewieństwa do najbliższej rodziny. (Oklaski.)

Wniosek formalny p. Dubois o odesłanie sprawy do komisji odrzucono, przyjęto zaś wniosek referenta pos. dr. Bieleckiego.

Następne posiedzenie w piątek, 20 b. m. o godz. 4-tej.

W obozie majowym o konstytucji wedle B. B.

W tygodniku „Przełom", grupy zwolenników przewrotu majowego, pisze p. J. Szurig na naczelnem miejscu ostatniego zeszytu:

„Odbyła się w Sejmie debata generalna nad wniesionym przez B. B. W. R. projektem naprawy ustroju. Ponieważ z dopustu Bożego straciliśmy już bodaj wszyscy w Polsce rozsądną miarę w ocenie wydarzeń politycznych, przeto moi „sanacyjni" koledzy po piórze, niemal in gremio, określić byli łaskawi ów sejmowy wtorek, jako dzień „historyczny".

„Sądzićbym ośmielił się, iż na miano „historycznego" zasługuje raczej sam projekt, w tem znaczeniu przynajmniej, iż przeżył on już różne koleje losu i „posiadł" w ten sposób wcale ciekawą „historję" własną. Jest to bowiem nasz stary, dobry znajomy, który ujrzał światło dzienne jeszcze przed dwoma laty. Narodziny jego obchodziliśmy wówczas hucznie a buńczucznie, waliliśmy na potęgę, z moździerzy prasowych, uderzyliśmy w wielkie dzwony elokwencji. „Radosny nam dziś nastał dzień". „Chwila jest przełomowa". „Historja niesie nas na skrzydłach" itd. itd.

— „Niechbyście, posły, psiewiary, ośmielili się cośkolwiek zmienić w naszym projekcie. Dalibyśmy wam bobu".

„Pułk. Sławek, przybrawszy swe najbardziej marsowe oblicze, sprezentował projekt Sejmowi. Odbyła się wielka debata. „Historyczna", o ile mię pamięć nie myli Potem projekt przez rok tułał się po komisji, podkomisjach, najprzeróżniejszych konwentyklach. Realizacja reformy ustroju nie posunęła się przez ten czas ani o krok naprzód. Rząd milczał, uchylając się starannie od zabrania głosu w kwestji wysuniętego przez B. B. W. R. projektu. I projekt poszedł do lamusa. W swych wywiadach, ogłoszonych w końcu r. ub., Marszałek Piłsudski skrytykował ostro wniosek konstytucyjny B B.

„Ostatnio B. B. W. R. wyciągnął swój stary projekt z archiwum sejmowego i, otrzepawszy go starannie z pyłu, sprezentował Sejmowi po raz wtóry. Wydarzenie to dało nam możność rozkoszowania się w prasie prorządowej „fascynującemi" tytułami w rodzaju: „Cień historji na sali sejmowej"... Już dziś mogę sobie wyobrazić nagłówki, które ozdobią łamy prasy blokowej w dniu uchwalenia reformy konstytucji. „Beczka z historją rozbiła się nad salą sejmową" będzie napewno najbardziej umiarkowany.

„Tak więc pieczeń, którą nam w ubiegły wtorek podano na półmisku sejmowym, znana jest nam dobrze w smaku. Podlano ją natomiast innym, niż przed dwoma laty, sosem. Rzecz zatem cała w przyprawie... Przyprawa ma smak łagodny, dla podniebienia miły. Przepis na sos w roku 1931 brzmiał: Jak najmniej składników ostrych i drażniących, dużo oliwy".

Więc nietylko przeciwnicy rządów obecnych widzą całą sztuczność obecnego wniesienia odgrzanego projektu B. B.

Zniechęcony do życia przez bóle reumatyczne

W dobie obecnego kryzysu codzienne troski materjalne łożą się już ciężkim na każdego brzemieniem. Gdy dręczą kogoś jeszcze nieustanne boleści, temu doprawdy życie uprzykrzyć się może. Dlatego też bardzo ciekawym jest pismo p. Pawła Manna, Warszawa, Konarskiego 5, w którem czytamy m. i.: od lat cierpię na reumatyzm. Dokuczliwe bóle wpros obrzydziły mi życie, czyniąc mnie niezdolnym do pracy. Stosowałem wiele środków ale skutek był niestety tylko przejściowy gdyż po krótkim czasie bóle powracały. Przypadkowo o mojej niedoli opowiedziałem jednemu znajomemu. Poradził mi spróbować tabletki Togal, które sam z nadzwyczajnym wynikiem stosował, cierpiąc na bóle neuralgiczne. Posłuchałem jego rady i nabyłem w aptece Togal. Z radością stwierdzić muszę, iż rezultat jest wprost bajeczny. Już od trzech miesięcy nie dokuczają mi żadne bóle i czując się teraz zupełnie zdrowym, powróciłem do pracy. Z wdzięcznością i czystem sumieniem polecam każdemu cierpiącemu tabletki Togal, jako zbawienny środek. Rzeczywiście przeciwko bólom reumatycznym, podagrze, bólom i rwaniu w stawach, łam niu w kościach, bólom nerwowym i głowy grypie i przeziębieniom niema nic lepszego od Togal! Potwierdza to dobitnie przeszło 6 000 lekarzy w tej liczbie wielu słynnych profesorów. Togal w naturalny sposób usuwa pierwiastki chorobotwórcze i jest nieszkodliwy dla serca, żołądka i innych organów. Tysiące udręczonych odzyskało dzięki tabletkom Togal swe zdrowie. Wypróbujcie i przekonajcie się sami: Do nabycia we wszystkich aptekach. nw 8 361

Tw 1140

Ustąpienie wicemin. Starzyńskiego

Warszawa, 18. 3. (Tel. wł.). Z dniem dzisiejszym ustąpił wicemin. skarbu Starzyński ze zajmowanego stanowiska. Starzyński należał do najbardziej czołowych przedstawicieli kierunku etatystycznego. Obejmie on albo kierownictwo Monopolu Spirytusowego albo też kierownictwo ogólne monopolów. Miejsce jego zajął wiceminister pułkownik Koc. (w).

Solski zachorował

Warszawa, 18. 3. (Tel. wł.). — Słynny aktor Ludwik Solski zachorował ciężko na zapalenie płuc. Solski liczy dzisiaj 70 kilka lat. (w)

Tw 1100

Ferment w piłsudczyźnie

Poza Warszawą rozłam w Frakcji Rewolucyjnej, zwanej popularnie B. B S., nie wywołał większego zainteresowania. A jednak sprawa ta ma nie tylko lokalne znaczenie. Jest ona jednem z ogniw politycznego i moralnego procesu, który wcześniej. czy później skończy się rozkładem dzisiejszego obozu rządowego i nowym układem sił politycznych w Polsce.

Rozłam rozpoczął się w czasie wyborów, kiedy jedni przywódcy Frakcji oportunistycznie połączyli się z jedynką. gdy inni, z p. Jaworowskim na czele, pragnęli zachować partyjną niezawisłość. Po wyborach, zakończonych klęską koncepcji jaworowszczyków, akcja rozłamowa przeniosła się na teren związków zawodowych. Jak wiadomo w łonie B. B. utworzyła się tak zwana grupa robotnicza, złożona z kierowników „sanacyjnych" związków, czyli Federacji Pracy. wielkopolskich i łódzkich „lewicowych" enpeerowców (ciszakowców) oraz tych z B. B S., którzy wbrew Jaworowskiemu przyjęli ofiarowane im miejsca na listach rządowej jedynki Do tych ostatnich należą pp.: Bobrowski, Malinowski, Pączek, Smulikowski i Stangreciak. Grupa ta, do której z poza Sejmu przyłączył się osławiony p. Jędrzej Moraczewski. ogłosiła jako naczelny punkt swego programu: zjednoczenie wszystkich wyżej wymienionych partyjnych związków w jeden związek „bezpartyjny".

Jaworowszczycy oparli się i rozłam stał się definitywnym. Sytuacja w obecnej chwili przedstawia się tak, że w samej Warszawie górą jest Jaworowski. Pozostały przy nim główne siły partji a mianowicie: większość grupy radzieckiej w Radzie miejskiej (grupa ta, z ramienia której p. Jaworowski swego czasu przy pomocy lewicy, „sanacji" i Żydów uzyskał prezesurę rady miejskiej w Warszawie, liczy 16 radnych), większość związków pracowników miejskich, zarząd partji, czyli Okręgowy Komitet Robotniczy, i — rzecz wcale nie podrzędna — duży lokal przy Alei Jerozolimskiej.

Druga grupa, zwana obecnie po odsunięciu Moraczewskiego „pączkowcami", opanowała podobno większość związków prowincjonalnych, ogólny ich zarząd oraz organ partji „Przedświt". który w jej ręku skonał na brak czytelników.

Niedostatecznie wyjaśnione jest, z kim pójdzie słynna bojówka, której B. B. S. zawdzięcza dotąd swój „prestige" na terenie Warszawy i powodzenie w walce z przeciwnikami, przedewszystkiem zaś z P. P. S. Dotychczas bojówka ta trzyma się przy Jaworowskim.

Sytuacja na terenie związków zawodowych wyjaśni się niedługo, ponieważ obie strony zwołują oddzielnie swoje kongresy zawodówek. Socjaliści z P. P. S. lekceważą akcję „pączkowców", nazywając ją „zjednoczeniem zer".

Tymczasem toczy się walka wewnętrzna, w łonie partji i związków, oraz zewnętrzna, w prasie. „Pączkowcy" po zlikwidowaniu „Przedświtu" wypowiadają swoje „bezpartyjne" i „faszystowskie" pomysły w tygodniku „Młot i Pług". Natomiast jaworowszczycy zdobyli się na niebylejaki wysiłek i, wyzyskując upadek „Przedświtu", podjęli wydawnictwo dziennika pod znamiennym tytułem: „Walka".

Z kimże to walczą stare „fraki"? Oczywiście dalej z endekami i dawnymi towarzyszami cekawistami, ale przedewszystkiem z „pączkowcami" Stosunek swój do rządu określają w ten sposób, że stoją dalej wiernie u boku Piłsudskiego, ale na działalność gabinetu p. Sławka zapatrują się krytycznie. nawet bardzo krytycznie. Krótko można ująć w ten sposób: za Piłsudskim, ale przeciw „sanacji".

Jak długo ta formułka da się utrzymać, to okaże przyszłość. Akurat z takiem samem hasłem szła do wyborów lewica w r. 1928. W dwa lata później był kongres krakowski, proces zamachowy Jagodzińskiego i — Brześć.

Tymczasem atak na „sanację" idzie całą parą. „Walka" demaskuje bez litości rzekomą „bezpartyjność" obozu rządowego. Dowodzi ona, że głównym „partyjnikiem" w Polsce jest Piłsudski. jako twórca pierwszej na terenie polskim nowoczesnej partji politycznej. t. j. P. P. S. „Bezpartyjność" uważa „Walka" za tchórzostwo i obłudę, a genezy tego hasła doszukuje się w czasach zaborczych, kiedy to dla wielu niezbyt honorowo, ale „zdrowo" było nazywać się „bezpartyjnymi". Według organu p. Jaworowskiego duchowymi ojcami bezpartyjności byli na terenie warszawskim.... znani gubernatorowie rosyjscy: Paskiewicz, Hurko, Berg i Skałłon.

Jeśli tak się zaczyna ta rozmówka. to może się ona skończyć bardzo „wesoło" Kolos „sanacyjny", zlepiony sztucznie z najrozmaitszych elementów. zaczyna wyraźnie gnić od środka. Stara piłsudczyzna usiłuje bronić się przed zalewającą ją brudną falą karjerowiczostwa. korupcji, służalstwa i tego wszystkiego. co wniosły ze sobą rozmaite nowe „brygady". W ten sposób obok frondy „Przełomu" wyłoniła się obecnie opozycyjna grupa Jaworowskiego.

Trudno w tej chwili przesądzać czem się to wszystko skończy. W każdym razie trzeba stwierdzić, że obok ogromnych trudności państwowych nękają obóz rządowy także niemałe kłopoty wewnętrzne.

A Madera — milczy! M. K.

— Proszę o przygotowanie pieniędzy na przedpłatę na cały następny kwartał lub tylko na miesiąc kwiecień — jak kto woli. Po przedpłatę zgłoszę się najpóźniej do 23 b. m. Jeśli do tego czasu nie zastanę nikogo w domu, proszę zgłosić się natychmiast do najbliższej poczty i zamówienie załatwić, gdyż poczta poręcza dostawę pierwszych egzemplarzy w nowym miesiącu tylko przy zamówieniu w wyznaczonym przez nią terminie od 15—25 każdego miesiąca.

Opinja włoska o układzie franc.-włoskim i mowie Brianda

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Rzym, w marcu.

W stosunkach włosko - francuskich powiał inny duch. Czuć to nietylko w prasie, ale jeszcze więcej w rozmowach z Włochami. Prasa stara się, mimo wszystko, nałożyć sobie pewną rezerwę i jakby nie chciała w komentarzach posuwać się za daleko. Wszak uczyniono dopiero pierwszy krok. coprawda najważniejszy, a tyle problemów włosko-francuskich czeka jeszcze rozwiazania.

Nie chodzi tu jedynie o sam fakt układu anglo - francusko - włoskiego, ale o mowę Brianda, która Włochom sprawiła niespodziankę, tyle zawierała przyjaźni, uznania i wdzięczności pod adresem Włoch. Po p. Briandzie coprawda nie spodziewano się tego. A wiadomo. że, gdy mówi ,jest czarujący. Organy opinji publicznej podkreślają z upodobaniem następujący ustęp: „Moja polityka — powiedział Briand w izbie — była, przyznaję, żeby tak powiedzieć. spaczona. wskutek tego. iż brakło w układzie tak szlachetnego kraju, jak Włochy. Pewne nieporozumienia mogły były dać do myślenia Italji, że uważaliśmy ją za niższą od nas. Nie, dla nas jest ona równą. Winniśmy jej przyjaźń i wdzięczność. Wczoraj jeszcze była ona razem z nami w tem samem niebezpieczeństwie."

Słowa powyższe mają nietylko wartość sentymentalną, ale są oświadczeniem politycznem, tem większego znaczenia, że wypowiedziane zostały w związku z ustępem mowy, dotyczącym stosunku Francji do Niemiec. W istocie Briand, kładąc dotychczas nierównomierny nacisk na stosunki francusko-niemieckie, a zaniedbując bliższej współpracy z Włochami. wywoływał w Italji wrażenie, że tej współpracy nie uważa za równie potrzebną i nagłą, że w sprawach ogólno - europejskich waży przedewszystkiem głos Londynu i Paryża. a nie Rzymu. Stąd tyle szkodliwych dysonansów po francuskiej. a zwłaszcza po włoskiej stronie, stąd spaczenie równowagi w stosunkach europejskich i nienaturalne zaangażowanie się Italji w t. zw. polityce rewizjonistycznej.

Otóż układ anglo - francusko - włoski oznacza przedewszystkiem powrót do tej równowagi a specjalnie porozumienie francusko - włoskie wyjaśnia i oczyszcza atmosferę zatrutą i zatruwaną ku wygodzie i zadowoleniu Berlina. Sam Briand przyznał też, że nieporozumienia francusko - włoskie mogły być wyzyskiwane. Połóżmy kropkę nad „i" i powiedzmy. że były wyzyskiwane Dla dyplomacji polskiej otwiera się pole do wzmożenia akcji propagandowej i skuteczniejszego, niż dotąd. przeciwstawienia się robocie niemieckiej na wszystkich punktach. a więc i we Włoszech, gdzie — twierdzimy to na podstawie autopsji — sprawa Pomorza dla nas zasadnicza, przedstawiana jest bałamutnie, albo wręcz fałszywie jako problem, z którego Polska w t. zw interesie pokoju mogłaby w danym razie — zrezygnować!

Pozatem prasa włoska podnosi, że układ angielsko - francusko - włoski przyszedł do skutku głównie dzięki Rzymowi, t. j. Mussoliniemu, i stanowi ukoronowanie jego polityki, zmierzającej wytrwale do zmniejszenia zbrojeń czego delegacja włoska domagała się stale w Genewie oraz na konferencji londyńskiej. Zwyciężyła bowiem formuła morska Mussoliniego, która wykluczała t zw. potrzeby absolutne, a opierała redukcję zbrojeń o równoczesność redukcji przez wszystkie mocarstwa kontynentalne w Europie.

Nakoniec stwierdza się tu powszechnie doniosłe znaczenie polityczne układu angielsko - francusko - włoskiego, którego nic nie jest w stanie zatrzeć. czy pomniejszyć: ani ewentualne intrygi masonerji i emigrantów włoskich we Francji. ani też pewne szemrania i pomruki niemieckie Część prasy z „Corriera della Sera" na czele pośpiesza jednak uspokoić obawy niemieckie i zapewnia Niemcy. że nie zaszło nic, coby one mogły tłomaczyć na swą niekorzyść.

S. M.

Peowiacy i legjoniści

W sobotę i niedzielę odbył się w Warszawie zjazd peowiaków z udziałem przedstawicieli rządu i stronnictwa rządowego. Najbardziej charakterystyczne przemówienie wygłosił pos. Miedziński, który wprowadził rozróżnienie między peowiakami a legjonistami. Mówił mianowicie, że peowiacy to był „jedyny i najpierwszy głos całej polskiej państwowej przyszłości", dlatego, że ruch P. O. W. był, zdaniem p. Miedzińskiego, całkowicie niezależny od obcych wpływów. Natomiast, według słów p. Miedzińskiego, legjoniści „mieli swe normy widome, swe symbole, jawność swej broni, od broni cudzych potęg tragicznie zależną". Pierwszy raz słyszymy z ust piłsudczyka twierdzenie, że legjoniści jednak byli zależni. Pierwszy też raz spotykamy się z subtelnem odróżnianiem peowiaków od legjonistów i z wyjaśnieniem, że właściwie peowiacy to najlepszy rodzaj piłsudczyków. Dzisiaj rządzą peowiacy. Ale co na wywody p. Miedzińskiego powiedzą legjoniści?

Niema żadnych wyjątków

Na podstawie doniesień prasy „sanacyjnej" (m. i. „Dziennika Poznańskiego") podaliśmy niedawno, iż główny komitet obchodu imienin p. Piłsudskiego organizuje na dzień 19 marca zabawy taneczne dla ludu. Pisząc o tem, stwierdziliśmy, że urządzanie takich zabaw, jest pogwałceniem obowiązujących przepisów zarówno kościelnych, jak świeckich, przyczem powołaliśmy się w tej sprawie na okólnik wojewody poznańskiego z dnia 27 lutego 1926 r., przypomniany niedawno przez Ligę Katolicką.

Ponieważ sfery „sanacyjne" (m. in. „Gazeta Polska") lansują obecnie wersje, jakoby w dniu 19 marca wyjątkowo wolno było urządzać zabawy taneczne, stwierdzamy kategorycznie na podstawie informacyj ze strony miarodajnych sfer kościelnych, że jest to niezgodne z prawdą. Przepisy kościelne nakazują wstrzymanie się od wszelkich zabaw tanecznych przez cały czas Wielkiego Postu bez żadnych wyjątków.

Również wspomniany okólnik wojewody poznańskiego z dnia 27 lutego 1926 r. zabrania urządzania tańców w całym okresie od Środy Popielcowej do Wielkiej Soboty włącznie. nie czyniąc żadnego wyjątku dla dnia św. Józefa..

Kto zatem w dniu tym urządza zabawy taneczne g w a ł c i o b o w i ą z u j ą c e p r z e p i s y z a r ó w n o k o ś c i e l n e, j a k ś w i e c k i e.

Skutki kryzysu i bezrobocia.

200 robotników znanej fabryki kapeluszy w Voghera pod Pawją Włoch.y), która stoi nieczynna od dłuższego już czasu, zaproponowało właścicielowi uruchomienie fabryki przyczem robotnicy pracowaliby przez 20 dni zupełnie darmo.

Nowa organizacja pacyfistyczna we Francji

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Paryż, w marcu.

Na manifest 186 „pacyfistycznych" intelektualistów francuskich, odpowiedziało 188 uczonych niemieckich. Jeżeli odsuniemy na bok czczą frazeologję, jaka stanowi zwykłą okrasę podobnych wystąpień, to na czoło manifestu niemieckiego wybije się jedna silna teza: Nałożono na naród niemiecki „zobowiązania moralne i materjalne, które uważa on za niesprawiedliwe i nie do zniesienia". One to właśnie paraliżują, zdaniem intelektualistów niemieckich pracę nad ostatecznem zbliżeniem obydwóch narodów.

Nie potrzeba być wielkim filozofem, by odgadnąć, że pod owemi zobowiązaniami moralnemi należy rozumieć odpowiedzialność, ciążącą na Niemcach za wypowiedzenie wojny, a pod materjalnemi zobowiązaniami — straty, poniesione na rzecz Polski oraz spłatę odszkodowań wojennych.

Podobne credo niemieckich intelektualistów, powinno było wywołać we Francji oburzenie. Tymczasem z miesiąca na miesiąc znajduje ono coraz silniejsze poparcie we francuskich kołach lokarneńskich. Bo oto po tylu innych, przybywa inna nowa ostoja, pod postacią „Międzynarodowej Ligi Kombatantów Pokoju", której otwarcie odbyło się wczoraj. Przyswajając sobie hasło intelektualistów germańskich, nowa „Liga" nie omieszkała oświadczyć, że 1) zwalanie odpowiedzialności za wypowiedzenie wojny na Niemcy jest monstrualne i że 2) rewizja traktatów wisi już w powietrzu! Generalny sztab Międzynarodowej Ligi uważał następnie za stosowne podkreślić, iż Liga będzie stała poza polityką! Naiwność, kpiny, czy perfidja, potrzebne dla zamydlenia oczów nieświadomej publiczności, bo jej nawracanie mają przedewszystkiem na oku „Kombatanci Pokoju?" Może jedno i drugie.

Kto jednak przystąpił do tej nowej międzynarodowej formacji? — Na wstępie zaznaczamy, iż jej prezesem honorowym jest... Romain Rolland. Uważa on widocznie, iż bezpieczniej jest w czasie ogólnego kataklizmu być „Au dessus de la melée", a działać dopiero wtedy, gdy niema już niebezpieczeństwa. Zgodnie z tem stanowiskiem oświadczył, jako przedstawiciel honorowy „Kombatantów Pokoju", że na to, aby Europa mogła żyć i rozwijać się, należy „zrewidować traktaty: status quo jest bowiem niemożliwe do utrzymania". To oświadczenie zapewne także nie ma z polityką nic wspólnego!

W szeregach sztabu generalnego „Ligi" znajdujemy pozatem zespół profesorów, pisarzy, dziennikarzy, albo bezpośrednio, należących do lóż masońskich, albo też bardzo blisko nich stojących. Funkcje prezesa efektywnego sprawuje p. Georges Pioch, a sekretarza p. Victor Méric z dziennika „Le Soir". W skład zarządu weszli między innymi pp. Georges Duhamel, Victor Margeritte, Georges de la Fouchardière, Charles Vildrac, Henri Jeanson, Jules Romains, Bernard Lecache, Jean Piot, Armand Charpentier prof. Langevin i Samuel oraz wielu innych. Do zwolenników stowarzyszenia należą również posłowie Richard i Camille Planche, oraz znany agitator Marc Sangnier. Organami prasowemi są „Le Soir", a także „Oeuvre". Nie potrzeba dodawać, że w łonie komitetu znajdują się liczni, notoryczni polonofobowie.

Pierwsze zebranie odbyło się w sali przepełnionej publicznością. Przeważali młodzi mężczyźni oraz kobiety. O mobilizację tych dwóch kategoryj społeczeństwa chodzi głównie „Kombatantom Pokoju". Wszyscy mówcy z prezesem stowarzyszenia na czele starali się przekonać audytorjum, że Ojczyzna nie powinna już być uważaną za bożyszcze, bo ponad nią należy kochać ludzkość i dlatego w danym momencie można nawet odmówić chwycenia za broń; że interesy narodu francuskiego są te same, co niemieckiego; (!) że według traktatu rozbrojenie Niemiec miało być preludjum do rozbrojenia ogólnego; że należy wybrać pomiędzy traktatami, a pokojem; że wreszcie trzeba znacznie więcej odwagi do prowadzenia krucjaty pokojowej, aniżeli do prowadzenia wojny i dlatego prawdziwym bohaterem nie jest żołnierz, ale... kombatant pokoju, ponieważ świadomie spełnia zadanie!

Zapewne dla usankcjonowania tego nowego typu bohatera-defetysty, Międzynarodowa Liga zamierza w przyszłą rocznicę listopadowego zawieszenia broni zorganizować ogromny pochód dokoła Łuku Triumfalnego, ażeby przed grobem „Nieznanej Ofiary" — jest to pacyfistyczna nazwa Nieznanego Żołnierza — zamanifestować wolę pokojową narodu francuskiego! Do tego czasu Liga zamierza zwerbować pod swe sztandary tysiączne tłumy.

Żeby zaś zachęcić publiczność do tej mobilizacji, przedkłada się jej, że niemiecka Liga pokoju liczy już 250 tys. członków, że nie należy brać pod uwagę obronę narodową, ale jedynie obronę ludzkości; że wreszcie przyszła wojna grozić będzie przedewszystkiem ludności cywilnej, bo ofensywie śmiertelnych gazów w żaden sposób przeciwdziałać nie można. Wobec tego pozostaje jedyna skuteczna obrona: wypowiedzenie wojny wojnie i pojednanie ludów przez rozbrojenie. Wnioski: przy przyszłej kampanji wyborczej, każdy powinien działać w tym duchu i zaszczepiać powyższe zasady ludności wyborczej.

Wylazło więc szydło z worka. Międzynarodowa Liga Kombatantów pokoju pragnie przedewszystkiem uśpić jeszcze bardziej czujność opinji pacyfistycznem bajaniem. Dlatego wysuwa widmo niszczycielskiej wojny chemicznej. Liga jest przekonana, że kiedy społeczeństwo będzie dostatecznie zachloroformowane, wówczas tem silniej wypowie się za lewicowymi kandydatami. Dlatego też przyszłe wybory we Francji będą miały zarówno dla niej, jak i dla Europy znaczenie kapitalne.

Wie o tem prawica; wie o tem lewica i jej pobratymcy z tamtej strony Renu, którzy w tej działalności pacyfistycznej ją podtrzymują. Można też już teraz powiedzieć, że platformą przyszłej kampanji wyborczej we Francji stanie się niewątpliwie kwestja rozbrojenia. W obecnej chwili utworzenie każdej nowej organizacji międzynarodowej na terenie francuskim, staje się atutem w rękach Berlina. Manifestacja nowo narodzonego tworu „Kombatantów Pokoju" jest jego najlepszym objawem. Pod pozorem lokarnizmu prowadzić chce ona kampanję antypatrjotyczną za rozbrojeniem Francji!

I. Briares.

Tracimy sympatję nawet we Francji

Ks. kan. Kaczyński, dyrektor Katolickiej Agencji Prasowej, powróciwszy do Paryża, zwraca w „Kurjerze Warszawskim" z zaniepokojeniem uwagę na fakt, że Polska traci sympatję nawet wśród katolików francuskich. Ks. Kaczyński pisze:

„W katolikach francuskich Polska miała zawsze najlepszych i najpewniejszych przyjaciół. Od pewnego jednak czasu coś się popsuło, obojętność dla sprawy polskiej poczęła się wkradać i do tego, dotychczas najwierniejszego nam obozu. Podczas ostatniego pobytu mego w Paryżu na międzynarodowej konferencji prasy katolickiej, starałem się poznać przyczyny tego zwrotu opinji francuskiej w stosunku do nas. W rozmowach z dostojnikami kościelnymi, z przedstawicielami prasy i z działaczami politycznymi poza zdawkowemi grzecznościami spotkałem się z tonem rozczarowania w stosunku do Polski i z zarzutami w dużej mierze, niestety, słusznemi.

„Niepokoją katolików francuskich stosunki wewnętrzne Polski. Walki polityczne u nas przechodzą granice prawa i rozmiary dopuszczalne w innych państwach cywilizowanych.

„W odpowiedzi i w wyjaśnieniach przedstawiałem istotny stan rzeczy w kraju. Uważam, że najlepszą propaganda jest zawsze — prawda. Broniłem Polski, jej godności narodowej, nie zaś jednostek, które zawiniły i za których działalność nie może ponosić odpowiedzialności cały naród.

„Co najgorsze, opinja francuska, obojętniejąc dla nas, staje się coraz bardziej podatnym terenem dla wrogiej nam propagandy rewizjonistycznej. Za cenę rewizji naszych granic zachodnich łudzi się opinję francuską treuga Dei pomiędzy Niemcami a ich sąsiadami.

„Jest to może największe memento pod adresem dzisiejszych kierowników nawy państwowej. Współpraca i sojusze pomiędzy narodami zależą dziś nietyle od rządów, które je zawierają, ile bardziej od stanowiska opinji publicznej, która je aprobuje. Z tem się ściśle łączy zaufanie społeczeństwa do rządów i ich metod postępowania.

„Sprawa naszych stosunków z Francją powinna stać się przedmiotem naszej szczególnej uwagi".

Spostrzeżenia ks. Kaczyńskiego są tem donioślejsze, że jednocześnie depesze przynoszą z Paryża wiadomości o nowych objawach zbliżenia i porozumienia między katolikami francuskimi a niemieckimi.

Dowcipna nauczka

„Głos Lubelski" informuje o zabawnem zdarzeniu i nauce, jaką pewien starosta otrzymał od kapłana katolickiego:

Jeden ze starostów wołyńskich, przyjmując z urzędu życzenia noworoczne dla Prezydenta Rzplitej i rządu, wpadł na ciekawy pomysł dodania powagi sobie — a zapewne i ceremonji składania życzeń — przez wysłanie tym osobom, które tych życzeń nie złożyły, zawiadomienia, takiej mniejwięcej treści:

„Komunikuję, że w związku z niezłożeniem przez Szan. Pana życzeń noworocznych p. Prezydentowi Rzplitej i rządowi uważałem za wskazane poinformować o tem p. wojewodę.

„Z poważniem: (—) podpis".

Czy to miało być zastraszenie na przyszłość, czy chęć zaasekurowania sobie gremjalnej wysyłki pocztówek na Maderę, niewiadomo.

Historja kart starosty skończyła się jednak dość ciekawie: bo oto tej mniejwięcej treści zawiadomienie otrzymał jeden z wyższych duchownych. Ubawiony początkowo, a potem zdziwiony, odpisał p. staroście odręcznie:

„W związku z listem Szan. Pana z dnia (data) uprzejmie komunikuję, że powiadomiłem J. E. ks. biskupa, iż na nabożeństwie za pomyślność Rzeczypospolitej, Pana Prezydenta i rządu nie był obecny ani p. starosta (nazwisko), ani (tu następują nazwiska dygnitarzy, którzy nie raczyli być obecni w kościele).

„Z poważaniem: (—) podpis".

P. starosta skonfundowany dał sobie spokój z monitami.

Ś. p. Maciej Zgoliński

W dniu 6 b. m. rozeszła się w powiecie wrzesińskim żałobna wieść o zgonie zasłużonego i szanowanego przez ogół obywatela-Polaka ś. p. Macieja Zgolińskiego z Borzykowa, b. posła na Sejm Stronnictwa Narodowego. Dla oddania ostatniej przysługi Zmarłemu zebrał się w Borzykowie bardzo liczny orszak żałobny, celem odprowadzenia zwłok na cmentarz w Kołaczkowie.

Nad trumną przemówił nasampzród do uczestników pogrzebu p. szambelan Grabski z Bieganowa, sławiąc życie i pracę ś. p. Zmarłego jako prawdziwego obywatela-Polaka, który służyć winien dla pozostałych jako wzór, jak żyć i pracować dla Polski. Następnie Go pożegnał p. dyr Mikołajczak jako założyciela i długoletniego członka rady nadzorczej „Rolnika" we Wrześni. Dalej uczciła pamięć Jego w imieniu Kółek Włościanek p. Suchowska z Wszemborza, p. aptekarz Konieczny dziękował Mu za jego przykładną i owocną pracę obywatelską w licznych organizacjach społecznych, w Radzie Powiatowej powiatu i w Banku Pożyczkowym, p. Wł. Kaliszewski podnosił w imieniu Stronnictwa Narodowego zawsze tak szczere i otwarte przekonanie narodowe ś. p. Zmarłego, za co społeczeństwo obdarzyło Go mandatem poselskim z okręgu gnieźnieńskiego przy wyborach uzupełniających w r. 1930; w końcu p. Pawlak z Kołaczkowa zobrazował zasługi Zmarłego jako członka dozoru kościelnego, który to urząd spełniał przez lat 40. Po odprawieniu mszy św. za spokój duszy ś. p. Macieja Zgolińskiego wyruszył orszak na cmentarz, gdzie nad otwartym grobem przemówił jeszcze ks. prob. Pąhacki, pocieszając stroskaną rodzinę, a całej młodszej generacji polecając życie i poświęcenie się Zmarłego za godny naśladowania przykład.

Tak uczciło obywatelstwo miasta i powiatu wrzesińskiego zasługi ś. p. b. posła Macieja Zgolińskiego z cichem westchnieniem, aby Bóg miłosierny obdarzył Go za jego przykładne, pracowite i polskie życie najpiękniejszą nagrodą — chwałą w niebie.

(K)

W pośmiertnym hołdzie

Śp. prof. dr. Bronisław Sawicki

Niedawno zmarł w Warszawie wybitny chirurg ś. p. dr. med. Bronisław Sawicki.

Jeżeli tu, na ziemi Wielkopolskiej, chcę poświęcić kilka słów pamięci Zmarłego, czynię to dlatego, że jako student uniwersytetu warszawskiego mogłem przez pewien czas patrzeć na życie tego dzielnego krzewiciela polskiej myśli lekarskiej.

Prof. Sawicki urodził się na Podlasiu w r. 1860, średnią szkołę ukończył w Siedlcach, a studja lekarskie — w uniwersytecie warszawskim. Od zarania więc swego życia patrzał na prześladowania Unitów, a w gimnazjum musiał walczyć z pedagogami rosyjskimi, którzy, mając rozkaz zgóry, starali się i to specjalnie w Siedlcach, deprawować duszę ucznia-Polaka. To wszystko wyrobiło w młodym Bronisławie hart ducha, siłę woli i stanowczość, które do końca życia towarzyszyły Zmarłemu Dlatego też już jako student bierze czynny i żywy udział w ruchu młodzieży akademickiej, a później przez całe życie jest przykładem dla wszystkich lekarzy Polaków.

Trudno wymieniać tu prace naukowe Zmarłego, których liczba sięga 35. Był on członkiem honorowym wszystkich polskich towarzystw lekarskich, a Polska zaś Akademja Lekarska mianowała go swym członkiem rzeczywistym. Nie miejsce również tutaj, abym świadczył o chirurgicznym talencie Zmarłego, o wiedzy jego, którą cechowała wysoka ambicja naukowa. Chciałbym rzucić tylko kilka wspomnień o ś. p. Profesorze jako pedagogu i ordynatorze powierzonego sobie oddziału w Szpitalu Dzieciątka Jezus.

Oddział chirurga Sawickiego stał na tak wysokim naukowym poziomie, że dorównywał, a niekiedy i przewyższał oddziały zagraniczne. Za własne pieniądze dr. Sawicki kupował narzędzia chirurgiczne, przyrządy, marzył, aby oddział jego wychował całe zastępy doświadczonych chirurgów i dopiął tego: uczniowie Zmarłego zajmują dzisiaj wysokie stanowiska w stolicy i na prowincji. Z natury był dobry i łagodny, a w stosunku do swych pomocników lekarzy bardzo wymagający i dlatego to może tworzy szkołę, a ze szkoły tej wychodzi drukiem 50 większych prac oraz drugie tyle spostrzeżeń klinicznych.

A jakiż nadzyczajny był stosunek tego lekarza do chorego, jakie było zrozumienie i współczucie! Pamiętam jak kiedyś mówił nam, że odżywianie chorych w szpitalu nie odpowiada wymaganiom lekarskim, a jednak zawsze dobrze odżywiano chorych w oddziale Sawickiego, ale — za jego pieniądze. A ileż to razy po cichu płacił za naukę w szkołach za biednych uczniów. Iluż to studentów z uniwersytetu nie wiedziało komu zawdzięcza zapłatę wpisu! Wszystko to czynił bez rozgłosu, zaledwie kilku z nas, członków zarządu ówczesnej Bratniej Pomocy, wiedziało o tem. W Zmarłym była jakaś wrodzona chęć czynienia dobrze.

A kiedy nas, studentów uniwersytetu, uczono nauki lekarskiej tylko po rosyjsku, dr. Sawicki organizuje w swym oddziale szereg wykładów z chirurgji, zapoznaje z mianownictwem i piśmiennictwem polskiem, chce abyśmy się nauczyli polskiej chirurgji, oddając w swych wykładach całą wiedzę i dobre serce lekarza-pedagoga. Wsłuchiwaliśmy się w tę naukę polską, w te wykłady tak dla nas zrozumiałe i dostępne. Niestety przerwano je! Nadzór szpitalny w osobie rosyjskiego inspektora szpitali uważał je za niepożądane i karygodne.

Tę garść wspomnień, jeszcze z okresu studjowania na uniwersytecie wasrzawskim w 1902 roku rzucam z ziemi Wielkopolskiej, o której Zmarły wyrażał się niejednokrotnie w rozmowach ze mną z taką powagą, na świeżą mogilę wielkiego chirurga, dobroczyńcy chorych, ubogich, niezamożnej kształcącej się młodzieży gimnazjalnej i uniwersyteckiej, krzewiciela znajomości dziejów ojczystych nawet wśród analfabetów, a nadewszystko — człowieka, który zawsze i wszędzie kazał nam kochać ziemię ojczystą.

Dr. R. E. Matuszewski.

Podróż Chaplina

Wiedeń, 18. 3. (PAT.) Znany artysta filmowy Charlie Chaplin był wczoraj na przyjęciu w poselstwie angielskiem. Dzisiaj wieczór Chaplin zamierza wyjechać do Wenecji.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Przedwiośnie na giełdach

Na wielkich giełdach pieniężnych świata panuje spokój. I to raczej spokój po burzy, niż przed burzą. Jeszcze słońce wiosenne nie zdołało uporać się ostatecznie z zawiejami zimowemi, ale już czuć w powietrzu pierwsze zapowiedzi przedwiośnia. Meteorologiczna ta przenośnia ma pełne zastosowanie w dziedzinie międzynarodowego ruchu pieniężnego, albowiem i tam nie uporano się jeszcze ostatecznie z likwidacją zaburzeń, trwających od jesieni przedostatniego roku, ale mnożą się pewne oznaki, jakby rokujące lekką poprawę na zbliżającą się wiosnę.

Jeśli w dziedzinie meteorologicznej przedwiośnie nacechowane bywa powodziami, to i „przedwiośnie giełdowe" cechuje się wielką płynnością... pieniądza. Zjawisko to występuje wyraźnie na giełdach: londyńskiej, paryskiej i szwajcarskiej, z tą tylko różnicą, iż różne są przyczyny płynności pieniądza Mianowicie płynność na rynkach francuskim i szwajcarskim wynika przedewszystkiem z silnej podaży kapitałów, gdy na rynku londyńskim jest skutkiem zmniejszenia się pobytu na kapitał.

Tak jak różne są przyczyny płynności pieniądza na Zachodzie, tak różne są i sposoby reakcji na to zjawisko. Rynek paryski przeciwdziała niskiej rentowności kapitału (będącej wynikiem nadmiernej jego podaży) przez rozszerzanie inwestycyj krótko — i długoterminowych. Podobnie reagują giełdy szwajcarskie, które nadto zasilają b. wydatnie przemysł helwecki w zasoby pieniężne, zdeponowane w Szwajcarji prawie bezprocentowo przez płochliwych kapitalistów zagranicznych. Natomiast Londyn od pewnego czasu usiłuje drogą wyzbywania się części swego portfelu akceptów i walorów zmniejszyć płynność na rynku, podnieść stopę procentową, a przez to zatrzymać wycofywanie lokat francuskich (i złota) z Londynu. Oczywiście, prowadzi to jednocześnie do ograniczenia angielskich kredytów dla zagranicy, w przeciwieństwie do dość znacznej ekspansywności banków szwajcarskich i francuskich. Szczególnie Paryż jest czynny, rozważając możliwość udzielenia pożyczek Niemcom, Rumunji i Polsce, żeby tylko o tych krajach wspomnieć.

A Ameryka? A rynek dolarowy? Przychodzi on powoli do równowagi. Sytuacja gospodarcza Stanów Zjednoczonych powoli zaczyna się poprawiać oczywiście pozostając ciągle jeszcze w tyle za konjunkturą z czasów przed październikiem 1929 r. Ale już i to polepszenie się sytuacji pozwoli bankom amerykańskim na trzymanie stosunkowo mniejszych rezerw kasowych, co umożliwi im na nieco poważniejsze angażowanie się w kredyty zagraniczne.

Dla Polski najważniejsze jest to (o czem już dni temu kilka pisaliśmy), że na zachodzie coraz bardziej zaczyna sobie torować pogląd, iż konieczną jest pomoc dla państw mniej zamożnych i że mnożą się oznaki świadczące o niedalekiem rozpoczęciu wcielania w czyn tego poglądu.

Odczyt wybitnego uczonego n. t. „Kryzys a etatyzm"

Z pośród młodszej generacji ekonomistów polskich prof. uniwersytetu jagiellońskiego, dr. Adam Heydel wyróżnia się jasno zakreślonemi, zdecydowanemi konturami swych koncepcyj naukowych, które nawiązują do zasad szkoły klasycznej, respektowanych dzisiaj bardziej niż kiedykolwiek w świecie naukowym.

Etatyzm, wywodzący się z zgoła odmiennych założeń teoretycznych, znajdzie w prof. Heydlu niewątpliwie krytyka rzeczowego, który wykaże znakomite związek między tym rozpanoszonym niestety w Polsce prądem a przeżywanym kryzysem.

Przypominamy, iż odczyt prof. Heydla n. t. „Kryzys a etatyzm", urządzony staraniem sekcji ekonomicznej Towarzystwa Prawniczego i Ekonomicznego w Poznaniu, odbędzie się dzisiaj o godzinie 20,15 w sali 17 Collegium Minus. Wstęp wolny dla członków Towarzystwa. Goście mile widziani za wpłaceniem wstępu 1 zł. Młodzież akademicka 50 gr.

Zebranie wierzycieli Banku Przemysłowców

Zasadniczo uchwalono ugodę

Ostatnie zebranie wierzycieli Banku Przemysłowców skończyło się — jak o tem donosiliśmy — wybraniem kilkugłowego komitetu wierzycieli z p. Liberą jako przewodniczącym. Komitetowi powierzono podjęcie zarządzeń, które będzie uważał za stosowne w obronie majątku wierzycieli. Komitet ten został wyposażony w imienne pełnomocnictwa wszystkich wierzycieli. Dzisiaj, w środę dnia 18. bm., odbyło się nowe zebranie wierzycieli Banku Przemysłowców, na którem komitet wierzycieli miał przedłożyć sprawozdanie swej dwutygodniowej działalności, poczem miano powziąć uchwałę co do dalszych losów Banku Przemysłowców, czy zawrzeć ugodę z dłużnikiem, czy też uchwalić upadłość.

Zebranie wierzycieli, którzy zgromadzili się w liczbie około 1.500 w wielkiej sali Domu Rzemieślniczego, z wszystkich stron Wielkopolski, zagaił punktualnie o godz. 10 sędzia Sądu Grodzkiego w Poznaniu p. dr. Cybulski, który po krótkim wywodzie wstępnym oddał głos nadzorcy z ramienia Sądu p. dyrektorowi Schmidtowi. P. nadzorca sądowy przedstawił wierzycielom stan aktywów i pasywów masy dłużnika, zwracając uwagę, że suma pasywów i aktywów z cyfry 32 miljonów złotych została zredukowana prawie o 50 procent. Przy obecnym stanie rachunków pozycja aktywów wynosi nieco ponad 12 milj. zł, pasywa Banku opiewają zaś na przeszło 14 milj. zł. Niedobór między stroną aktywną a pasywną wynosi około 1.700.000 zł. Wśród wierzytelności uprzywilejowanych znajdują się tak poważne pozycje, jak 6.444.000 zł należnych Bankowi Gospodarstwa Krajowego z tytułu, kredytów stabilizacyjnych; pretensje skarbu państwa z tytułu podatków wynoszą około 99 tys. zł, a pretensje uprzywilejowanych wierzycieli zagranicznych około 262 tys. zł. W sumie zatem te 3 pozycje stanowią już przeszło połowę aktywów. W reszcie znajdują się wierzytelności drobniejszych depozytarjuszy z całej Polski. Wartość mienia bankowego uległa poważnemu zredukowaniu, gdy wyszło na jaw, że część pretensyj Banku do dłużników będzie można z trudnością zaspokoić, co gorsza — kosztem poważnych strat. Dość powiedzieć, że w chwili obecnej nadzór Banku prowadzi blisko 1.500 procesów wynikłych na tle protestów wekslowych i zaspakajania swoich wierzytelności. Na sam koniec ponowił p. nadzorca szkic propozycyj ugodowych, zaznaczając, że wierzyciele będą musieli się wyrzec 30 procent swoich należytości, pozostałe 70 procent wierzytelności będzie można zaspokoić ratami, jakkolwiek trudno dzisiaj ustalić z całą pewnością, że będzie dostateczna ilość gotówki, ażeby poszczególne raty umarzać w terminach przewidzianych rozporządzeniem o postępowaniu upadłościowem. Bank posiada dość duży majątek własny w nieruchomościach, które trudno jednak w tej chwili upłynnić przez sprzedaż, gdyż przytem najdotkliwsze straty ponieśliby sami wierzyciele.

Po referacie p. nadzorcy sądowego zabrał głos p. sędzia Cybulski, omawiając treściwie skrótami sprawozdanie nadzoru, poczem zaprosił do stołu prezydjalnego komitet wierzycieli, aby tenże zdał sprawozdanie z postępu prac. W skład komitetu wchodzą pp.: radny Libera, St. Janczewski, adwokat Gidyński, Władysław Stopa, Wincenty Kapałczyński i Michał Bojko. Jako przewodniczący komitetu zabrał głos p. Libera, zaznaczając, że komitet w ciągu 14 dni zbierał się co drugi dzień, ażeby zapoznać się szczegółowo z bilansem dłużnika i wartością masy, aby móc wierzycielom przedstawić dokładne dane. Zdaniem mówcy, po wniknięciu w interesy Banku, nie należy dopuścić do upadłości, a zawarcie ugody odpowiada interesom wierzycieli. Jako drugi referował członek komitetu p. Wincenty Kapałczyński, informując, że komitet wierzycieli nie posiadał niestety żadnych uprawnień ustawowych, które spłyną nań dopiero z chwilą zawarcia ugody. Mimo wszystko prace komitetu były wydajne. Odbyły się trzy zebrania komitetu i pięć zebrań członków komitetu z nadzorem sądowym Banku. Pod warunkiem względnego i życzliwego traktowania sprawy przez największego wierzyciela Banku Przemysłowców, mianowicie Banku Gospodarstwa Krajowego, da się wydobyć z masy 70 procent wierzytelności. Ministerstwo skarbu, do którego zwróciła się delegacja z łona komitetu, zapewniło o pełnej swej życzliwości, którą posuwa nawet tak daleko, że skłonne jest pretensje swoje przesunąć na drugie miejsce. P. Kapałczyński zaznaczył, że warunki ugody będą musiały jednak ulec zmianom, gdyż już dziś jest wątpliwe dotrzymanie terminów proponowanych przez ugodę przy wypłatach wierzytelności. Takie ujęcie sprawy nakazuje komitetowi uczciwość i należyte dopełnienie mandatu zaufania ze strony wierzycieli.

Po referatach członków komitetu otworzył p. przewodniczący Libera dyskusję. Zapoczątkował ją p. Gilewski, wypowiadając się za zawarciem ugody, poczem mówili pp. Pawłowicz, Rajewicz z Grodziska, Szymański, Szmyt, Libera, Lesiński, Kaczmarek, Nowakowski z Wrześni, Mańkiewicz z Wojnowic, Nowaczyński z Szamotuł, Rosochowicz z Obornik, Dybicki, Bojko i in. Kilkakrotnie dyskusja przyjmowała charakter bardzo burzliwy; mitygował ją jednak bardzo zręcznie przewodniczący p. Libera. W toku dyskusji domagano się zmiany warunków umowy, korzystniejszego traktowania małych deponentów, oraz depozytów małoletnich, pociągnięcia do odpowiedzialności dyrekcji Banku, badania jego administracji itp. Co do ugody większość mówców wypowiadała się za jej zawarciem, w pełnem zrozumieniu, że upadłość naraziłaby wierzycieli na jeszcze większe straty. Pod koniec dyskusji komitet wierzycieli stawił sprawę zaufania, zrzekając się dalszego zastępowania interesów masy wierzycieli. Zebrani jednak jednomyślnie wyrazili dotychczasowemu komitetowi pełne zaufanie, dokonując wszakże pewnych zmian personalnych. W nowym składzie komitetu zaszły zmiany o tyle, że wyszli zeń pp. adwokat Gidyński i Władysław Stopa, weszli natomiast dr. Piechocki oraz Marcin Nowak. Na koniec poddał p. Libera pod głosowanie propozycję zawarcia ugody z dłużnikiem, zastrzegł się wszakże, że komitet zastrzega sobie wypracowanie nowych warunków ugody w porozumieniu z nadzorem sądowym i przedłożenie tych nowych warunków na następnem zebraniu wierzycieli. Zmiany mają dotyczyć nie wysokości wypłat wierzytelności, lecz wyłącznie terminów wykonania ugody. Wobec tego też wierzyciele nie oddali na dzisiejszem zebraniu kartek w imiennem głosowaniu za ugodą. Dokonano tego jedynie przez podniesienie ręki, przyczem okazało się, że przygniatająca większość zgromadzonych przeciwstawia się upadłości Banku, głosuje natomiast za ugodą.

Z tą chwilą skończyły się czynności komitetu wierzycieli, a kierownictwo zebraniem objął ponownie p. sędzia dr. Cybulski, prowadząc je sprężyście i szybko do końca. Sąd przyjął do wiadomości życzenia wierzycieli odnośnie warunków ugody, przyjął do protokółu wynik głosowania, poczem przewodniczący wyznaczył nowy termin zebrania wierzycieli na dzień 18 kwietnia godz. 10 w sali Domu Rzemieślniczego. Na zebraniu tem zostaną przedłożone nowe warunki ugody, które muszą być przyjęte drogą imiennego głosowania

KRONIKA GOSPODARCZA

Z KRAJU

(k) **Nadzory sądowe i upadłości w Wielkopolsce.** W okresie od 26. 1. do 25. 2. rb. zarządzono w okręgu Izby przemysłowo-handlowej w Poznaniu jedną upadłość, czyli w rb. razem 2, oraz 6 postępowań upadłościowych, t. zn. w rb. razem 10.

(k) **Wydawanie kolejowych przesyłek pospiesznych.** Izba przemysłowo-handlowa w Poznaniu zawiadamia, że według obowiązujących przepisów — kolejowe przesyłki pospieszne i inne pilne mogą być na żądanie odbiorcy wydane bezpośrednio po przybyciu pociągu. W tym celu adresat winien poprzednio zwrócić się pisemnie do zawiadowcy stacji, i złożyć kaucję za zabezpieczenie kredytu towarowego dziennego, względnie okresowego.

(k) **Odkażanie samochodów używanych do przewozu zwierząt.** Zarządzenie wojewody poznańskiego z dnia 14. 2. 1931 r. (Dz. Urzędowy Nr. 8) postanawia, iż każdy samochód ciężarowy oraz przyczepka używana do przewozu zwierząt domowych przez osoby handlujące zwierzętami, komisjonerów, spółdzielnie zajmujące się obrotem zwierzętami, rzeźników oraz przedsiębiorstwa przewozowe i t. p. winien być zgłoszony do powiatowej władzy administracyjnej ogólnej tego powiatu, w którym jest położona siedziba przedsiębiorstwa. Samochód i przyczepka używane do przewozu zwierząt, winny być po ukończonym przewozie zwierząt domowych poddane oczyszczeniu i odkażeniu według przepisów określonych w zarządzeniu. Obowiązek przeprowadzania oczyszczenia i odkażenia po każdorazowem użyciu samochodu do przewozu zwierząt należy do posiadacza lub użytkującego samochód. Kontrolę nad wykonaniem powyższego zarządzenia wykonywa powiatowa władza administracji ogólnej przy pomocy powiatowego lekarza weterynaryjnego i policji państwowej. Przekroczenia będą karane. (au)

(k) **Węgiel polski do Szwecji.** Śląskie koncerny węglowe, jak: Skarboferm, Robur i inne uzyskały poważne zamówienia na dostawę 71 000 tonn węgla do Szwecji po cenie 11 szyl. i 9 pensów za tonnę. Zaznaczyć należy, iż kopalnie angielskie, które ubiegały się o te same dostawy, zdołały uzyskać zamówienia tylko na 21 tys. tonn.

Z ZAGRANICY

(z) **Z prac międzynarodowej izby handlowej.** Pod koniec ubiegłego miesiąca obradował w Paryżu osobny komitet międzynarodowej izby handlowej dla spraw polityki handlowej i przeszkód handlowych. Głównym punktem programu obrad w których brał udział również przedstawiciel polskiego komitetu narodowego, był problem zastosowalności klauzuli największego uprzywilejowania we wzajemnych stosunkach międzynarodowych Komitet zaaprobował również projekt sprawozdania o wyniku swych prac w dziedzinie międzynarodowej polityki handlowej, a mianowicie w kwestji reglamentacji obrotu towarowego z zagranicą w sprawie t. w. protekcjonizmu pośredniego, dyskryminacji taryfowej w transporcie kolejowym, formalności celnych itd. Sprawozdanie to ma być przedłożone do zatwierdzenia kongresowi międzynarodowej izby handlowej, który odbędzie się w Waszyngtonie z początkiem maja rb., a następnie komitetowi ekonomicznemu Ligi Narodów do dalszego zużytkowania na terenie genewskim.

(z) **Światowa produkcja ropy w roku 1930.** Według prowizorycznych danych światową produkcję ropy w r. 1930 szacuje się na 201.500.000 tonn, która to cyfra jest w porównaniu z produkcją w r. 1929 o 4 i pół milj. mniejsza. Jest to spadek nienotowany w ostatnich 10-ciu latach. Zmniejszenie produkcji w Stanach Zjedn. wyniosło okrągło 15 milj. tonn, jest zatem około 10 milj. większe aniżeli ogólny spadek. Świadczy to, iż planowa restrykcja produkcji w Stan. Zjedn. uwieńczoną została pomyślnym skutkiem. Udział Ameryki w produkcji światowej spadł z 68 na 62 proc. Z. S. R. R. przeciwstawiało się planom światowego przemysłu naftowego, wydobycie której wzrosło z 13 i pół na 18 milj. tonn. Udział Z. S. R. R. w światowej produkcji wzrósł do około 8 proc. Polska, według tych obliczeń, stoi na 14 miejscu.

Z WYDAWNICTW

(w) **Praca o polskich kartelach cukrowniczych.** Ukazała się w języku niemieckim praca dysertacyjna p. Henryka Jagielskiego z Poznania, poświęcona kartelizacji polskiego przemysłu cukrowniczego (skład główny u Gebethnera i Wolfa). Praca została przyjęta przez wydział praw i nauk społecznych Uniwersytetu we Fryburgu. Praca opiera się na starannie zebranym materjale źródłowym, po części nieopublikowanym do tej pory i zasługuje chociażby z tego względu na uwagę nietylko osób, interesujących się cukrownictwem polskiem, ale wogóle osób, zajmujących się badaniem nad kartelizacją przemysłu polskiego. Pracę cechuje chęć autora: objektywnego przedstawienia stanu faktycznego, co należy poczytać autorowi za zasługę tem większą, im bardziej zaciemnia się pogląd zwykłego obywatela na stan i organizację polskich cukrowni, a to w skutek znacznej rozbieżności między twierdzeniami, zawartemi w publikacjach z jednej strony kartelu poznańskiego, zaś z drugiej strony kartelu warszawskiego. Szereg rzeczowych dygresyj daje autorowi sposobność do poczynienia ciekawych uwag dot. kartelizacji wogóle, zaś kartelizacji przemysłu polskiego w szczególności. Szczególnie interesujące są dane dot. warunków, na jakich uczestnicy kartelu uzyskują kredyty zagraniczne oraz dot. ciężarów wynikających dla nich z tytułu przynależności do kartelu. Książkę dr. H. Jagielskiego nazwać można książką na czasie, zostaje bowiem opublikowana w chwili, będącej punktem zwrotnym w polskiej polityce cukrowniczej. (j)

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Wizytacje pasterskie J. Em. Ks. Prymasa

W parafji Bożego Ciała — Dalszy program — Wizytacje na terenie m. Poznania skończą się w czerwcu

We wtorek J. Em. Ks. Prymas po odprawieniu mszy św. dla młodzieży szkół powszechnych, dokonał wizytacji tych szkół, gimnazjum niemieckiego, szkoły budowlanej i mierniczo-melioracyjnej. Po południu Ks. Prymas zwiedził cmentarze. O godz. 19.30 wizytację zakończono nabożeństwem.

Dziś po odprawieniu mszy św. Ks. Prymas wizytował szkoły wydziałowe, seminarjum ochroniarskie, kaplicę SS. Służebniczek przy ul. Stromej i SS. Elżbietanek przy ul. Łąkowej. J. Em. odwiedzi następnie chorych, przebywających w lecznicy i będzie w kaplicy w nowicjacie. Wieczorem o godz. 19.30 przewidziana jest adoracja, wystawienie Najśw. Sakramentu i „Te Deum" poczem Ks. Prymas udzieli błogosławieństwa. Na tem zakończy się wizytacja parafji „Bożego Ciała".

Dnia 20 bm. wizytować będzie Ks. Prymas archidiecezjalny instytut Akcji Katolickiej, dnia 21 bm. — Katolicką Szkołę społeczną, dnia 23 bm. — Ligę Katolicką, 24 bm. — Kat. Zw. Robotników, 26 bm. — Kat. Zw. Polek, 27 bm. — Kat. Zw. Kobiet Pracujących, 28 bm. — Kat. Zw. Młodzieży Polskiej, 30 bm. — Kat. Zw. Młodych Polek i 31 bm. — Kat. Zw. Abstynentów.

W kwietniu 13 i 14 Ks. Kardynał zrobi przegląd Zw. „Caritas" i pozn. okręg przy Nowym Rynku. Dalej kolejno wizytować będzie Ks. Prymas Naczelną Radę Zw. Pań Miłosierdzia, Wyższą Radę Tow. Konfer. św. Wincentego à Paulo, Zw. Djecezjaln. Sodalicyj Marjańskich, Zw. Kapłanów „Unitas".

W maju od 10 do 12 nastąpi wizytacja parafji św. Wojciecha, od 14 do 16 — parafji św. Marcina, od 17 do 19 — parafji św. Jana i św. Rocha, od 20 do 22 — parafji Najśw. Serca Jezusowego, od 25 do 27 — parafji M. Boskiej Bolesnej, od 28 do 30 — parafji Zmartwychwstania Pańskiego na Wildzie.

W czerwcu wizytować będzie Ks. Prymas parafję w Głównej, w Starołęce, na Winiarach, w Sołaczu, w Dębcu, w Górczynie i w Głuszynie. Na tem kończą się wizytacje w obrębie m. Poznania. (z)

Niezwykła ofiarność

Śpieszmy z pomocą prawdziwie potrzebującym.

Jeszcze nie przebrzmiał apel Komitetu Niesienia Pomocy Bezrobotnym, a już ofiarny grosz dla głodnych płynie. Listę otworzył J. E. Ks. Prymas, (1.000.— zł.) i p. prezydent Ratajski (500.— zł.).

Ale wśród ofiarodawców nie zabrakło również i tych, którzy sami mają ledwie na chleb powszedni. Oto n. p. z datkiem dla bezrobotnych pośpieszyły posługaczki z ratusza. Jakże to piękny dla nas wszystkich przykład. Każdy z nas musi spełnić swój obowiązek. Czyż pozostaniemy w tyle za Bydgoszczą, która w ciągu bardzo krótkiego czasu zdołała zgromadzić zgórą 25.000 zł.

Śpieszmy więc z datkiem na Nowy Rynek 13, tel. 55-88 lub 16-80, albo do P. K. O. (konto nr. 213.005), bo to dziś najważniejsze.

Pożary na prowincji

Spłonęło kilka stodół ze zbożem — Poważne straty.

W Binikowie (pow. śremski) z niestwierdzonej przyczyny spłonął stóg żyta własność Józefa Mielcarka wartości około 1500 zł.

W Trąbinku (pow. śremski) z niewiadomych powodów spłonęła stodoła rolnika Józefa Kaźmierczaka wartości około 5000 zł.

W Borówcu (pow. śremski) od iskier, ulatniających się z komina zapalił się dach słomiany stodoły Jessego Erdmanna, niszcząc ją doszczętnie. Straty wynoszą około 5000 zł.

Wielki pożar szalał w tych dniach w Podbolesławicach (pow. kępiński). Ogień spowodował niestwierdzony narazie przechodzeń, który porzucił niedopałek papierosa w pobliżu stodoły rolnika Bzika. Stodoła stanęła wkrótce w płomieniach, a ogień przerzucił się następnie na stodoły Juljana Brunscha, Szymona Sobańskiego i Antoniego Osińskiego, niszcząc je doszczętnie wraz ze zbożem. (k)

Gdzie konsekwencja?

Narzekanie na zepsucie, brak podniosłych wrażeń itp. należy prawie do stałego porządku obrad rodzinnych i społecznych. Karci się (i często słusznie) teatry oraz kina za wystawianie frywolnych sztuk, na które się jednak naogół chodzi, naturalnie wyłącznie z pobudek „artystycznych", aby się przekonać o stopniu sianego zgorszenia.

Kiedy jednak Teatr Nowy wystawia od szeregu dni sztukę o wysokim poziomie artystycznym, dobrze przygotowaną, a mianowicie Teofila Defoule widowisko pasyjne „Syn Boży", zawodzi prawie zupełnie publiczność, zniechęcając tem do podobnej inicjatywy. Doprawdy warto zwrócić jak najszerszą uwagę społeczeństwa na owe widowisko. Szczególnie nie pozostałby bez skutku, uświadamiający apel ks. ks. prefektów oraz, kierowników katolickich organizacyj młodzieży i dorosłych. Ks. J. P.

KALENDARZYK

Środa, 18 marca 1931.

Słońce: wschód 6,05 — zachód 17,58 — długość dnia 11 godzin 53 min.
Księżyc: wschód 5,56 — zachód 15,55 — przed nowiem.
Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn: Środa, godz. 7 rano. Temperatura powietrza niska —4 st. Cels. Pogodnie. Wiatr północno - wschodni. Ciśnienie atmosferyczne wysokie 765 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 2 st. Cels., najniższa minus 6 st. Cels.
Przepowiednia pogody na czwartek: Pogodnie, w nocy mroźno, we dnie nieco cieplej.
Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu dziś plus 2,26 m.
Kal. rz.-kat.: Gabrjel Archanioł — jutro Józef.
Kal. słow.: Boguchwał — jutro Bohdan.

Bibljoteka im. I. J. Kraszewskiego (ul. Wrocławska 17) otwarta codziennie od godz. 12—13 i od godz 16—19; w soboty od godz. 12—15. Kaucja 3 zł, abonament 1,50 zł, wpis 50 gr.

Czytelnia dla Kobiet, ul. Kantaka 8-9 (II piętro), otwarta codziennie od godz. 11—13 i od 16—19, zaopatrzona we wszelkie nowości. Kaucja 3 zł.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka Czerwona, Stary Rynek 37. — Apteka Zielona, ulica Wrocławska 31. — Apteka 27 Grudnia, ul. 27 Grudnia 18. — Apteka K. Marcinkowskiego, w „Bazarze" przy ul. Nowej
Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ul. Mickiewicza 22.
Łazarz: Apteka Łazarska, ul. Małeckiego narożnik ul. Strusia.
Wilda: Apteka „Fortuna", ul. Górna Wilda 96.
Apteka przy Bramie Wildeckiej, Wały Królowej Jadwigi 1.
W innych dzielnicach miasta apteki tam się znajdujące.

OSOBISTE

— * **Przyjazd przedstawiciela francuskiego min. rolnictwa.** Do Poznania przyjechał inż. Marek Chojecki, przedstawiciel francuskiego min. rolnictwa i szeregu francuskich organizacyj rolniczych, w celu wszechstronnego wyjaśnienia z Wkp. Izbą Rolniczą i tutejszemi sferami rolniczemi sprawy organizacji wywozu ziemniaków sadzeniaków do Francji. P. inż. Chojeckiemu towarzyszą pp August Iwański, radca rolniczy przy ambasadzie Polski w Paryżu oraz Kazimierz Świderski, przedstawicel Państw. Instytutu Eksportowego.

— * **Złote gody** obchodzą w dniu 19 b. m. pp. Antoni i Rozalja z Wagnerów Chmielewscy. Msza św. na intencję jubilatów odbędzie się o godz. 9 w kościele Serca Jezusowego na Jeżycach. Jubilatom „Szczęść Boże".

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Z Koła Polskich Naucz. Geografji.** Zebranie odbędzie się w sobotę, 21 b. m. o godz. 18.15 w sali Instytutu Geograficznego — Wjazdowa 3. Na porządku obrad 1) referat p. J. Pastwy: „Rzeźba terenu i profilowanie w nauce geografji", 2) ref. p. B. Lemańczyka: „Obrazy przy nauczaniu geografji".

— * **Tow. Powst. i Wojaków im. gen. Józefa Hallera.** Celem uczczenia imienin patrona Tow. gen. Józefa Hallera, bierzemy gremjalny udział w uroczystem zebraniu, urządzonem przez Związek Hallerczyków w dniu 19 bm. o godzinie 20 w sali Boulevardu, pl. Nowomiejski.

— * **Z Koła Stud. Jarocinian.** W środę, dnia 18 bm. o godz. 20,30 w Klubie Akademickim przy św. Marcinie odbędzie się ostatnia przedferyjna herbatka towarzyska z referatem kol. Czesława Ludwiczaka n. t. „Sposoby pracy społecznej". Na zebraniu przedstawi się zasady i program akcji społecznej Koła na terenie Jarocina i okolicy. Obecność członków obowiązkowa.

—* **Drużyna Błękitna, Poznań** Wszystkich członków wzywa się na uroczyste zebranie w sali Boulevard przy pl. Nowomiejskim w dniu 19 bm. o godz 19,30. — Poczet sztandarowy w mundurach błękitnych, reszta drużyniaków po cywilnemu.

WYKŁADY

— * **Wykłady dla pracowników umysłowych.** Zw. Pracowników Umysłowych Z. Z. P. urządza dla swych członków i sympatyków cykl wykładów z dziedziny gospodarczej i ustawodawstwa socjalnego. Pierwszy wykład odbędzie się dnia 20 bm. o godzinie 20 w salce Narodowego Uniwersytetu Robotniczego, Aleje Marcinkowskiego 24. Wstępny wykład wygłosi inspektor pracy obwodu 53 p. inż. Kowalik. Dalsze wykłady wygłoszą pp. Hordyński i Urbański.

— * **Powszechne wykłady uniwersyteckie.** Dziś, w środę, o godz. 20 w sali 17 Coll. Minus wygłosi prof. dr. St. Frycz odczyt p. t. „Pewniki dydaktyczno - psychologiczne wyrosłe z psychologji".

— * **Stow. Polsko - Francuskie** zawiadamia, że w piątek 20 bm w lokalach Stowarzyszenia przy ul. Sew. Mielżyńskiego 26-27 o godz. 20 p. prof. dr. Grabowski wygłosi odczyt w języku polskim n. t.: „Hipolit Taine w świetle krytyki polskiej". Należy się spodziewać, że zarówno ciekawy temat, jak osoba prelegenta zgromadzi liczne grono słuchaczy. — Wstęp wolny.

WYCHOWANIE, KURSY

— * **Czterotygodniowy kurs hodowli drobiu Wkp. Izby Roln.** Kurs rozpocznie się dnia 25 bm. o godz. 10 w gmachu Uniwersytetu Poznańskiego, Poznań, Wały Wazów 26, sala 17 i skończy się dnia 28 bm. wieczorem. Opłata wynosi 15 zł. Kwotę tę należy przekazać do kasy głównej Wielkopolskiej Izby Rolniczej. Przyjęcie na kurs staje się prawomocne dopiero po nadejściu opłaty. Osobom, które się zgłosiły, a z nieprzewidzianych powodów udziału wziąć nie mogą, zwraca się wpłaconą kwotę, o ile odwołanie udziału wpłynie do Wielkopolskiej Izby Rolniczej na piśmie w terminie do 20 bm. włącznie. Zgłaszających przyjmuje się według kolejności zgłoszeń. Na zakończenie kursu odbędzie się wycieczka do kilku gospodarstw drobiowych, jak: Bieganowo, Miłosław, Przybysław i Raszewy — specjalnemi samochodami Opłata za wycieczkę wynosić będzie około 12—15 zł. Uczestnicy kursu oraz osoby poza kursem, chcący wziąć udział w wycieczce, winny zgłosić się, oraz uiścić opłatę za przejazd najdalej do 25 bm. włącznie. Śniadanie ciepłe oraz podwieczorek otrzymają uczestnicy wycieczki w Żerkowie w cenie 3 zł, które należy uiścić razem z opłatą za wycieczkę.

ŻYCIE SOKOLE

— * **Sekcja Strzelecka Okręgu Sokoła Poznańskiego** urządza w sobotę 21 bm. od godz. 18 zawody strzeleckie z broni małokalibrowej w strzelnicy przy ulicy Fr. Ratajczaka. Do powyższych zawodów stawią się o godz. 18 gniazda: Poznań I Śródmieście, Poznań VIII Śródka; o godz. 18 min. 45 Poznań II Jeżyce i Poznań III Wilda; o godz. 19 min. 30 Poznań VII Rataje i Poznań IX Starołęka. — Zawody te są przygotowaniem do ostrego strzelania w kwietniu. Gniazda stawią do zawodów z broni małokalibrowej dowolną ilość druhów.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Adres Ligi Morskiej i Kolonjalnej:** Dr. J. Wnęk, Poznań, ulica Słowackiego 44-46.

— * **Sodalicja Pań Zawodu Kupieckiego.** Z okazji imienin ks. kanonika Józefa Schulza odbędzie się w intencji tegoż msza św. w dniu 19 bm. (czwartek) o godzinie 19 w kaplicy św. Józefa.

— * **W kościele S. S. Karmelitanek Bosych** (Niegolewskich 23). W czwartek 19 bm. odbędzie się uroczyste nabożeństwo Św. Józefa. Msze św. o godz. 6, 7 i 8, suma z wystawieniem Najśw. Sakramentu o godz. 9 z kazaniem; po południu o godz. 5 błogosławieństwo z kazaniem

— * **Sodalicja Pań Konfekcyjnych.** Msza św. w intencji moderatora ks. Konopińskiego T. J. odprawi się w czwartek, 19 bm. o godzinie 8 w kościele O. O. Jezuitów.

— * **Poznańskie Tow. Oratoryjne (Koło Śpiewackie Polskie).** Członków czynnych chóru wzywamy do przybywania na wszystkie ostatnie lekcje śpiewu przed koncertem religijnym, który odbędzie się już za dwa tygodnie, t. j. w Wielki Czwartek w Auli Uniw. Lekcje odbywają się cztery w tygodniu i to: w poniedziałki, środy, czwartki od godz. 20—22 i w niedziele od godz. 12—14. W poniedziałki i czwartki ćwiczymy w sali Stronnictwa Narodowego przy ul. św. Marcina a w środy i niedziele w seminarjum nauczycielskiem przy ul. Fr. Ratajczaka. Kto bez uniewinnienia się opuszcza lekcje, nie będzie mógł brać udziału w koncercie. Zarząd.

U kobiet w ciąży i młodych matek stosowanie naturalnej wody gorzkiej **„Franciszka Józefa"** wzmacnia prawidłowość funkcji żołądka i kiszek. Żądać w aptekach i drogerjach. nw 8 475

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Z targu.** Dnia 18 b. m. na placu Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 4,80—5,00 zł; masła mleczarskiego 5,20—5,60 zł; twarogu 1,00—1,20 zł; mendel jaj 1,80 zł; litr śmietany 1.60—2,00 zł; litr mleka pełnego 32—34 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 2,00 do 2,20 zł; słoniny wędzonej 2,40—2,80 zł; wieprzowiny 1,80—2,00 zł; wołowiny 1.60 do 2,80 zł; cielęciny 1.60—2.80 zł; skopowiny 2,00—2.60 zł; koziny 1.40—1.60 zł; smalcu 2,00—2,60 zł; za drób: kura 3.50 do 6,00 zł; perlica 3,00—4,00 zł; kaczka 4.00 do 6,00 zł; gęś 8,00—11,00 zł; para gołębi 1,80—2,00 zł; królik 3—4 zł; indyk 7.00 do 10 zł; za ryby: 1 kg. karpia 4,40—4.80 zł; lina 4.00—4,40 zł; okonia 2,40—3,00 zł; karasia 2.80—4.00 zł; białych ryb 1,00—2,00 zł; 1 kg. węgorza 5,20 zł; sandacza (mrożonego) 6.00 zł; 1 kilogram suma 4.00 zł. 1 kilogram szczupaka 4,60—5,00 złotych. Za ryby śnięte płacono 60—80 gr mniej. Płacono za jarzyny: 1 kg. kapusty białej i włoskiej 50—60 gr; modrej 60—80 gr; 1 kg. ziemniaków 6—8 gr; 50 kg. 2.00 do 2,50 zł; 1 kg marchwi 40 gr; buraków 20—30 gr; cebuli 60—70 gr; szpinaku 2.00 do 2,40 zł; jarmużu 1,20—1,40 zł; pietruszki 1,00—1,40 zł; 1 kg. bobu 1,20 zł; główka zielonej sałaty 30—40 gr. Za owoce: 1 kg. jabłek 1,60—3,00 zł; 1 kg. świeżych śledzi 0,80—1,00 zł. — Targ ożywiony. Dowieziono bardzo dużo jaj. Jarzyny wszelkie znacznie podrożały. (hu)

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Spłoszyły się konie** wczoraj po południu na ul. Kraszewskiego i poniosły a woźnica nazwiskiem Unterschied z Dąbrówki Leśnej w powiecie poznańskim spadł z wozu i odniósł dotkliwe pokaleczenia. Poranionego opatrzyło pogotowie ratunkowe. (k)

— * **Zderzenie samochodu z tramwajem.** Na Starym Rynku zderzył się z tramwajem samochód P Z 48 122. W wyniku zderzenia samochód został uszkodzony. (z)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Aresztowanie niebezpiecznego włamywacza.** W związku z włamaniem do kasy zarządu Państw. Szkoły Budowniczo - Meljoracyjnej w Domu Rzemieślniczym w toku dochodzeń udowodniono kradzież tę Józefowi Klaczyńskiemu, zamieszkałemu przy Grobli 9. Klaczyńskiego aresztowano i odstawiono do więzienia sądowego. Oprócz kradzieży w szkole meljoracyjnej pod naporem dowodów Klaczyński przyznał się do kradzieży z włamaniem u p. Władysława Łozińskiego przy ul. Franciszka Ratajczaka nr. 21 i do włamania w Związku Inwalidów Wojennych przy ul. Fredry 7. Skradzione rzeczy znaleziono częściowo i zwrócono poszkodowanym. (z)

— * **Zbiegła podczas transportu** do aresztu policyjnego podejrzana o kradzież w składzie Stanisława Nawrocka z miasta Łodzi. Za zbiegłą aresztantką zarządzono pościg. (z)

— * **Usiłowane włamanie.** Przy Górnej Wildzie 51 nieznani złoczyńcy usiłowali włamać się do składu spożywczego „Zgoda". Włamywacze zostali jednak spłoszeni. (z)

— * **Napadnięty i okradziony.** Zamieszkały przy ul. Gen. Umińskiego 12, Stefan Twardowski, doniósł policji, że napadnięto go na Górnej Wildzie w pobliżu domu nr. 76. Nieznani złoczyńcy zbili go dotkliwie i skradli mu sygnet i obrączkę wartości około 300 zł. (z)

— * **Kradzież z włamaniem.** Na ulicy Zielonej 3 włamano się do mieszkania Bolesława Antoszewskiego. Nieznani złoczyńcy zabrali między innemi 2 futra damskie (czarne źrebce i futro bobrowe z kołnierzem silowym). Straty wyrządzone przez włamywaczy oceniają pp. Antoszewscy na sumę 1300 zł. (z)

— * **Czyja własność?** W policji znajdują się przedmioty, których właściciela nie można było ustalić. W przeważnej części są to rzeczy obłożone aresztem podczas rewizyj domowych, lub też odebrane podejrzanym osobnikom. W wydziale śledczym policji państw. przy pl. Wolności pokój 71-72 jest rower męski marki „Reform" numer 136 808. — W komisarjacie II policji znajdują się: ubranie smokingowe; płaszcz męski gabardynowy; srebrny zegarek męski marki „Ankro"

numer 212966 (na kopercie jest monogram A. L.); srebrny zegarek męski z złotym brzegiem, numerem fabrycznym 251 073, monogramem W. K., znakiem fabrycznym firmy Maks Noll z Gdańska i nazwiskiem Franz Klinitzki; zegarek niklowy męski marki „Gre Roskop" i wewnątrz z rzeźbionym parowozem; zegarek damski złoty ze złotym łańcuszkiem, wysadzany 5 brylancikami, marki „Inwickta" numer fabr. 842 250. — W komisarjacie I znajduje się sztuka barchanu, kilka męskich kolorowych koszul i powleczenia na pościele. — Na posterunku policji w Sołaczu jest zegarek bransoletkowy znaczony monogramem D. S. (z)

KRONIKA SĄDOWA

— * **Zgubne skutki nałogu.** Wydział karny sądu okręgowego rozważał sprawę Teodora Auweilera, rysownika z zawodu, oraz nałogowego morfinisty. Sprzeniewierzył on 800 zł ze szkodą p. Koralewskiego. Oskarżony przyznał się do popełnionego przestępstwa. Uczynił to jednak, aby w jakikolwiek bądź sposób zdobyć narkotyk. — Prokurator Mensfeldowski wniósł o zbadanie stanu umysłowego oskarżonego przez prof. dr. Horoszkiewicza, na co sąd się zgodził. Oskarżonego, który nie posiada mieszkania, odprowadzono do celi aresztanckiej. (z)

— * **Za włóczęgostwo i kradzieże.** — Przed wydziałem karnym sądu w Inowrocławiu stanęli pod zarzutem włóczęgostwa i licznych kradzieży dwaj młodzieńcy: Józef Mańka z Będzina oraz Mieczysław Marciniak, który nie mógł wykazać stałego miejsca zamieszkania. Po udowodnieniu winy sąd skazał Mańkę na 7 mies. i 14 dni więzienia, a Marciniaka na 8 mies. i 14 dni aresztu. Skazani ponoszą również koszta sądowe. (em)

— * **Kara za włamanie.** Do składu p. Zabela w Łąkach włamali się dwaj mieszkańcy tejże wsi, S. Ciechanowski oraz Nowak i skradli tam butelkę rumu i 2500 sztuk papierosów. Przewód sądowy wykazał winę oskarżonych, poczem sąd skazał Nowaka na rok, a Ciechanowskiego na trzy miesiące więzienia oraz ponoszenie kosztów sądowych. (em)

— * **Nadużycie zaufania.** Zatrudniony u gospodarza rolnego p. Danielewicza w Rąbinie pow. inowrocławskiego Andrzej Serafin zaskarbił sobie zaufanie pracodawcy po to, by go okradać. Pewnego razu przedstawił się za syna p. D. i próbował podjąć zapłatę za zboże swego pracodawcy. Oszustwo ujawniono, a przewód sądowy wykazał winę Serafina. Niewdzięcznego S. sąd skazał na pięć miesięcy więzienia i ponoszenie kosztów sądowych. (em)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * **Zastrzelony podczas bójki.** Na tle porachunków osobistych w Rojewie (pow. inowrocławski) powstała bójka między 23-letnim Zygmuntem Ulikiem, synem gospodarskim z Rojewa, a Władysławem Nadolińskim z Płonkówka, synem robotnika, przyczem Nadoliński zastrzelił Ulika. Śmierć nastąpiła natychmiast. Nadolińskiego odstawiono do więzienia sądowego. (k)

— * **Pod zarzutem oszustwa i fałszerstwa weksli** aresztowano 55-letniego Piotra Olejniczaka, właściciela fabryki maszyn rolniczych w Śremie. Na zarządzenie sędziego śledczego, Olejniczaka zatrzymano w więzieniu. Suma oszustw i fałszerstw wekslowych, które zarzuca się Olejniczakowi, dochodzi 20 tys. zł. (k)

— * **Wyniesienie kasy ogniotrwałej.** Jednej z ostatnich nocy włamali się nieznani złoczyńcy przy pomocy podrobionych kluczy do biura majętności Strzelce (pow. chodzieski). Włamywacze wynieśli zrazu do ogrodu a później do lasu żelazną kasę ogniotrwałą i prawdopodobnie zamierzali ją rozbić. Kasę znaleziono jednak nienaruszoną. W dochodzeniach okazało się, że złodziei spłoszył stróż nocny, dzięki czemu ocalały ważne dokumenty, znaczki i około 2 tys. złotych w gotówce. (k)

— * **Zbezczeszczenie grobowców.** W Siennie (pow. bydgoski) stwierdzono w tych dniach włamanie do grobowca rodziny v. Born - Falois. Nieznani złoczyńcy oderwali zamki grobowca, w którym znajdują się 4 trumny. Z dwóch zdjęto wieka, jednak zbrodniarze nie naruszyli nic. Według wszelkiego prawdopodobieństwa włamano się już dosyć dawno. k)

— * **Znaleziony pług.** W ubiegłym roku w listopadzie rolnikowi Janowi Łajbowi z Żegrza skradziono pług z pola. Dopiero w ostatnich dniach pług ten znaleziono w Starołęce, dokąd został prawdopodobnie sprzedany przez złodziei. (z)

Z WIELKOPOLSKI

— * **Gniezno.** (Wykłady dla młodzieży.) W niedzielę dnia 15 bm. w auli gimnazjum męskiego p. dr. Krukowski wygłosił referat na temat „Młodzież fizycznie i moralnie zdrowa — ostoją narodu". W całogodzinnym referacie referent przedstawił zebranym doniosłe znaczenie dobrego wychowania fizycznego i moralnego młodzieży Następny wykład „O dobrym tonie" ((Savoir vivre) odbędzie się w przyszłą niedzielę, dnia 22 bm. o godz. 17,30 w auli gimnazjum męskiego. (br)

Święcone za 50 groszy

Loterja wielkanocna na bezrobotnych w Poznaniu.

Wielkie powodzenie loterji wielkanocnej, urządzanej od lat wielu przez Polski Czerwony Krzyż, spowodowało do ponownego zorganizowania imprezy. Tym jednak razem P. C. K., rozumiejąc wielką potrzebę bezrobotnej ludności miasta Poznania, pragnie chociaż w drobnej części ulżyć jej niedoli i przeznacza na ten cel większą część dochodu z loterji. Jak za lat ubiegłych, tak i w tym roku daje loterja wielkanocna każdemu możność wygrania sutego święconego za minimalną sumę 50 groszy. Główne wygrane; 4 święconki, składające się: z pieczeni, szynki, kiełbasy, galarety, jajek, babki, placka, wina, baranka. Mniejsze wygrane: szynki, kiełbasy, pieczenie, placki, drób Niechaj więc każdy korzysta z sposobności, spróbuje swego szczęścia i zaopatrzy się w losy, które nabywać można w firmach: Bracia Dawidowscy, Kałamajski, Machalla, Przybyła, Potocki, Waberski, w biurze P. C. K. (Plac Wolności 17) oraz w miejscach oznaczonych plakatami.

SPORT

Ciężka atletyka

Tegoroczne zapaśnicze mistrzostwa Europy odbędą się w dniach od 27 do 30 marcaw Pradze czeskiej. Wywołały one w tym roku znaczne zainteresowanie, czego dowodem jest fakt — zgłoszenia 15 reprezentacyj państwowych do rozgrywek. Na starcie mistrzostw ujrzymy niemal pełne zespoły (we wszystkich wagach) następujących państw: Danji, Niemiec, Estonji, Finlandji, Francji, Włoch, Łotwy, Norwegji, Austrji,. Szwecji, Czechosłowacji, Węgier i Polski. Nasza drużyna wystąpi w następującym składzie: Ganzera, Dworek, Gross, Błaszczyca, Gałuszka, Gęstwiński i Witkowski. W dn. 27. 3., to znaczy w pierwszym dniu rozgrywek mistrzowskich, odbędzie się międzynarodowy kongres zapaśniczy. (PAT)

Poznański Okręgowy Zw. Atletyczny, odbył swój roczny walny zjazd delegatów w lokalu p. Sołeckiej ul. Masztalarska 5. Zebranie zagaił p. Monkiewicz, a przewodnictwo objął p. Przybylski, poczem nastąpiły sprawozdania poszczególnych członków zarządu. Po udzieleniu absolutorjum ustępującym władzom, wyłonił się na rok 1931 następujący zarząd: prezes — Przybylski (HCP), wiceprezes — Ryffa St. (Spalla), sekretarz — Grodzki L. (Sp.), skarbnik — Francuszkiewicz (Gladjator), kapitan — Spychała (HCP), ławnik — Blumke (HCP), rewizorzy — Wesołowski („Zbyszko" Inowrocław) i Nowacki (Gladjator).

Lekka atletyka

Regulamin nagrody przechodniej K. S. „Warta" na bieg na przełaj „Kurjera Poznańskiego" brzmi następująco:

1) K. S. „Warta" funduje puhar jako nagrodę przechodnią na coroczny bieg na przełaj „Kurjera Poznańskiego".

2) Puhar na przeciąg 1 roku zdobywa zawodnik, kończący bieg jako pierwszy z zgłoszonych przez K. S. „Warta".

3) Puhar przechodzi na wyłączną własność zawodnika, po trzykrotnem niekoniecznie kolejnem zdobyciu.

4) Posiadacz puharu winien przynieść go na bieg, a w razie niestartowania w danym roku, złożyć puhar w sekretarjacie klubu na 48 godzin przed biegiem.

Podajemy powyżej jeden z regulaminów grupowych w ramach naszego biegu, nadmieniając, że w r. ub. puhar „Warty" zdobył Robiński. Zwracamy ponadto uwagę wszystkim zawodnikom, aby śpieszyli się zgłoszeniami, jeżeli chca zapewnić sobie dobre miejsce na starcie. Zgłoszenia przyjmuje nasza redakcja od godz. 10 do 14. Dotychczas zapisało się już około 50 biegaczy.

Piłka nożna

Zawody o mistrzostwo ligi POZPN, które się odbędą w dniu 22. bm., zostały przez P. K. S. obsadzone w następujący sposób: „Polonja" i „Cracovia" w Warszawie mjr. Loth, „Garbarnia" i „Warszawianka" w Krakowie pp. Rumpler lub Rutkowski. Jak widzimy rozpoczynają sezon piłkarski sędziowie miejscowi w myśl zgodnych propozycyj zainteresowanych klubów. Z. W.

RADJO

Programy radjofoniczne:

Czwartek, dnia 19 marca 1931 r.

Poznań (335 m) godz **7.00** gimnastyka poranna; godz. **7.15** gazeta poranna; godz. **12.35** transmisja z Filharmonji Warszawskiej; godz. **14.00** komunikaty; godz. **17.00** „Rabindranath Tagore" poeta i muzyk Indyj. Cz. I.; godz. **17.30** „Torem literatury i poezji"; godz. **17.45** koncert solistów. Wykonawcy; prof. Zdzisław Jahnke (skrzypce), prof. Zygmunt Lisicki (fortepian); godz. **18.45** „Humor"; godz. **19.00** „Produkcja nasion burako-cukrowych w Polsce"; godz. **19.15** odczyt rolniczy p. t. „Czy można oszczędzać na materjale siewnym"; godz. **19.30 kurs elem. języka ang.; godz. 19.45** „Tydzień Gospodarczy"; godz. **20.15** akademja z Zamku w Poznaniu; godz. **22.00** feljeton z Warszawy; godz. **22.15** pieśni Brahmsa — odśp. prof. Marja Trąmpczyńska (alt); godz. **22.40** sygnał czasu, komunikaty.

Warszawa (1412 m) godz. **12.10** płyty gramofonowe; godz. **12.35** transmisja z Filharmonji koncertu szkolnego; godz. **14.00** „Stół wielkanocny i jego tradycje"; godz. **14.40** (dla maturzystów): „Krążenie materji i energji w przyrodzie" — prof. Sumiński; godz. **15.00** (dla maturzystów): „Upadek Rzymu i kultura starożytna" — prof. J. Jakubowski; godz. **15.50** „O wychowaniu artystycznem młodzieży"; godz. **16.10** komunikat dla żeglugi i rybaków; godz. **16.15** muzyka gramofonowa; godz. **17.15** „Emir Rzewuski w historji i legendzie"; godzina **17.45** koncert kameralny; godzina **19.10** skrzynka pocztowa rolnicza; godz. **19.25** płyty gramofonowe: godz. **19.40** Prasowy Dziennik. Radjowy; godz. **20.15** pogadanka radjotechniczna; godz. **20.30** transmisja z Wilna; godz. **21.30** koncert z Warszawy; godz. **22.00** feljeton; godz. **22.15** solista ze Lwowa; godz. **23.00** muzyka taneczna.

Niemczyzna w „Polskiem" Radjo!

Przed kilku dniami napiętnowaliśmy używanie niemczyzny przez spaekera naszej reprezentacyjnej radjostacji Warszawa - Raszyn, przypuszczając, że niemczenie Warszawy na „Warszau" było skutkiem niedopatrzenia. Że tak nie jest, dowodzą tego dalsze dni, wobec czego należy przypuszczać że jest to już system stosowany w myśl wskazań z góry. Nie dalej jak w sobotę zapowiadała radjostacja warszawska koncert z Poznania w słowach następujących: Jetzt folgt das Chopinkonzert aus „Posen", wyraźnie nie Poznań, lecz niemiecki Posen. To też otrzymujemy listy pełne goryczy od naszycsh czytelników, którzy nie znajdują słów potępienia na postępowanie warszawskich dygnitarzy radjowych. Takiem postępowaniem nie zjednają sobie więcej radjosłuchaczy, zwłaszcza na ziemiach zachodnich; nie zmieni stanu na lepsze ani Raszyn czy budowa dalszych rozgłośni. Trzeba zmienić system licząc się więcej z wymaganiami radjosłuchaczy i nie obrażać ich poczucia narodowego. Mała liczba radjosłuchaczy w Polsce w porównaniu z innemi krajami, świadczy o nieudolności sfer kierowniczych w „Polskiem" Radju.

W jednym z nadesłanych listów czytamy: „siedzieliśmy w większem towarzystwie przy radjo i słowo „Posen" z polskiej rozgłośni przeszyło nas jakby prąd elektryczny o silnem napięciu. Stało to się w Warszawie która nas Wielkopolan chce kultury uczyć i która — gdyby podobny wypadek zdarzył się w Poznaniu nie znalazłaby słów określenia na postępek antypaństwowych i niekulturalnych poznaniaków.

Cesarz Wilhelm przed mikrofonem.

Ciężko excesarzowi Niemiec trwać w milczeniu w swem holenderskiem schronieniu. To też — jak donoszą pisma zagraniczne — Wilhelm II wszczą łukłady z Naitonal Broadcasting Comp. w sprawie transmisji przez amerykańskie rozgłośnie sensacyjnego jego przemówienia, które mu pilno powierzyć falom eteru. Holandja wszakże nie chce dać się wmieszać w awanturę polityczną i uzależnia swą zgodę na wystąpienie excesarza od cenzury tekstu jego przemówienia. Ameryka idzie jeszcze dalej i wymaga, aby Kaiser nie mówił ani o wojnie, ani o pokoju, ani o Niemczech, ani o żadnem innem mocarstwie, które brało udział w działaniach wojennych. Pozostają zatem takie tematy, jak „Słodycz holenderskich wywczasów", „Rozprawa o rąbaniu drzewa" itd.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Jadwiga Szukała z prośbą o zdrowie 2 zł; — Szczerlińscy, Poznań za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 10 zł; — W. S. z prośbą o wygraną 0,75 zł; — N. N. w głębokiej podzięce za wyzdrowienie 10 zł; — K. K. z prośbą o pomoc materjalną i moralną dla syna 5 zł; — D. J. z podziękowaniem za doznane łaski 5 zł; — T. P. Kubiakowie z podziękowaniem za otrzymaną łaskę z prośbą o dalszą opiekę 50 zł; — Helena Wittowa 5 zł; — N. N. 5 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 1 634,80 zł.

Na Tow. „Caritas": Henryk Sieradzon 20 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 613,50 zł.

Na misje afrykańskie: Eleonora Modrzejewska 5 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 55 zł.

Na kaplicę S. S. Karmelitanek: D. J. z podziękowaniem za doznane łaski z prośbą o zdrowie 2 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 124 zł.

Na wybudowanie łodzi podwodnej p. n. „Odpowiedź Treviranusowi": Stow. Oficerów w st. sp. Poznań 100 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 4 180,77 zł.

Na bezrobotnych: M. K. 10 zł; — personel firmy J. Strzelczyk zamiast kwiatów na imieniny państwa J. Strzelczyków 60 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 352 zł.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Męski Chór Nauczycielski.** Próba chóru odbędzie się w środę 18 bm. o godzinie 20 w II szkole wydziałowej przy ul. Działyńskich.

— **Wydział Metalowy Tow. Młodych Przemysłowców.** Zebranie plenarne w czwartek, 19 bm. o godz. 20 w lokalu p. Jarockiej, ul. Masztalarska 8. Dalszy ciąg wykładu p. Oberа o energji.

— **Stow. Kobiet „Wspólna Pomoc" na Wildzie.** Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek 19 bm. o godz. 19 w salce parafjalnej. Goście mile widziani.

— **Tow. Ogródków Działkowych im. Karola Marcinkowskiego.** Zebranie plenarne odbędzie się 20 bm. w lokalu p. Jaszyka. ul Kraszewskiego 16. Na porządku obrad wykład p. insp. Janickiego o wiosennych pracach w ogródkach.

— **Męski Chór Seraficki** uprasza panów z dobremi głosami o zgłaszanie się na członków. Zgłoszenia przyjmuje się w środy i soboty o godz. 20 przy ul. Franciszkańskiej 2, I ptr.

— **Koło Śpiewu „Dzwon Zygmunta".** Lekcje śpiewu w piątki i poniedziałki o godz. 20 w lokalu p. Fiedlerowej przy ulicy Górna Wilda.

— **Związek Czeladzi Garncarskiej i Fliskarskiej.** Zebranie nadzwyczajne odbędzie się w niedzielę 22 bm. o godz. 11 w lokalu p. Jarockiej, ul. Masztalarska 8 a. Na zebranie powinno się stawić ¾ członków związkowych z powodu bardzo ważnych spraw. Każdy członek jest zobowiązany przynieść książkę członkowską.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 17 marca 1931 r.

Teresa Niewiadomska 5 mies. Franciszka Szotowa z d. Kostańczakówna, 21 l. Józef Gajewski, robotnik, 59 l. Aniela Owczarzakowa z d Ogrodowiczówna, 26 l. Teodor Drauschke, em. nauczyciel, 66 l. Józef Pańczak, kupiec sam., 47 l. Antoni Doermann, bankowiec, 58 l. Marja Nowakówna, bez zaw., 52 l. Juljanna Adlerówna, rob., 51 l.

OSTATNIE 2 DNI

daną będzie w teatrze rewji „Dobry Wieczór" wielka rewja inauguracyjna w 18-tu obrazach p. t. **„Dziś u pani Meli",** która ustąpi miejsca w repertuarze drugiej rewji p. t. **„Marzec... koty... i zaloty".** Premjera tej nowej rewji odbędzie się w piątek, dnia 20 marca, z udziałem całego zespołu artystycznego i baletu pod kierownictwem baletmistrza Jana Fabiana. Pozatem wystąpi w drugiej rewji po raz pierwszy znany na gruncie Poznania śpiewak operowy prof. Zygmunt Zawrocki.

Początek przedstawień codziennie o godzinie 7.15 i 9.15 wiecz. W niedzielę i święta trzy przedstawienia o godz. 5.15, 7.15 i 9.15.

Przedsprzedaż biletów w kolekturze Loterji Państwowej J. Langera przy ulicy Fredry narożnik ul. Sew. Mielżyńskiego, również i w niedzielę od godz. 11.30 do 13.

Garderoba nieobowiązująca. zw 28 392

Kilkakrotnie przez prasę zapowiedziany

KONCERT pp. FRANKIEWICZOWEJ i St. ROYA

odbędzie się w sobotę, 21 b. m., w sali Domu Ewangielickiego.

Olbrzymie zainteresowanie, wywołane niezwykłym występem, jest zupełnie uzasadnione, jeśli przypomnimy sobie entuzjastyczne głosy prasy, wyrażane po ostatnich koncertach w Poznaniu, Warszawie i t. d Śpiew koloraturowy należy do równie trudnych jak rzadkich, wobec czego nie należy pominąć okazji słyszenia tej pięknej formy śpiewu, który w interpretacji **p. Frankiewiczowej** nabiera szczególnego uroku.

Pan **St. Roy,** którego przepiękny głos znają wszyscy miłośnicy śpiewu z występów w Operze poznańskiej, przygotował bogaty program wieczoru, który dołącza do występu p. Beckiej-Frankiewiczowej. Akompanjament fortepianowy — p. prof. Sauer. Przedsprzedaż biletów u p. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20. zw 28 406

Teatr Wielki

DZIŚ — „Młyn djabelski".
Czwartek, 19. 3. „Aida", gościnny występ Michała Hołyńskiego.
Piątek, 20. 3. „Fiołek z Montmartre'u".
Sobota, 21. 3. „Carmen" — gośc. występ Michała Hołyńskiego.
Niedziela, 22. 3. po południu „Miljony Arlekina" i „II. Rapsodja Liszta".
Niedziela, 22 3. „Lady Chic" (premjera).
Poniedziałek, 23. 3. „Lady Chic".
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Przedsprzedaż biletów w biurze ogłoszeń „Par". ul 27 Grudnia 18. od godz. 10 do 17. W niedziele i święta w Teatrze Wielkim od godz. 11.30 do 13.45.

Teatr Polski

DZIŚ — „Gwiazdki z nieba".
Czwartek, 19. 3. „Pani ministrowa".
Piątek, 20. 3. „O żonach złych i dobrych".
Sobota, 21. 3. „Ulica" (premjera)
Niedziela, 22. 3. po południu „Pani ministrowa" (ceny zniżone).
Niedziela, 22. 3. wieczorem „Ulica"
Poniedziałek, 23. 3. „Gwiazdki z nieba".
Bilety poprzednio nabyć można w kasie teatralnej.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Ludzie w hotelu"
Czwartek, 19. 3. „Ludzie w hotelu".
Piątek, 20. 3. „Wieczne pióro" — Premjera
Sobota, 21. 3. „Wieczne pióro".
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW GRAFIKI ZOSTAŁO ZAŁOŻONE W POZNANIU

W mieście naszem powstała nowa organizacja kulturalna: Towarzystwo Miłośników Grafiki. Na inicjatywę komitetu organizacyjnego odbyło się w poniedziałek w sali posiedzeń Tow. Przyjaciół Nauk zgromadzenie konstytuujące, na które licznie przybyli artyści oraz miłośnicy sztuk graficznych. Obrady zagaił dr. Brosig, kustosz Muzeum Wielkopolskiego, przedstawiając cele towarzystwa, oraz kreśląc krótką historję podobnych zrzeszeń w Polsce i zagranicą. Przewodnictwo objął dyr. Zygmunt Zaleski, do prezydjum weszli pp. dr. Brosig, prof. Jan Wroniecki, pp. Stanisław Zawadzki i Józef Maleszewski jako sekretarz, poczem referat o zakresie działania i celach powstającej organizacji wygłosił p. Zawadzki.

Wszczęła się wyczerpująca dyskusja w której zabierali głos pp. prof. Mondral, prof. Roguski, p. Zygarłowski i in., poczem przystąpiono do wyborów. Prezesem Tow. Miłośników Grafiki został dr. Alfred Brosig, zastępcą prezesa p. Emil Zegadłowicz, sekretarzem p. Zawadzki, skarbnikiem p. F Zygarlowski, członkami zarządu pp. dyr. Jan Kuglin i red. Jerzy Drobnik.

Prezesurę honorową przyjął łaskawie mistrz Leon Wyczółkowski, który, jak wiadomo, osiadł na stałe w Poznaniu i prowadzi tutaj prace nad znakomitemi swemi dziełami grafiki.

Utworzono parę sekcyj. Do sekcji wydawniczej wszedł prof. Jan Wroniecki i p Marjan Ziółkowski, do sekcji zbieraczy grafiki p. dr. Jan Alkiewicz i mec. Stefan Dembiński. Komisję rewizyjną stanowią dyr. Karol Maszkowski, p. Stanisław Latanowicz i p. Karol Kandziora.

Z zadowoleniem i z uznaniem dla inicjatorów należy powitać powstanie tej nowej organizacji kulturalnej, która niewątpliwie zaznaczy się poważnie w naszem życiu artystyczno-naukowem. Zgłoszenia na członków przyjmują i wszelkich informacyj udzielają pp. dr. Alfred Brosig (Muzeum Wielkopolskie) oraz p. Stanisław Zawadzki (Wyspiańskiego 11).

POZNAŃSKIE OBRADY NAUKOWE

VI zebranie Wydziału Lekarskiego T. P. N. odbędzie się w piątek, dnia 20 marca 1931 r. o godz. 20.15 w Sali Wykładowej Kliniki Dermatologicznej U. P. (Szpital Miejski) z następującym porządkiem obrad: 1. Komunikaty Zarządu. 2. Pokazy. 3. Prof. dr. Kapuściński: Gruźlica w oświetleniu okulistyki. Dr. Jakubiak: 1. Evulsio bulbi. 2. Operacja Fukała - Wicherkiewicz. 5. Dr. Borowski: Retinitis pseudonephritica. 6. Dr. Kłaczyński: Choroba Mikulicza.

Towarzystwo Przyjaciół Bibljoteki Jagiellońskiej w Krakowie odbyło Walne Zgromadzenie. Obrano ten sam zarząd ponownie. Składają go dr. Stanisław hr. Badeni (prezes), prof. dr. Kot, dr. Józef Muczkowski i W. Anczyc (wiceprezesi) oraz dr. Piotrowicz (sekretarz).

W Wileńskiem Tow. Przyj. Nauk odbyło się posiedzenie naukowe z następującym porządkiem dziennym: Otrębski J.: Zapożyczenia słowiańskie w litewskim dialekcie twereckim. Cywiński St.: Filjacje literackie w młodzieńczych utworach Norwida. Pigoń St.: Orzeł i kruk w improwizacji Konrada.

Z Towarzystwa Neofilologicznego. Odbyło się w Warszawie pierwsze walne zgromadzenie delegatów okręgów i kół Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego, na którem prof. dr. Z. Czerny wygłosił odczyt p. t. „Cel nauczania języków obcych i ich wartość kształcąca".

FRANCUSKI BADACZ AFRYKI WYGŁOSI ODCZYTY W POZNANIU

W drugiej połowie bieżącego miesiąca odbędą się dwa wysoce interesujące wykłady o Afryce. Wygłosi je p. Maurycy Reygasse, dyrektor Muzeum etnograficzno - prehistorycznego w Le Bardo w Algerji. Oba wykłady dotyczyć będą Sahary, w której zbadaniu prelegent od lat bierze czynny i wydatny udział.

W pierwszym wykładzie poznamy Saharę współczesną w legendzie i rzeczywistości, krajobraz pustynny oraz życie społeczne i kulturę materjalną Tuaregów na tle podróży z Algieru przez Góry Hoggar do Timbuktu. W drugim wykładzie prelegent przedstawi wyniki badań naukowych nad przeszłością przedhistoryczną pustyni, poczynając od pierwszego pojawienia się człowieka na tym obszarze w okresie lodowym, kiedy dzięki zwiększonem opadom i dłuższym porom deszczowym dzisiejsza pustynia miała raczej charakter stepu i przedstawiała znacznie korzystniejsze warunki bytowania dla człowieka ówczesnego. Przedstawi też prelegent kulturę materjalną pierwotnej ludności, jej wierzenia związane z kultem zmarłych, jej sztukę zachowaną w rysunkach i malowidłach skalnych. Oba wykłady ilustrowane będą obficie przeźroczami z własnych zdjęć zasłużonego badacza francuskiego.

RUCH REGJONALISTYCZNY

Flora i fauna Łysogór została opracowana przez St. Bełżeckiego w regjonalnym miesięczniku regjonu kielecko - radomsko - sandomirskiego „Nasze drogi" (zeszyt 3). Obszernie omawia autor charakterystyczne lasy jodłowo-bukowe, tworzące całe zespoły. Niestety w ostatnich czasach lasy te zostały nawiedzone przez pasożytniczego kornika, z którym obecnie toczy się walka. Co do fauny, to dawny „zwierz świętokrzyski" tur, żubr i niedźwiedź żyje już tylko we wspomnieniach myśliwskich, podobnie jak często tu niegdyś spotykane bobry, łosie, żbiki i rysie. Pozostały z pięknego dawniej zwierzostanu jelenie, dziki, lisy i kuny, czasem zapędzą się w tę okolicę wilki. Zachowała się natomiast mimo wojennej zawieruchy charakterystyczna odmiana bydła rogatego domowego wywodząca się od bawołu krótkorogiego. Poza temi ciekawemi wiadomościami mamy dokończenie szkicu o dziejach wsi Kowali, tudzież krótki zarys przeszłości miasta Jedlińska. Zamyka dział regjonalny kilka piosenek ludowych. (J. St.)

MUZYKA

Mozart i Jarosław. Ze Lwowa piszą nam: Nawet do małego Jarosławia zawędrowała rocznica mozartowska (175 lat od urodzenia). Towarzystwo muzyczne im. Chopina urządziło obchód, na którym wykonano dzieła symfoniczne Mozarta, pieśni, dzieła fortepianowe i kwartet smyczkowy (złożony z uczniów gimnazjalnych). Koncert był poprzedzony odczytem o twórczości Mozarta. (mw)

Jubileusz śpiewaczki. Z Warszawy donoszą nam: P. Marja Mokrzycka, długoletnia sopranistka naszej opery, święciła dwudziestopięciolecie swej pracy scenicznej w „Halce", oczywiście w roli tytułowej. Z urodzenia lwowianka, zbierała p. Mokrzycka triumfy po wszystkich scenach polskich, a także zagranicą w Hiszpanji, w Austrji, na Węgrzech, we Włoszech i w Ameryce, zachowując do dzisiaj przedziwną słodycz i urok swego pięknego głosu. Aby uczcić koleżankę tak świetna i zasłużoną, zespół nasz podzielił między siebie partje z „Halki" w ten sposób, że główne i nawet mniejsze partje śpiewali co aktu inni artyści. W ten sposób mieliśmy np. trzech Jontków (Dygas, Gruszczyński, Gołębiowski), trzech Januszów (Mossakowski, Wiśniewski i Brodnicki), dwie Zofje (Karwowska i Mankiewiczówna), nawet mniejsze partje śpiewali tacy artyści jak Dobosz i Michałowski. Dyrygował p. Dołżycki. Owacja wypadła wspaniale. (mw)

Polski kwartet a capella. Z Krakowa donoszą nam: Utworzył się u nas pierwszy polski kwartet żeński a capella. Składają go pp. Marek-Onyszkiewiczowa, Z. Bandrowska-Osmecka, F. Bodnicka i H. Słotwińska. Wkrótce odbędzie się pierwszy wieczór tego kwartetu, na którym wykonane będą same kompozycje polskie. (km)

NAJNOWSZA MUZYKA

Zapowiedziany przez nas wywód p. Tadeusza Szeligowskiego o najnowszej muzyce i potrzebie osłuchiwania się z nią, będzie zamieszczony w jutrzejszym Dziale Kultury i Sztuki.

Rozpoczyna on cykl, rozłożony na dłuższy przeciąg czasu, a mający za cel wprowadzenie czytelnika w istotę, cechy i estetyczne podstawy muzyki najnowszej.

SZKOLNICTWO

Klasa czy pracownia? To ciekawe zagadnienie omawia w „Przyjacielu Szkoły" prof. Jaxa Bykowski. Ze względów wychowawczych opowiada się autor za pozostawieniem w szkole powszechnej i gimnazjum niższem klas szkolnych. Pożądane są jedynie pracownie fizykochemiczne, sala gimnastyczna, warsztat stolarski i ślusarski. Pracownie dla przedmiotów humanistycznych są, zdaniem autora, luksusem. Jeżeli są wolne przestrzenie, lepiej je użyć na izbę harcerską, pracownie dla fachowego nauczyciela przyrodnika itp. Nad poglądem prof. Bykowskiego rozwinie się zapewne dyskusja, w której wypowiedzą się przedewszystkiem humaniści i wogóle ci wszyscy, którym autor odmawia pracowni. (St. N.)

VARIA

„Frazeologja niemiecko - polska". Radca J. Braun wydał w Poznaniu pod tym tytułem książkę, która odda usługi zarówno Niemcom, uczącym się języka polskiego, jak i Polakom, chcącym gruntownie poznać właściwości języka niemieckiego. Każda stronica podzielona jest na dwie części — z jednej strony podane są używane zdania i zwroty niemieckie, z drugiej równoznaczne, poprawne zwroty polskie. Przysłowia naprzykład podane są nie w dosłownem tłumaczeniu, ale obok przysłowia niemieckiego znajduje się równowartościowe przysłowie polskie. Użyteczne dziełko jest owocem niemałej pracy i znajdzie niezawodnie zastosowanie praktyczne, o które szło autorowi. (kr)

ŻYCIE I SZTUKA

O GMACH DLA PLASTYKI KTÓREGO POZNAŃ NIE MA.

Od profesora Uniw. Pozn., dra Mikołaja Rudnickiego, otrzymujemy następujące uwagi:

Dowiedziałem się z „Kurjera Poznańskiego", przy okazji sprawozdania z posiedzenia Rady miasta, że według referatu red. Jerzego Drobnika gmina m. Poznania dopłaci do samego Teatru Wielkiego w ubiegłym roku budżetowym przeszło miljon sto tysięcy złotych poza niewielką sumką na dramat. Hojność to niezwykła. Teatr przestał być obecnie urządzeniem religijnem, jak za czasów Peryklesa lub jeszcze wcześniej, a niejednokrotnie bywa zabawą nie najlepszego gatunku. Otóż miasto, które tak wielką hojność objawia na cel teatru, powinno chyba wykazywać podobną dbałość także względem sztuk innych. Zapytajmy tedy: co miasto robi dla sztuk plastycznych? Zupełnie szczerze stwierdzam, że właściwie wstyd w Poznaniu takie pytanie postawić! Jeśli się pójdzie na wystawę Tow. Przyj. Sztuk Pięknych w Poznaniu, to ma się zupełnie niepiękne wrażenie tak z lokalu, jak i z jego otoczenia; jeżeli się zbłądzi do drugiego lokalu wystawowego dla Sztuk Pięknych to ma się jeszcze bardziej niesmaczne wrażenie. A przecież za jednorazowy deficyt teatralny możnaby wystawić wspaniały pałac sztuki, wyraźnie mówię: Pałac Sztuki! Budynek taki byłby naprzód wzmożeniem ruchu budowlanego, przyczyniłby się do uwolnienia innych lokali w mieście, któreby można zużytkować na coś innego, stałby się centrem wystaw plastycznej sztuki na cały zachód Polski, począwszy od Łodzi po granicę niemiecką, a od Gdyni po Katowice. Czyż ta rzecz niewarta zachodu? Zwracam się do radców miejskich: jak Panowie kalkulujecie? O czem myślicie, jeżeli rzucacie w d e f i c y t y teatralne pieniądze, za które w jednym roku możnaby stworzyć ozdobę piękną miasta, stworzyć też centrum dla naszej Szkoły zdobniczej, gdzieby można w możliwych i normalnych warunkach oglądać jej wystawy?

Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych w Poznaniu nie może się samo zdobyć na gmach, bo brak mu środków, a w ostatnim roku budżetowym zapożyczyło się nawet u swego prezesa ks. O. Czartoryskiego i dług ten trzeba zwrócić z podziękowaniem dla życzliwego opiekuna. Miasto na to wszystko patrzy, słucha, nie interesuje się tem i dalej płaci kolosalne deficyty teatralne... Prosimy o chwile rozwagi, a z pewnością i zacne prezydjum miasta i szanowni radcy miejscy przyznają nam rację! Nie chodzi o okrojenie teatru, ale o poskromienie wybujałości w jednym kierunku, o stworzenie wzamian za to rzeczy pięknej i pożytecznej i dla miasta reprezentacyjnej i kształcącej gust mieszkańców

Gdy bowiem obecnie jakiś cudzoziemiec wykształcony (a nawet i niecudzoziemiec!) znajdzie się w Poznaniu, to na wystawę sztuk plastycznych wstyd go doprawdy prowadzić i kazać mu wąchać wszystkie zapaszki restauracyjne, kuchenne i pozakuchenne, które do sal wystawowych Tow. Sztuk Pięknych w Poznaniu zalatują.

Dr. M i k o ł a j R u d n i c k i.
P o z n a ń.

Doniosła sprawa, poruszona przez prof. dr. Rudnickiego, zasługuje na jak najbaczniejszą uwagę. Brak gmachu dla plastyki jest niegodny Poznania jako centrum kulturalnego. Zaradzenie temu jak najspieszniej stanowi ważny obowiązek czynników powołanych, które, miejmy nadzieję, biorą go usilnie pod rozwagę.

Zgon wielkiego artysty finlandzkiego. W Sztokholmie, gdzie bawił obecnie, zmarł znakomity artysta-plastyk finlandzki Aksel Valdemar Gallen-Kallela, urodzony w roku 1865. Jest to pierwszy wielki artysta Finlandji. Wykształcony w Paryżu, wrócił do kraju z wyrobioną artystyczną fizjognomją i zaczął intensywną działalność jako malarz, grafik, architekt, rzeźbiarz i twórca dzieł przemysłu artystycznego. Jego wielkie kompozycje figuralne stanowią chlubę sztuki rodzimej, portrecistą był również świetnym jak pejzażystą i ilustratorem. Stworzył np. cykl ilustracyj do narodowego epos fińskiego „Kalevala". Czterdzieści jego dzieł najwybitniejszych znajduje się w muzeum w Helsinki, sporo też w muzeum w Abo. Pełen zasłu gdla plastyki rodzimej był otoczony powszechnym szacunkiem i chwałą. (pn)

Z PRACOWNI HISTORYKA

PO DWÓCH ROCZNICACH

Dwa ostatnie zeszyty „Kwartalnika Historycznego" za rok 1930 (t. I. zeszyt 3 i 4) stoją w ścisłym związku z rocznicami śmierci w. ks. Witolda, brata Wł. Jagiełły i powstania listopadowego. To też pierwszy z nich poświęcony jest w całości dziejom litewskim. Rozpoczyna się bardzo sumiennie zestawionym przez prof. K. Chodyńskiego „Przeglądem badań nad dziejami Litwy w ostatniem dziesięcioleciu 1920—1930"; wśród licznych prac z tego okresu wybijają się na pierwsze miejsce prace St. Zajączkowskiego „Żmudzi w XIII. w. i obszerna monografja prof. L. Kolankowskiego o „Dziejach W. Ks. Litewskiego za Jagiellonów w latach 1377—1499", która w tymże zeszycie została ponadto obszernie omówioną w osobnej recenzji Fr. Papéego. Zwłaszcza praca Kolankowskiego, owoc długoletnich badań naukowych, porusza i naświetla nowe punkty widzenia (jak np. tak mało dotąd zbadane stosunki litewsko-ruskotatarskie), to też jest ona najpierwszorzędniejszem zdarzeniem naukowem. W pozostałych rozprawach poruszają H. Paszkiewicz problem ekspansji litewskiej na Rusi w XIII. w., J. Adamus sprawę tytułu panującego i państwa litewskiego, a ks. prof. Fijałek daje bardzo ciekawy zarys dziejów, małej mieściny parafjalnej nad Niemnem. Dorsuniszek, przez które szły w średniowieczu rejzy najezdnicze krzyżaków na Litwę. Miscellanea podają zapiski o cudach płockich z r. 1148 w opracowaniu Z. Kozłowskiej-Budkowej, oraz pierwsze przywileje fundacyjne Witołda dla kościoła na Żmudzi, wzorowo opracowane i wydane przez Wł. Semkowicza. Zamyka zeszyt dział recenzyj i sprawozdań.

Ostatni zeszyt „Kwartalnika" z r. 1930 (zesz. 4-ty) poświęcony jest w całości powstaniu. Część pierwszą zapełniają rozprawy A. Wojtkowskiego o udziale Wielkopolski w powstaniu listopadowem, w której autor daje szczegółowy obraz roli, jaką Wielkopolska odegrała w pamiętnej wojnie 1830/31 r., oraz M. Kukiela o banicji ks. Adama Czartoryskiego o katastrofie Puław. Miscellanea podają, m. i. drobniejszemi, urywki z pamiętnika Karola Turny, adjutanta w. ks. Konstantego, w opracowaniu prof. Skałkowskiego. Wśród recenzyj wybija się na pierwsze miejsce recenzja prof. Wł. Abrahama z pracy H. F. Schmida o organizacji parafjalnej w Polsce średniowiecznej, w której recenzent dał wiele nowych cennych spostrzeżeń, wywody jednak o bulli gnieźnieńskiej z r. 1136 są zdaniem mojem błędne. (f. p.)

Od Antwerpji po Austerlitz. Drugi z kolei zeszyt „małej encyklopedji wojskowej" jako punkty graniczne ma te dwie miejscowości, pierwszą wsławioną krwawemi walkami w czasie wojny światowej, drugą zwycięstwem Napoleona przed 125 laty. W tym wydawnictwie przydatnem dla wojskowych służby czynnej i rezerwy, tudzież historyków na specjalną wzmiankę zasługują ciekawe artykuły o aparatach tlenowych, tudzież sprawdzających użyteczność sprzętów służących do wojny gazowej. Artykuły o armji polskiej we Francji, oraz ochotniczej w 1920 r. pod wodzą gen. Hallera dają dobry obraz wysiłku społeczeństwa pod wodzą tego Generała. Również dobrze jest opracowany dział poświęcony artylerji i jej sprzętowi. (J. St.)

Pisma nadesłane

„Tęcza". Zesz. II. Treść: Od Redakcji. — J. Kisielewski: „Wczoraj o piątej". — W. Hlouszka: „Z pośmiertnej spuścizny Wł. Orkana". — J. Mąkolska: „Udział kobiet w pracy zawodowej". — S. Wasylewski: „Czemu kino nie słucha?" — A. Janta-Połczyński: „Co słychać w Paryżu?" — Z zabytków architektonicznych Polesia. — A. Polewka: „Jestem głodna". — (m): „Ptaki egzotyczne". — J. Pieniążek: „Jan z Ratułowa i jego dzieło". — S. Baicki: „W odpowiedzi J. Bandrowskiemu. — Notatki. — W. Noskowski: „Życie teatralne". — Świątłocienie. — Powieść i nowela. — Rozrywki umysłowe.

„Przegląd Muzyczny". Nr. 1. Treść: „Ś. p. Kazimierz Tomasz Barwicki". — „Ogólny pogląd na zeszłoroczne zawody Zw. Wlkp." — „Wskazówki do wykonania utworów wyznaczonych na zawody" — Poznańskie „Hasło" zagranicą. — Związek Wielkopolski. — Walne zebranie.

„Ziemia". Nr. 5. Treść: S. Warchołik: „Zupa Bocheńska". — G. Sippke: „Wielkie Zagłębie Polskie". — E. Urbanowicz: „Cerkiew w Niskiniczach na Wołyniu". — M. Rylkówna: „Grochów dawniej i dziś" — K Ossowski: „Trynka w Grudziądzu". — Z piśmiennictwa.

Autorka naszej nowej powieści

Czy trzeba i należy jeszcze pisać o Marji Rodziewicz? O tej najpopularniejszej i najzasłużeńszej autorce polskiej? O tej, której księgi zabłądziły pod dachy zdobnych pałaców, dworków i pod strzechy, do suteren i na poddasza miejskie? A jednak, może warto będzie przytoczyć kilka cytatów z „portretów" Zdzisława Dębickiego, by uświadomić sobie głębiej wielkość autorki „Niezabitowskich":

Jedna z bohaterek Rodziewiczówny, matka rodu, przekazująca młodemu pokoleniu doświadczenie swojego życia powiedziała: „Utrzymałam ziemię. Ciężko bywało. Z początku, po sześćdziesiątym trzecim, ustępowali ci, co zwątpili lub stchórzyli. Wtedy trzeba było się fantować często, wtedy poszły srebra i klejnoty, zapasy, jakie były. Gdy panika i egzekucje minęły, trzeba było gospodarstwo na nowo dźwigać, stwarzać nowy byt. Wtedy też wielu ustąpiło. Nie umieli i nie chcieli pracować. Do panowania i bawienia się i próżnowania nawykli. Wtedy trzeba było nie dospać, nie dojeść, nikogo nie widywać, oszczędzać, odmawiać sobie wszystkiego, stare nałogi zabić. Więc nie będziesz mi miał za złe, że nie zebrałam dla ciebie kapitałów z tej ziemi a przeciwnie, mam jeszcze ciężary. Trzeba było jednych wychować, drugim pomóc, pamiętać o zesłanych, zubożałych, o słabszych, trzeba było i wykupić i zapłacić karę za innego i przekarmić rodzinę, takiego, „co to go usunięto na czas jakiś".

W takim to właśnie dworze polskim na kresach przyszła na świat Marja Rodziewiczówna, w takiej atmosferze i w takich zasadach rosła i dojrzewała, takiem powietrzem moralnem oddychała, zanim nie rozpoczęła samodzielnego życia. A kiedy je rozpoczęła, miała już strukturę duszy mocną i wykończoną w każdym szczególe, miała już drogę twardego obowiązku wykreśloną przed sobą na całe życie, miała świadomość i przekonanie, że „żyć trzeba tak, aby się ani życia ani śmierci nie bać".

Osiadła w Hruszowej, na zagonie ziemi, którą trzeba było uprawiać i starannie dokoło niej chodzić, bo nie była to ziemia urodzajna. Grodzieńszczyzna! Nie pszenna gleba hrubieszowska lub sandomierska, ale piaski i błota naprzemian, pod pług i pod zasiew mało zdatne. Była to jednak ziemia „swoja", ziemia „polska", którą za wszelką cenę należało utrzymać, przed napastliwością wroga uchronić, pracą swoją uświęcić i wdzięczność jej dla siebie uzyskać.

Więc „panienka" z domu kresowego przywdziewa grubą kurtę z szarego samodziału białoruskiego, chodzi w obuwiu juchtowem, w krótkiej spódnicy, nic nie mającej wspólnego z „aktualnemi" na świecie modami, strzyże włosy krótko, „po męsku", i od świtu do nocy dogląda swego niewielkiego dobytku, pomnaża go, długi, ciążące na ziemi, spłaca, wchodzi z tą ziemią w związek uczuciowy twardy — nierozerwalny.

Wrabia się w życie i nabiera doświadczenia, a jej piękne, duże oczy, patrzące ze spokojem na wszystko, otwierają się coraz szerzej na otaczającą ją niedolę ludu ciemnego, na wynikający z sąsiedztwa z tym ludem stosunek do niego dworu polskiego, ustalony moralnie przez tych, co jak Stefan Hrehorowicz („Byli i będą"), zginęli, ale żyją i żyć będą „aż tej ziemi stanie".

Troska o to, aby tej ziemi „stało" nietylko dla współczesnego, lecz i dla następnych pokoleń wypełnia jej serce. Szuka więc dokoła siebie ideału mocy i wytrwania.

Rozumie, że piękny, łzami przepojony sentyment dla wydobytego z szkatułki kawałka starego, wybladłego, amarantowego jedwabiu, dla sygnetu z herbem rodowym, dla wiszących na ścianach portretów, już nie wystarcza, że trzeba czegoś więcej, aby się ostać w walce i zwyciężyć — trzeba przedewszystkiem męskiej woli i charakteru.

Ideałowi temu na imię Marek Czertwan. Człowiek to wrośnięty w ziemię, jak stary, stuletni dąb, Dewajtis. Człowiek i drzewo rozumieją się doskonale. Mają jedną duszę. Jednych też trzymają się zasad. „Idź w głąb, do moich korzeni, szumi gałęziami swojemi drzewo-symbol, tam pod czarnoziemem i pod rzeką opoka była, a ja ją objąłem, wżarłem się w nią, poćwiartowałem, na proch skruszyłem i na rodzajną ziemię! Idź! Zobacz! Nie gwałćcie Bożych wyroków, nie odchodźcie, bo zmarniejecie, jakbym ja zmarniał, żeby mnie stąd wzięto"...

I może w całym kraju nie było równych przykładów takiego samowyrzeczenia się dla tego obowiązku, jak na kresach litewskich, gdzie często spotkać można było człowieka o niepospolitym umyśle, rezygnującego dobrowolnie z cywilizacji i kultury i skazującego się na życie w okolicy, zabitej deskami, oddalonej o kilkanaście mil od linji kolejowej, nie związanej ze światem nawet drutami telegraficznemi. Nieraz ukończony lekarz, prawnik, inżynier, otrzymawszy dyplom, wracał na wieś i żył wśród lasów, jak człowiek pierwotny, w prymitywnych warunkach, za jedyną mając rozrywkę myśliwstwo i rybołóstwo.

W tem odosobnieniu, w tej samotności, w tem odludziu kształtowały się jednak i urabiały charaktery żelazne. Ludzie to byli szorstcy z pozoru, skryci i zamknięci w sobie, małomówni, ale o sercach kochających głęboko i wrażliwych na wszystko.

Te właśnie typy Rodziewiczówna podpatrywała, studjowała i przenosiła je na karty swoich powieści, które wychodziły z zacisznego dworu w Hruszowej niemal co rok, po każdej zimie, spędzonej w domu, zasypanym śniegiem, gdzie, odpoczywająca po trudach wiosny, lata i jesieni autorka piórem skracała sobie chwile oczekiwania na nowy okres pracy.

Pisze z duszy i dla dusz innych, pokrewnych sobie. Niewiele obchodzą ją hasła i prądy literackie, które zmagają się z sobą na szerszym świecie i o które walczą z sobą zawodowi literaci w stolicach. Pozostała wierną mickiewiczowskiej zasadzie służenia narodowi.

Istotnie, poczytność Rodziewiczówny rosła w sposób, w naszych warunkach, zastanawiający. Bez reklamy hałaśliwej, bez szumnych zapowiedzi wydawców, powieści jej rozchodziły się szybko i szeroko. Czytają je miasta, czytają je dwory wiejskie. Czyta je inteligencja, czytają także ludzie prości. A wszędzie, gdzie zjawi się książka, podpisana jej nazwiskiem, pozostaje po niej posiew zdrowego ziarna, ziarna nadewszystko polskiego i chrześcijańskiego.

Można też śmiało twierdzić, że szerokie kręgi czytelników w Polsce z mało którym pisarzem są w takim stosunku poufności, jak z Rodziewiczówną. Popularność jej jest jedną z największych popularności, jaką pisarz wśród narodu swego może osiągnąć.

Z badań głębin morskich

Wedle sprawozdania, ogłoszonego przez kierownictwo wyprawy oceano-graficznej, która pod przewodnictwem dyrektora instytutu morskiego w Getyndze, prof. Defanta, ukończyła badania na Atlantyku, wyniki tej podróży przedstawiają się do pewnego stopnia sensacyjnie.

Obecna wyprawa badała w latach 1929 i 1930 część północną między Grenlandją, Islandją i Irlandją. Chodziło głównie o zbadanie, czy t. zw. Próg Atlantycki, obejmujący olbrzymie trzony skalne w południowym Atlantyku, istnieje także w jego części północnej. Przy pomocy statku „Meteor" przeprowadzone sondowania wykazały że i tutaj Atlantyk jest niemal dokładnie przepołowiony olbrzymim grzbietem górskim, idącym z północy na południe i łączącym się z dawniej już zbadanym grzbietem południowym. Znajdujące się na powierzchni Atlantyku tu i owdzie rozrzucone wyspy, są jego najwyższemi wzniesieniami. Góry te są wulkanicznego pochodzenia i dowodzą że ląd stały dzisiejszej Afryki, Europy i Ameryki tworzył kiedyś jednolitą masę, **rozerwaną potem działaniem wulkanu.**

Wyprawa poczyniła także ważne spostrzeżenia co do prądu wody tego oceanu. Równocześnie prawie dowiadujemy się z prac uczonych, że Azja i Ameryka były ongiś połączone z sobą. Do tego wniosku doprowadziło archeologów amerykańskich odkrycie resztek drzew, których wiek po obliczeniu oznaczono na 15 miljonów lat. Odkrycia tego dokonano w głębi ogromnych pokładów piasku, w pobliżu miescowości Ford Macmurray. Drzewa, które stanowiły przed tym ogromnym okresem czasu niewątpliwie roślinność Północnej Ameryki, zachowały się doskonale i pozwalają na daleko idące wnioski, które zdaniem geologów, doprowadzą do zupełnego przewrotu dotychczasowych pojęć o ziemskiej roślinności w czasach przedpotopowych. Wedle wszelkich przypuszczeń drzewa te rosły w czasie, kiedy skorupa ziemska była jeszcze w stanie tworzenia się i niezupełnie wystygła.

Drugi, jeszcze ciekawszy wniosek z odnalezienia tych prastarych drzew wyciągnął inny uczony, dr. Bailey, który stwierdził, że drzewa są tego samego typu, do jakiego należały drzewa, pokrywające ongiś Japonję, co wzmacnia bardzo przypuszczenie, że Północna Ameryka i Azja tworzyły kiedyś jeden kontynent, który ro łamał się w tem właśnie miejscu, gdzie znajdują się dzisiaj wyspy japońskie.

Widzimy więc, że mapa ziemi wyglądała przed miljonami lat zupełnie inaczej. Jedne kontynenty zniknęły, pochłonięte przez oceany, inne znów wyłoniły się z głębin morskich. Nauka jednak krok za krokiem wydziera przyrodzie zazdrośnie strzeżone tajemnice.

„Okręty pustyni"

4 dni autem przez Saharę.

W Automobil-klubie paryskim zademonstrowano samochody, które wzięły udział w wyprawie transsaharyjskiej majora Bérnard le Pointois. Kierownik ekspedycji jest byłym oficerem marynarki a obecnie profesorem prehistorji w Szkole Antropologicznej. Wyprawa prof. Pontois, w której wzięły udział trzy automobile, wyruszyła w drogę w listopadzie roku ubiegłego. Z Algieru posunięto się do Ghardaja, a stamtąd dalej na południe, przez Saharę, 10 tysięcy kilometrów, aż do Sudanu i Nigru; droga powrotna prowadziła przez Hoggar i Tunis do Algieru.

Każde auto waży 4 tysiące kilo (netto), może przewieźć ciężar do 3 tysięcy kilogramów. Motory poruszane są mazutem (nafta surowa). Działają one przy tak niskiej temperaturze, że prawie nie zużywają wody; tylko dwa litry (każdy wóz) na przestrzeni 4 tysięcy kilometrów. Ponieważ mazut jest niepalny i nie paruje w cieple słonecznem, stosowanie tego rodzaju paliwa w Afryce, gdzie materjały palne szybko parują, jest rzeczą wprost nieocenioną. Przytem ten środek lokomocji jest bardzo tani; dla motorów o sile 40—45 koni parowych zużycie materjału palnego na przestrzeni 100 kilometrów kosztuje mniej, niż 15 franków, podczas gdy auta turystyczne zużywają benzyny za minimum 200 franków na tej samej przestrzeni.

Motorowy „okręt pustyni" może rozwijać szybkość do 40 kilometrów na godzinę. Pokonywa on bez trudu piaszczyste djuny i krzaki kolczaste. Olbrzymie, specjalne pneumatyki, nadęte pod ciśnieniem jednej atmosfery, działają przy swojem zetknięciu z ziemią, jak gąsienice; ugrzęźnięcia nie należy się obawiać nawet na najbardziej zdradliwych terenach. Woda również nie jest przeszkodą dla „okrętu pustyni". W południowym Tunisie auta prof. Pontois jechały swobodnie 11 kilometrów w słonej wodzie głębokości 40 centymetrów.

Wyprawa powróciła do Tunisu dopiero w lutym 1931 r; tyle czasu zajęły badania naukowe na przebytej przestrzeni. Zwykła podróż, bez zatrzymywania, z Algieru do Gao, nad Nigrem (a więc przez całą Saharę) nie powinna trwać dłużej, jak 4—5 dni. Koszta eksploatacji są minimalne, jeśli wziąć pod uwagę objętość i ciężar transportowanych towarów. R. W.

Odkrycie straszliwej trucizny

Laboratorjum w Onderstepoort donosi, że lekarz dr. Green odkrył straszliwą truciznę roślinną. Wynalazca nazywa ją „adenia". Trucizna ta posiada moc trującą o pięć tysięcy razy silniejszą, niż strychnina. Truciznę wyciska się z cebulkowatej rośliny, rozpowszechnionej specjalnie w Transwalu. Na ślad tej trucizny naprowadzili robotnicy, pracujący nad rzeką Tinarą, którzy zjedli nieco cebuli tej w celu ugaszenia pragnienia. Wszyscy zachorowali z objawami silnego zatrucia. Jeden z nich zmarł wkrótce; innych udało się wyratować z niebezpiecznej choroby. Ekstrakt z tych cebul jest tak trujący, że mała jego ilość wystarczy do zatrucia dziesięciu tysięcy ludzi. (wk)

Dwa miljony dolarów za plagjat

Amerykańska autorka Lewys oskarżyła o plagjat znanego amerykańskiego dramaturga Eugenjusza O'Neilla i towarzystwo teatralne, które wystawia jego utwory. Suma odszkodowania opiewa na dwa miljony dolarów. Powieściopisarka twierdzi, że osnowa nowej sztuki O'Neilla „Strange Intelude", wzięta jest z jej dawno wydanej powieści. Nowa sztuka O'Neilla przynosi autorowi bajońskie wprost sumy. Sztukę grają w Ameryce, a również w Londynie z wielkiem powodzeniem. (wk)

Przedwiośnie w modzie

Wiosna się spóźnia w tym roku. Całe szczęście dla tych, co biedzą się, jak rozwiązać problem braku odpowiedniego płaszcza i braku pieniędzy. Dwa braki naraz — to już zadużo, w tym roku jednak, niestety, bardzo częsty to objaw.

Niejedna oszczędna żona (są i takie!) albo urzędniczka, żyjąca z własnej pensji, liczy na to, że można będzie w futrze „dochodzić" do letniego palta i przeskoczyć płaszcz demi-sezonowy. Ha! można i tak... Ale kto może sobie na to pozwolić, powinien już pośpieszyć się z kupnem, bo lada dzień słońce może przygrzać, w myśl przysłowia: w marcu, jak w garncu.

Pocieszającem jest, że w tym roku płaszcze wiosenne nie są tak kosztowne, jak w latach ubiegłych. Odpada bowiem kołnierz futrzany, który najwięcej kosztuje. Tegoroczne płaszcze są gładkie, angielskie, z aksamitnemi kołnierzami — dwojakiego rodzaju: albo zupełnie równe z paskiem, układane w fałdy, albo na wzór męskich, wcięte, czarne lub granatowe. W modelach z paskiem używane są paski zamszowe, wówczas dobrze jest jeśli i wykończenie kołnierza i mankietów było z zamszu.

Tweedy nie należą już do ostatniego krzyku mody. Kto ma, może je naturalnie donaszać, bo dużo ich jeszcze zobaczymy w tym sezonie, kto sobie jednak sprawia rzecz nową, nie powinien wracać do tego, co przemija.

Najmodniejsze są grube, angielskie, zupełnie gładkie wełny, lub z lekką iskrą białą np. granatowe, bronzowe lub czarne, ledwie dostrzegalnie przerobione jasną nitką. Do tego półbuciki angielskie na niskim obcasie, lub półwysokim słupku, zasznurowane po męsku, bez kokardki. Pantofle, które tak długo utrzymywały się w modzie prawie niepodzielnie, zostały tej wiosny prawie całkowicie wyparte przez półbuciki. Moda, która stała się obecnie tak bardzo kobieca, w tem jednem przeciwstawiła się ogólnemu prądowi i zachowała styl męski.

Godnym uwagi jest jeden szczegół, bardzo praktyczny i ładny: oto noszone są obecnie torebki z filcu, które najzupełniej imitują zamsz. Można je kazać zrobić ze starego kapelusza, co udaje się w zupełności, i mieć parę eleganckich i praktycznych torebek w sezonie. H. N.

Wartość kobiety na Zanzibarze

Otwarto w tych dniach w Paryżu wystawę prac wykonywanych przez murzynów afrykańskich pod kierunkiem katolickich misjonarzy, połączoną z wystawieniem ciekawych i charakterystycznych dokumentów. Między innemi wielkie zainteresowanie wzbudziła dokładnie podana statystyka o wartości kobiety na niektórych obszarach czarnego kontynentu.

W Zanzibarze np. dziewczyna murzyńska, wykształcona i wychowana przez misjonarzy przedstawiała do niedawna wartość trzech owiec; obecnie jednak wartość jej podniosła się do wartości całej krowy. Podwyżka ta w cenie oznacza wzrost cywilizacji i pochodzi stąd, że misjonarze kilka lat temu zebrali w swych instytutach większą ilość małych dziewcząt, którym następnie dali wychowanie. Gdy tubylcy odnoszą się do misjonarzy w celu poślubienia jednej z wychowanek instytucyj misyjnych, co równa się kupieniu dziewczyny — księża misjonarze wymagają, by pan młody zapoznał się wpierw z wiarą katolicką i przyjął chrzest, zobowiązując się do jednożeństwa. Z drugiej zaś strony dziewczyny, zaślubiwszy nawróconych katolików, bywają w pożyciu małżeńskiem o wiele lepiej traktowane od innych kobiet, żon tubylców nieochrzczonych. Społeczne bowiem stanowisko kobiety na wyspie Zanzibar jest bardzo pierwotne i ciężkie. By osiągnąć pewną poprawę, misjonarze byli zmuszeni podporządkować się obyczajom miejscowym i żądać zapłaty, nawet od murzynów katolików, gdyż na Zanzibarze — kobieta uzyskana bezpłatnie nie posiada dla tubylców żadnej wartości. S. F.

Najlepszy coctail sportowców

Z nazwą coctailu zwykliśmy łączyć myśl o alkoholu. Napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną używką mimo zgubnego ich wpływu na organizm ludzki. W pierwszej chwili działa może alkohol podniecająco, rychło jednak działanie to ustaje, ustępując miejsca uczuciu jeszcze większego znużenia fizycznego i wyczerpania umysłowego. Udowodnioną jest rzeczą, że robotnicy, żołnierze, turyści i sportowcy, którzy zamiast alkoholu, odświeżają siły szklanką wody z syropem owocowym, szklanką lemonjady, czy wprost szklanką wody zimnej, dobrze ocukrzonej — noszącej właśnie nazwę coctailu sportowego — wykazują najwięcej wytrwałości i sprawności. To samo dotyczy pracowników umysłowych. Wielu słynnych sportowców zwykło wypijać taki coctail sportowy przed decydującą rozgrywką.

44 000 000 egzemplarzy dzienników

rozchodzi się codziennie w Stanach Zjednoczonych pomimo kryzysu, co przypisuja zwiększeniu się ilości ogłoszeń, umieszczanych w pismach przez bezrobotnych. Wpływy za ogłoszenia wzrastają stale i wyniosły w 1930 r. olbrzymią sumę 800 000 000 dolarów.

22-ga Loterja Państwowa

(Bez gwarancji)

W siódmym dniu ciągnienia 5-tej klasy główniejsze wygrane padły na numery następujące:

400.000 zł. nr. 203769.
Po 20.000 zł. nr. 36794 70498.
15.000 zł. nr. 204119.
Po 10.000 zł. nr. 61654 62308.
Po 3.000 zł. nr. 58428 131311 132235 136426 167343.
Po 2.000 zł. nr. 5774 26208 119470 153005 198017.
Po 1.000 zł. nr. 4930 18537 18577 25100 31332 32647 41086 45879 46627 65211 67411 83047 87011 105050 107576 110740 115280 115687 117985 146061 147561 149272 157921 158495 162833 167705 169203 181301 187202 199100.

Po 500 zł. nr. 675 3171 4172 4857 10880 15177 15300 15336 15569 16399 22615 22946 25621 26353 26387 26747 26963 28190 28980 30132 30901 32862 35216 36586 36729 370073 39636 40145 43624 43925 45932 48340 49694 50708 51356 51371 51998 52594 52656 54351 56735 57609 57697 59139 60013 60135 61010 61783 62932 65342 69984 71498 74133 74633 75752 75957 80373 83653 85016 86048 86417 86777 880070 88537 89387 90015 90195 90755 92190 97226 98474 98556 98633 98859 99484 100061 101377 101602 102384 104432 105116 107485 107601 107271 108447 108800 108971 109675 112274 112523 112650 113762 114940 116703 117375 117817 121077 122010 122309 122376 122527 122656 123553 126479 126944 127455 127912 130059 132038 133812 138221 138705 139199 140675 141821 146345 146870 148201 150175 152802 157569 158862 159134 159163 163138 166735 168033 170535 173788 173875 175836 180740 180853 186200 191019 191531 192778 193735 195666 196666 197192 203138 203322 204165 204296 207029 207374 207568 207785 209289 209939.

Po 250 zł. wygrały nr. nr. następujące:

25 129 216 418 61 546 71 610 59 30 65 968 1051 69 166 200 29 335 49 87 521 40 58 613 737 47 819 27 43 2065 132 34 209 12 21 300 8 520 64 75 676 93 722 35 72 884 908 27 66 3079 234 41 60 84 303 416 648 825 42 60 934 70 4108 17 298 303 61 78 409 614 17 53 883 934 97 5020 144 48 444 526 67 766 82 99 841 83 6043 112 284 429 31 611 15 96 799 951 7009 17 110 268 511 734 60 876 957 68 90 8003 42 51 157 269 313 444 881 958 71 9076 345 478 527 54 629 828 65 916 26 41 10010 76 149 73 92 253 421 69 79 512 55 81 621 69 711 27 835 949 55 11005 15 31 243 65 376 611 32 12086 141 219 23 458 77 83 592 93 671 84 783 812 62 72 13034 167 90 244 322 404 52 642 73 711 834 14031 189 232 363 537 49 601 49 59 79 849 938 15006 217 447 502 602 9 77 87 712 834 95 914 16013 148 216 449 67 35 539 72 82 665 74 79 94 826 31 17084 178 91 331 401 24 37 689 714 20 89 868 916 82 18036 100 490 718 868 82 19173 82 200 379 473 612 767 879 20627 30 201 11 13 16 328 67 494 547 68 632 47 768 944 21016 36 96 103 62 205 69 99 455 68 611 700 89 22112 19 67 76 88 236 98 337 92 420 522 56 695 828 37 45 23072 122 30 58 89 214 35 409 20 659 762 820 58 909 35 24022 75 132 63 91 224 354 470 536 97 781 95 976.

25187 97 339 461 696 714 881 96 987 26080 100 355 66 468 578 86 604 82 780 27114 215 18 324 55 64 450 87 535 88 881 901 45 83 28002 25 152 222 341 92 493 518 623 24 899 961 29127 221 98 99 304 25 591 611 42 702 87 888 30057 96 109 221 81 315 23 543 46 58 641 783 845 95 956 31021 108 211 44 411 528 617 39 67 748 32118 50 82 208 302 9 36 40 418 22 64 69 768 77 33032 41 121 22 360 74 414 554 645 53 65 702 62 972 78 34206 15 344 422 60 574 702 19 56 844 63 99 908 49 35104 55 311 71 12 617 92 830 41 45 58 922 36032 38 81 214 93 543 660 92 708 23 884 941 37052 103 279 660 726 821 933 35 84 38086 156 84 98 318 95 500 672 747 81 801 906 39054 56 138 200 51 311 58 440 64 87 501 5 28 58 784 823 89 901 11 13 40033 72 249 73 336 98 510 72 674 774 820 97 41169 203 597 620 48 92 95 727 59 847 60 939 90 42013 39 54 179 215 29 70 99 337 80 615 708 15 36 802 26 981 43070 134 206 58 391 436 538 702 91 849 44011 413 753 88 846 70 930 45031 154 62 263 410 39 53 589 93 703 29 873 78 46044 103 51 237 59 362 440 556 69 72 634 73 773 98 888 47103 23 66 232 341 73 415 92 93 552 59 86 851 89 48083 334 82 510 51 660 64 962 49007 41 103 45 236 50 301 23 30 93 97 468 548 77 624 796 818 40 969

50235 375 428 648 718 94 965 51344 435 605 700 990 52119 24 208 48 92 924 69 53122 27 295 419 73 579 720 49 60 75 78 860 62 915 54033 44 55 79 105 92 227 48 67 356 416 22 553 73 812 55099 130 214 311 23 43 423 86 678 91 762 64 844 49 937 56010 61 183 372 401 26 538 663 77 78 965 66 57030 38 65 328 84 556 622 723 65 9 802 11 18 941 69 58001 94 171 225 92 519 606 16 67 842 987 59014 105 85 86 252 300 85 94 411 83 721 972 87 99 60044 72 348 88 420 598 660 797 61048 64 139 210 65 82 540 650 66 78 752 88 62048 78 185 308 27 28 88 432 77 91 528 84 662 96 722 92 817 65 976 63142 77 426 58 522 772 825 49 64038 89 143 62 79 89 208 22 7 65 78 330 586 674 752 72 805 35 945 65060 100 52 65 298 362 412 27 592 602 31 87 91 790 832 988 66023 53 54 60 267 305 434 570 739 51 69 77 899 971 72 67205 80 406 642 52 878 68439 72 748 77 901 25 63 69067 94 110 79 359 96 459 79 641 849 929 70072 197 265 303 98 496 657 739 59 862 957 71023 105 36 216 475 684 858 69 999 72097 99 120 66 273 75 82 306 409 13 16 24 99 573 645 56 86 807 37 62 950 70 81 73026 88 114 261 70 314 429 40 56 794 943 74067 22 351 44 987.

75045 150 68 328 601 737 76209 94 333 74 505 46 82 791 801 59 74 937 77125 300 89 413 69 81 84 715 878 84 78046 169 219 307 30 68 557 642 726 820 977 79091 128 40 206 7 335 64 448 95 593 645 77 79 783 812 940 80040 45 87 98 140 91 202 3 312 59 91 540 80 89 979 81022 86 364 80 514 682 88 700 83 858 96 942 97 82083 101 54 86 345 55 69 94 403 11 93 526 665 701 40 885 949 83012 67 256 436 549 71 633 814 90 949 84012 99 191 225 325 861 900 55 72 85031 88 160 200 3 75 380 419 623 741 93 949 86982 306 39 64 81 493 780 825 90 943 87032 44 343 65 484 529 32 760 62 87 820 957 88034 98 122 289 428 92 506 32 602 23 63 86 746 918 35 52 89034 254 65 306 19 25 405 538 42 687 715 823 958 94 90081 180 211 28 375 97 501 31 655 787 863 923 91257 388 458 92008 55 93 115 289 357 78 443 53 56 93 630 765 67 846 49 93072 135 53 57 202 494 527 84 610 711 63 803 84 959 94227 335 404 574 694 702 832 934 63 95020 22 537 684 797 815 29 81 920 24 38 96017 20 57 138 234 61 64 300 16 435 500 47 80 92 660 889 911 97015 43 69 108 264 326 80 96 471 553 671 98126 35 56 249 411 59 85 575 95 614 766 913 99036 121 248 311 14 17 83 477 97 504 68 82 663 780 846 92.

100098 162 225 67 400 48 541 76 688 730 852 80 971 101111 88 272 88 98 331 91 424 568 631 710 858 942 102064 120 32 99 207 65 93 312 80 448 52 60 629 843 50 103077 297 377 403 591 626 66 89 831 104009 74 107 206 361 86 97 532 96 637 637 77 724 802 43 94 937 82 105109 302 17 80 426 57 529 736 856 106010 93 179 91 220 82 321 471 634 40 702 76 80 851 107035 49 120 44 67 277 392 575 98 684 759 837 945 108018 276 422 63 653 65 782 90 807 16 20 55 80 929 67 109007 74 106 246 55 92 317 50 455 642 59 67 700 19 844 968 86 110116 28 73 215 37 94 338 65 80 404 5 40 49 545 96 699 726 60 481 513 41 99 865 931 33 112108 55 84 272 96 337 99 419 41 64 510 32 33 97 680 764 77 846 993 113034 99 127 48 234 39 71 93 338 49 479 594 659 74 840 929 114195 217 524 77 603 722 72 83 86 115167 254 329 77 533 634 116018 19 183 95 532 681 738 67 98 930 117031 447 503 44 666 86 726 831 77 118028 61 143 71 240 303 26 27 406 75 929 59 119000 71 88 149 58 79 91 338 75 91 402 51 600 46 72 932 120034 61 71 178 424 50 68 568 634 36 57 67 723 24 955 121052 165 250 304 478 80 85 639 51 761 79 969 122002 7 48 147 326 55 404 18 705 57 844 53 57 75 123027 30 177 278 303 488 506 58 620 43 724 847 970 124056 128 221 96 320 27 582 629 58 765 819 91.

125070 102 26 72 323 53 447 72 647 707 126018 42 252 395 459 76 79 579 97 729 931 44 127058 119 29 376 439 55 66 549 58 64 768 841 6779 940 48 128105 22 45 99 255 82 381 422 522 632 3 641 700 04 56 803 924 29 129008 11 18 118 260 318 73 480 540 91 602 35 39 736 942 130129 63 274 90 492 579 615 745 131018 20 89 131 51 86 240 480 675 90 774 850 905 132038 86 96 269 371 83 445 518 675 731 58 65 806 133022 219 55 345 418 69 508 72 628 803 65 74 987 134028 145 67 87 289 301 32 98 400 4 267 541 43 50 93 651 790 918 135037 49 87 172 397 536 625 88 91 789 893 919 136093 356 84 688 736 865 137185 206 35 65 580 619 55 96 99 723 138035 66 82 168 84 98 240 52 315 28 37 99 454 63 511 48 690 737 46 93 887 940 81 139080 94 297 320 42 43 78 413 653 800 921 140009 42 43 154 217 80 404 504 608 18 33 703 54 871 996 141010 38 150 73 412 523 49 601 42 746 76 995 142096 223 78 381 461 545 55 66 600 701 05 67 84 87 822 39 87 914 51 74 143138 235 52 362 63 469 78 709 31 61 808 29 936 86 144004 115 96 385 424 29 549 713 60 833 36 923 145 194 328 865 146018 34 153 98 236 95 447 83 752 807 56 99 969 147012 28 30 179 257 340 505 606 811 27 64 89 987 148033 111 232 390 501 71 81 600 29 38 5: 57 71 89 725 806 40 87 92 940 79 93 149020 160 448 545 720 24 59 828 919 42.

150215 36 38 78 346 435 623 39 69 84 806 10 909 24 151313 401 60 99 529 77 620 64 782 91 838 60 152241 361 438 567 676 808 953 78 153014 276 312 39 58 460 72 528 46 621 22 37 744 843 954 95 154060 140 55 219 68 516 87 602 825 98 991 155078 123 72 280 439 45 64 531 664 68 89 771 906 65 156024 217 57 306 82 427 80 531 43 80 616 893 157018 52 158 203 25 42 51 308 38 414 571 643 96 751 949 63 158107 35 247 79 423 57 59 536 80 700 30 44 90 805 979 159041 125 235 77 84 305 33 524 91 950 52 160060 472 555 80 700 963 161031 37 63 69 103 72 223 48 338 96 438 56 59 536 678 753 892 930 32 91 162000 5 298 352 408 42 87 692 770 86 90 851 54 90 972 163007 52 122 25 264 438 87 590 655 739 91 908 21 43 53 63 164018 33 128 263 381 467 607 8 716 95 865 937 165102 91 95 201 379 487 501 18 703 22 36 900 166066 111 79 93 306 7 17 432 50 814 40 70 910 85 167035 138 255 361 86 521 31 38 65 75 605 707 12 56 99 800 71 983 168052 153 305 53 487 620 58 835 920 169080 16 57 72 300 4 422 65 510 17 656 725 814 86 942 45 170039 340 410 27 51 713 909 18 43 63 171071 223 34 42 546 64 82 92 743 172072 160 228 79 92 494 535 78 604 13 846 83 173074 198 203 64 89 335 421 26 35 65 84 88 524 53 705 11 841 983 96 174074 179 339 422 68 88 535 61 63 658 744 45 835 47.

175093 111 33 63 215 37 63 215 37 322 61 456 515 761 804 917 176127 9 0426 74 631 44 949 177087 187 98 278 89 94 346 53 72 74 458 731 853 92 178085 126 41 54 77 434 609 76 740 906 9 179076 91 104 39 223 300 38 435 43 576 758 820 968 96 180156 259 316 60 415 79 509 90 92 628 890 181003 154 87 351 61 99 472 608 31 77 88 741 808 10 905 33 72 182020 37 368 98 407 8 23 547 603 715 839 904 21 183001 37 62 119 35 50 207 12 70 77 313 16 85 466 517 97 620 764 842 184058 183 98 222 50 323 520 62 631 74 750 980 185096 157 213 98 348 463 688 712 86 186070 74 261 398 468 500 8 674 801 17 42 187196 207 17 374 465 608 52 723 987 188093 149 51 57 204 35 69 80 432 73 634 54 189118 295 301 632 42 69 912 190103 87 364 404 31 42 81 626 785 828 35 62 912 191063 72 348 95 98 548 68 78 640 78 94 731 801 68 82 192058 96 145 99 243 334 39 99 606 10 720 924 33 193052 81 82 120 205 314 98 444 701 13 90 96 844 194008 92 151 207 341 472 532 66 618 31 765 816 41 76 952 89 195013 42 241 330 445 86 531 638 722 915 96183 205 8 471 45 617 799 850 921 44 197035 135 38 356 404 65 503 680 730 61 84 819 951 60 92 198198 215 91 97 354 80 529 603 69 797 878 944 199080 84 349 435 88 594 613 83 95 722 27 850 90 916.

200011 51 60 61 132 44 242 96 395 650 99 725 30 37 901 905 34 55 201175 459 539 622 64 752 71 75 87 821 24 76 202030 50 236 393 412 36 562 86 610 80 888 203037 102 318 567 77 739 40 50 902 20 74 204060 269 362 410 739 92 904 20 50 33 184 234 50 370 431 525 26 30 84 788 924 206222 27 42 95 379 409 523 686 757 802 07 207052 191 355 405 14 42 57 519 695 723 49 834 57 974 208025 35 122 216 374 478 515 75 669 72 740 815 949 52 68 209080 143 51 363 71 456 660 93 758 73 895 907 74.

Ciągnienie od 10 marca do 18 kwietnia 1931 roku.

Dnia 17 marca 1931 r., o godz. 2 w nocy zasnął w Bogu, po długiej i ciężkiej chorobie, w 48 roku życia, opatrzony kilkakrotnie Sakramentami św., mój ukochany mąż, nasz najdroższy ojciec, brat, szwagier i wuj, ś. p.

Jan Pańczak

Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 20 marca, o godz. 16 z domu żałoby przy ul. św. Marcina 64.

Msza św. żałobna z wigiljami odbędzie się w sobotę, dnia 21 marca r. b., o godz. 8,30 w kościele parafjalnym św. Marcina, o czem donoszą

ciężko strapieni

żona, dzieci i rodzina.

Poznań, 18 marca 1931 r.

Pw 9777/8-11.69/70

Dnia 17 marca r. b., o godz. 18,45 zasnęła w Bogu, opatrzona kilkakrotnie Sakramentami św., po długiej i cierpliwie znoszonej chorobie w 73 roku życia, nasza najukochańsza matka, babka, siostra i ciocia, ś. p.

Bibianna z Taborskich Śpikowska

Nabożeństwo żałobne odprawi się w piątek, 20 marca w Sobocie (pow. poznański), o godz. 10,30, a w Kępnie, dnia następnego 21 marca, o godz. 10,30 w sobotę, poczem nastąpi złożenie zwłok do grobu rodzinnego. Czcigodnych Konfratrów prosi się o memento.

W imieniu ciężko strapionej rodziny

ks. Onufry i ks. Dr. Władysław Śpikowscy.

dw 3060

Osobnych zawiadomień się nie wysła.

Sobota (pow. Poznań), Leszno, Bydgoszcz, Wejherowo, Kierzkowo.

Powózki: na pociągi z Obornik w Golęczewie na 9,04, z Poznania o 9,35 i z Szamotuł o 10,40 w Rokietnicy.

†

W poniedziałek, dnia 16 b. m., o godz. 10-tej zmarła żona członka naszego, ś. p.

Stanisława Wróblewiczowa

z domu **Jakubowicz**

przeżywszy lat 70. Pogrzeb odbędzie się w czwartek o godz. 16.30 z domu żałoby Chwaliszewo 68 na cmentarz św. Małgorzaty. O liczny udział członków pod sztandar uprasza

Zarząd Tow. Restauratorów na m. Poznań i okolicę.

zw 28 408

†

Dnia 16 marca 1931 r. o godz. 2.30 po poł. zasnęła w Bogu, po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, zaopatrzona Sakramentami św. moja najdroższa żona, nasza najukochańsza mamusia, córka, synowa, siostra, bratowa i kuzynka, ś. p.

Aniela Owczarzakowa

z domu Ogrodowiczów

przeżywszy lat 26. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 19 b. m. o godz. 5 po poł. z kaplicy cmentarza jeżyckiego przy ul. Dąbrowskiego.

W ciężkim smutku pogrążeni

mąż z dziećmi i rodzina

Poznań, ul. Śniadeckich 6a. zw 28 397

Dnia 16 b. m. rozstała się z tym światem po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, nasza długoletnia współpracowniczka i koleżanka, ś. p.

Aniela Owczarzakowa

W Zmarłej straciliśmy gorliwą i nieodżałowaną towarzyszkę pracy i koleżankę, wobec czego pamięć o Niej zachowamy na zawsze.

Zarząd i Współpracownicy „Zgody"
Spółdzielni Spożywców z o. o.
w Poznaniu.

Pw 9779-11.72

Dnia 17 marca 1931 r. zasnął w Bogu po długich cierpieniach, ś. p.

Antoni Doerman

przeżywszy lat 52. Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 20 b. m. o godz. 4,30 z kostnicy cmentarza św. Łukasza przy ul. Grunwaldzkiej.

W ciężkim smutku pogrążeni
żona, dzieci i rodzina.

zw 28403

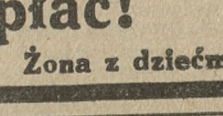

W poniedziałek, dnia 16 marca 1931 r., o godzinie 16,20 zasnęła w Bogu, namaszczona Olejami św.. po długich i ciężkich cierpieniach, nasza najukochańsza i nigdy niezapomniana matka, teściowa i babka, ś. p.

z Sliwczyńskich

Stanisława Koczorska

przeżywszy lat 54. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, 19 bm., o godz. 16-ej z domu żałoby przy ul. Szkolnej 11. na cmentarz farny przy ul. Bukowskiej. msza św. żałobna nazajutrz o godz. 7 w kościele farnym, o czem donoszą

w ciężkim smutku pogrążeni
syn Heljodor
Romanostwo Koczorscy z dziećmi
Władysława Tomaszewska.

zw 28404

Dnia 17 marca, o godz. 2 w nocy, zmarł po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz drogi szef, ś. p.

Jan Pańczak

W ś. p. Zmarłym straciliśmy nadzwyczaj wyrozumiałego i bardzo dobrego chlebodawcę. Pamięć o Nim będzie zawsze wśród nas.

zw 28376 **Personel firmy Pańczak.**

Za tak liczne dowody współczucia, okazane nam z powodu zgonu ukochanego męża i troskliwego ojca, ś. p.

Franciszka Kędziory

za liczny udział w pogrzebie oraz za złożone wieńce składamy Szan. Towarzystwom, Krewnym i Znajomym serdeczne

Bóg zapłać!

zw 28389 **Żona z dziećmi.**

Beczki dębowe

prawie że nowe, od lakierów i pokostów, **we większej partji ma do oddania** Pw 9760-63.104

Spółdzielnia Surowców Malarzy i Lakierników
w Bydgoszczy, z ogr. odpowiedz., ul. Sienkiewicza 1 a.

Okazyjne kupno!

KINO

pierwszorzędne, najstarsze na miejscu, urządzone według najnowszych wymogów techniki, — świeżo odrestaurowane ubikacje i urządzenie z 240 (do powiększenia na 300) siedzeniami z mieszkaniem składającem się z 3 pokoi z przynależytościami (również odrestaurowane) **zaraz do nabycia.**

Borus i Czerwiński
Hurtow. kolon. i fabryka wódek
Chełmża (Pomorze). **Tel. 194.**
dp 3064

AUTO-LOT

wykonuje wszelki remont samochodów tanio, szybko i akuratnie. zw 28319

Poznań ul. Dąbrowskiego 83/85
Telefon 77-67 i 63-69.

Na raty
miesięcznie
20 zł

Kromczyński, Poznań,
Aleje Marcinkowskiego 5.
Agenci do sprzedaży maszyn do szycia potrzebni.

Pw 9543-4 11.39/40

Oryginalne amerykańskie

przybory do Chevroleta

kupuje się najtaniej w firmie

W. MÜLLER

Pierwszy Poznański Parowy Zakład Wulkanizacyjny
Poznań, ul. Dąbrowskiego 34.

(Osie dostarcza się pod gwarancją, przy łamaniu bezpłatna zamiana).

nw 8471

---

†

Odszedł z tego świata człowiek wielkiego serca i rozumu, ś. p.

Antoni Doerman

o czem zawiadamia członków

Związek Synarchiczny.

zw 28405

Fantazja artysty....

stworzyła nasze harmonijne formy. Wprawnej ręki fachowca zawdzięczamy nasze staranne wykonanie, a rzetelnej kalkulacji naszą przystępną cenę na obuwie własnego wyrobu. Pw 9772-54.9

Magazyn Obuwia Jan Rybelski

Poznań, Aleje Marcinkowskiego 23, telefon 28-02.

Dancing! „Apollo" Dancing!

Restauracja — Kabaret!

W czwartek, dnia 19 marca 1931 r.

WIECZÓR FAMILIJNY!

Spotkanie się wszystkich Józefów! **Najlepsze występy sił artystycznych!**

Podaje się: **Kolacje z 4 dań** włącznie z winem białem lub czerwonem Bordeaux zł 7,50.

Nakrycia: Mocca lub herbata z ciastkami lub z likierem zł 3,50.

LAS TURIAS
(Hiszpański duet taneczny światowej sławy!)

Orkiestra pod batutą kapelm. Karbowiaka.

zw 28398 **Dyrekcja.**

OKAZJA!

SAMOCHÓD
marki Oldsmob.. przejechanych 5.000 klm. bardzo korzystnie za **15.000 zł.**

AUTOBUS
marki Chevrolet 6-cio cyl. z nowoczesna karoserją bardzo mało używany w dobrym stanie za **8.000 zł.**

AUTOBUS
marki Chevrolet w dobrym stanie 6 cio cyl. za **5.000 zł.**

AUSTRO DAIMLER
z nadbudówką 6-cio osob. w bardzo dobrym stanie za **5.500 zł.**

PROTOS
6-cio osobowy w bardzo dobrym stanie za **500 zł.**

FIAT
limuzyna w dobrym stanie za **3.500 zł.**

PÓŁCIĘŻARÓWKA
marki „Be liet" po remoncie w dobrym stanie za **3.500 zł.**

poleca

IGNACY TATARSKI
Gniezno — Tel. 169.
nw 8463-4

Pewna egzystencja

dla pp. ślusarza lub rzemieślnika

Za 600 do 1000 zł **oddam licencję na fabrykację do czasu w Polsce nie wytwarzanych artykułów** Tylko rzeczowe oferty do Kurjera pod **zw 28 318**

Poszukuję

ubikacyj fabrycznych

około 600 □ mtr. **do wydzierżawienia.** Oferty z podaniem wysokości czynszu i t. p. do Kurjera Pozn. pod **zw 28384**

Restauracja i kawiarnia

ATLANTIC

Stary Rynek 80/82

Dzienne ceny:

Kawa	35 gr
Herbata	25 „
Piwo jasne	30 „
Wódka	25 „
Koniak	40 „
Buljon	25 „

i t. d.

Koncert od 8 wieczorem.

Nowy zespół od 15. 3. kwartet pod kierownictwem dyrygenta pana **Klossa.**

zw 28398

Wykresowy roczny plan wakacyj personelu

na formularzu tabelarycznym

konieczny w przedsiębiorstwach, zatrudniających większą ilość pracowników, wykonany przejrzyście i dający pogląd na rozłożenie pracy i wakacyj na cały rok.

Okazowy arkusz za opłatą 60 gr. i 10 gr. porto

Drukarnia Polska S. A.
Oddział Bydgoszcz, ul. Focha 39

Przy	5	arkuszach	po 60	groszy	porto	25	groszy
„	12	„	„ 60	„	„	50	„
„	25	„	„ 60	„	„	60	„

Z gotówką do 30000 zł

przystąpi intel. pan, przem., wład. jęz. polskim i niemieckim, jako wspólnik do solidnego rzetelnego i rentownego przedsiębiorstwa lub przyjmie posadę kasjera itp. w wielkiem solidnem przedsiębiorstwie albo majątku. Łaskawe wyczerpujące oferty uprasza się pod zw 28 402 do Kurjera.

Pracownia czapek

Poleca czapki dla wszystkich szkół, urzędów, towarzystw i wojskowe. Wykonuję także z dostarczonego materjału. Przerabiam noszone, które po wykonaniu wyglądają jak nowe. Ceny przystępne.

LUDWIK WIZA - Wrocławska 13

zw 28 399/400 **III ptr. mieszk. 11.**

nw 8 394

P. P. MALARZE!

Z gotówką od 20 000 zł wzwyż

przystąpi pierwszorz. mistrz malarski, posiadający dyplom mistrzowski z czasów zab. prusk., wykształc. fach. szkół sztuki zdobn. i 26-letnią samodz. praktykę, władający jęz. polskim i niemieckim, jako wspólnik do pierwszorz. większego solidnego i rentownego zakładu mal. w Pozn. albo na Pomorzu. Łaskawe oferty z dokł. pod. stanu finans. i stanu zatrudnienia uprasza się pod zw 28 401 do Kurjera.

Kosmetyka chirurgiczna

zniekształcenia zw 28 870
twarzy, nosa, uszu, oka, piersi it. d.
POZNAŃ, Hotel Monopol
co piątek i sobotę od 9 — 13 i od 15 — 19 (pokój 16).

Do upraw wiosennych

polecamy z naszych szkółek leśnych
sadzonki leśne
drzew liściastych i śpilkowych. — Prosimy żądać oferty.
Zarząd Lasów i Tartaku Ordynacji Taczanów, p. Pleszew
zw 28 378

Nowe siły dla mężczyzny

przy używaniu YOPUHAMIN najlepszego środka wzmacniającego — 50 porcyj zł 12,— Przy zapłacie zgóry wysyłka franco. Pw 9771-10.37
Dr. GEBHARD i S-ka — GDAŃSK. Nr. 92.

B. wyższy urzędnik państwowy, obeznany dokładnie w sprawach samorządowych, podatkowych, hipotecznych i t. p., przyjmie

administrację kamienicy

w Poznaniu za skromnem wynagrodzeniem. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 28 353.

PRZEDSTAWICIELA

rutynowanego, dobrze zaprowadzonego w składach towarów kolonjalnych i restauracjach, na Województwo Poznańskie, **od zaraz poszukuje poważna krajowa fabryka wódek.** Oferty z świadectwami i referencjami do Kurjera pod zw 28 394

Dobra egzystencja!

Z powodu starości mam zamiar wydzierżawić lub sprzedać tanio poważnemu reflektantowi swój

skład obuwia i skór

prowadzony od 50 lat z wielkiem powodzeniem, ewentl. z nieruchomością. **Bernhard Treitel, Wronki Wlkp.** nw 8472

Większych ubikacyj

handlowych z oknem wystawowem w centrum miasta przy ruchliwej ulicy **poszukuje**
POZNAŃSKI DOM KOMISOWY
właśc. Jan Sobierajski, Poznań,
ul. Dominikańska 3. Pw 9756-11.19

Budowa kościoła w Dubinie.

Na budowę kościoła parafjalnego w Dubinie — zadeklarowali w dalszym ciągu pp.: Ks. Ludwik Bielerzewski z Kępna 120 zł, Ks. Bolesław Mielcarski z Rogoźna 200 zł, Nikodem Jabczyński z Poznania 100 zł, Stachowski z Poznania, ul. Strumykowa 5, 50 zł.

Pozatem złożyli pp.: Fr. Ciesielski 35.50 zł — zebrane wśród urzędników Gazowni Miejskiej; Szydlowski Adam 49 zł — zebrane wśród kupiectwa poznańskiego; St. Ciesielski 30 zł — zebrane wśród urzędników Rzeźni Miejskiej; Naczeln. Kaźmierczak 22.21 zł — zebrane wśród urzędników Elektrowni Miejskiej; Białas i Zaleciński 22.90 zł — zebrane wśród pracowników Gazowni Miejskiej.

Niechaj powyższe ofiary pobudzą dalszych b. parafjan dubińskich do deklarowania i składania ofiar. Dotychczasowym ofiarodawcom składamy staropolskie „Bóg zapłać". zw 28 390/1

Zarząd Koła b. Parafjan Dubińskich w Poznaniu.

UCHWAŁA. W sprawie postępowania układowego firmy **Kostrzyńska Fabryka Pierników i Makaronów, Spółki z ogran. odpow., dawniej A. Markiewicz w Kostrzynie.** I. Zatwierdza się układ zapobiegawczy z dnia 25 lutego 1931 r., wedle którego wierzyciele udzielili 30 proc. opustu ze swoich wierzytelności i zgodzili się na rozłożenie spłaty reszty 70 proc. długów na 7 (siedem) równych kwartalnych rat począwszy od dnia 1 czerwca 1931 r. II. Koszty postępowania o odroczenie wypłat i postępowania układowego ponosi wyżej nazwana firma. III. Postępowanie układowe ogłasza się jako zakończone. Pobiedziska, dnia 28 lutego 1931 r. **Sąd Grodzki.** nw 8 296

Izba Przemysłowo-Handlowa

w Bydgoszczy, Nowy Rynek 8
ogłasza

Konkurs

na stanowisko
referenta Izby w charakterze kierownika Referatu Administracyjno-Prawnego.

Wymagane: wyższe wykształcenie prawniczo-ekonomiczne, praktyka zawodowa, szczególne przygotowanie w zakresie podatkowym i socjalnym. Znajomość języków pożądana.

Objęcie stanowiska z dniem 1. IV. 1931 r.

Podania należycie udokumentowane, z podaniem życiorysu i warunków, należy wnosić na ręce Dyrektora Izby. dw 3 082 **Inż. T. Wdziękoński,** Prezes Izby.

3. N. 1/31. **UCHWAŁA.** W uwzględnieniu wniosku dłużnika **Michała Szymanowskiego, kupca w Śmiglu,** — udziela mu się odroczenia wypłat na przeciąg trzech miesięcy od 5 marca do 5 czerwca 1931 r. Nadzorcami sądowymi nad przedsiębiorstwem dłużnika mianuje się Stanisława Tomaszewskiego, kupca w Śmiglu, Zbigniewa Łukomskiego, budowniczego w Śmiglu, oraz Kazimierza Wojciechowskiego w Śmiglu. Śmigiel, dnia 5 marca 1931 r. nw 8 295 **Sąd Grodzki.**

PRZETARG PRZYMUSOWY

W dniu 23 marca 1931 r., o godzinie 11-ej, **sprzedam** w Sławiu pow. poznański za gotówkę najwięcej dającemu **10 świń.** Zbiórka 10 minut przed przetargiem przed solectwem w Sławiu,

a o godzinie 13.30 **sprzedam jedną krowę** w Garaszewie pow. poznański. Zbiórka 10 min. przed przetargiem w Garaszewie przed solectwem. nw 8 473
Gabrysiak, urzędnik egzek. Wydz. Pow. pow. poznańskiego.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W sobotę, dnia 21 marca 1931 r., o godz. 9-tej, sprzedam w Krotoszynie przy ul. Kaliskiej 20, w podwórzu, publicznie najwięcej dającemu za gotówkę:

2 powózki, maszyny kołodziejskie, jak: taśmówkę, heblarkę, 2 wiertarki, 1 do buksów, motor elektr. 5 K. M. z pasem zapęd., 135 Lop. dzwon, garnitur klubowy, biurko, 2 warsztaty stolarskie, szafę biblioteczną z książkami, leżankę, 2 stoły, 6 krzeseł, 3 stojaki do kwiatów, 7 p. rogów rogaczych, 2 podstawy, budzik, sztucer strzelecki. nw 8 345

Uwaga: Broń na przetargu mogą nabyć tylko ci, którzy okażą się zezwoleniem na noszenie broni.

Kałek, komornik sądowy w Krotoszynie.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W piątek, 20. 3. 1931 r., o godz. 15-tej, św. Marcin 30 narożnik Garncarskiej, sprzedam publicznie najwięcej dającemu: nw 8 346

szafy, story, łóżka, krzesełka w większej ilości.
W. Trzeciak. kom sąd Poznań. ul Młyńska 3, tel. 51 18.

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W piątek, dnia 20 marca b. r., o godz. 11-tej, przy ul. Wolnica 2 (w podwórzu) odbędzie się sprzedaż za natychmiastową zapłatą:

samochodu osobowego, samochodu reklamowego, maszyny do pisania, kasy rejestracyjnej, 2 radjoaparatów, 2 form do odlewu, maszyny do drukowania, 3 lustcr, 2 biurck, szafy do rzeczy, 2 stołów, obrazu i różnych win. nw 8 481/2

Obejrzeć można 15 minut przed sprzedażą.
Poznań, dnia 17 marca 1931 r. **MAGISTRAT XIII/4.**

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

Nagłe ogłoszenia

wieczorem po zamknięciu

ekspedycji (godz. 18,30) do wydania **tylko porannego** przyjmuje portjernia. Wejście bramą św. Marcin 70 — dzwonek nocny przy bramie na prawo. Telefon portjerni nr. 35-25

Portjernia nie jest upoważniona do przyjmowania ogłoszeń do wydania wieczornego.

1 SPRZEDAŻE

Łóżeczko
łóżko i szafę sprzedam. Półwiejska 8, III. lewo. dw 3083

Maszynę
Singera dobrą bardzo tanio sprzedam. Wolnica 4/5. I. ptr., lewo. zdw 73 658

Meble
wszelkiego rodzaju, nowe i używane po zniżonych cenach na najdogodniejszych warunkach spłaty poleca Stefan Pahl, ul. Marszałka Focha 29, magazyn mebli. Tel. 64-25. Pw 9015-5.99

Gramofony
Płyty — Przybory
Sprzedaż po najniższych cenach. F. Baloń. Woźna 12 Pw 9539-10.53

Fortepian
marki „Irmler" tanio sprzedam Małe Garbary 5, I. ptr., lewo. dom frontowy zdw 73 251

Drut kolczasty
ocynkowany używany siatki, słupki tanio. „Przewodnik", św. Marcin 30. zdw 72 698

Parcelę
korzystnie sprzedam Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 72 841

Zakład fryzjerski
pierwszorzędny, damski męski, najlepsze położenie, powiatowe miasto, za gotówkę tanio sprzedam. Oferty do Kurjera zdw 73 378

Dzieci słabowite
wzmacnia szybko Emulada, emulsja tranowa ze słodem i czekoladą o doskonałym smaku która zawiera najwięcej witamin i sole wapienno fosforowe cena but. 3.25 poleca Apteka w Bazarze. Pw 9 493-8.70

Meble
używane oraz inne przedmioty sprzedaje i kupuje Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3 Pw 9508-1.65

Narzędzia kowalskie
okazyjnie tanio. „Przewodnik", św. Marcin 30. zdw 71 901

Okazja
100 par damskich bucików beżowe i lakierki sprzeda po 17 zł. Józef Szrama, Skład obuwia, Woźna 10 zdw 73 299

Sypialnię
bardzo tanio odda Stolarnia Kwiatowa 6. zdw 73 613

Sprzedam
15 szkieł do akumulatorów Hagena oraz wagę holenderską. Zgłoszenia Kurjer zdw 73 783

Sprzedam
dużą skrzynię, włosie, kwap. Długa 10, II., lewo. zdw 73 759

Wagę
na 12 centnarów sprzedam. Chwaliszewo 38, drzwi 2. zdw 73 708

Salonik
kanapa, cztery krzesła (zielony plusz) stół, szafka oszklona, biurko, lustro sprzedam. Kwiatowa 5, m. 8. zdw 73 703

Skrzydło
Steinway & Sons sprzedam. — Adres Kurjer zdw 73 697

Pianino
bardzo dobre i kurtka futrzana tanio! Słowackiego 34 m. 3. zdw 73 694

Zegarmistrzowski
skład, rynek powiatowego miasta tanio sprzedam. Oferty Kurjer zdw 73 692

Motor
benzynowy „Deutz", 4 konny z transmisją, karusel, duże organy na sprzedaż. Park Rozrywkowy, Dębińska. zdw 73 744

Sprzedam
plac budowlany w powiatowem mieście blisko rynku Kukwisz, Jarocin, Warszawska 27. zdw 73 742

Kolonjalkę
w Krotoszynie dobrze zaprowadzoną, główna ulica sprzedam. Cena 5 000 Kubiak Krotoszyn, Zdunowska 7 zdw 73 690

Nieruchomość
śródmieściu na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 73 715

Klatki
do kanarków niklowane po cenie bezkonkurencyjnej polecam. Oferty Kurjer zdw 73 740

Sprzedam
kolonjalkę, rzeźnictwo, duża wieś, konia, wóz. 4 000, wtem rok dzierżawa. Oferty Kurjer zdw 73 739

Dywan
oraz ładny jamnik korzystnie. Aleje Marcinkowskiego 2 a, mieszkanie 6, front. zdw 73 737

Wózki dziecięce i sportowe

najtańsze ceny, największy wybór L. Krause, Stary Rynek 25/28 obok Starego Ratusza. nw 8470

Piece
do palenia kawy Emmerich Probat poj. 75 kg na sprzedaż. — „Ira", Warszawska 6. zdw 73 792

Hotel
z restauracją (pełen koncesj) — sprzedam lub zamienię na gospodarstwo lub kamienicę. Oferty Kurjer zdw 73 790

Radjo
trzylampowe z głośnikiem sprzedam (150 zł). Adres wskaże Kurjer zdw 73 814

Wózek
dziecięcy prawie nowy sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 73 813

Wózek
dziecięcy dobrze utrzymany sprzedam. Kmieciak, Marcinkowskiego 5, II. zdw 73 811

Sprzedam
dwie kuszki pszczół, Słupski, Focha 47. zdw 73 456

Meble
stołowy 12 osób i gabinet (dąb), garnitur klubowy wykonane w firmie Nowakowski podług modeli bardzo mało używane tanio do sprzedania. Adres wskaże ekspedycja Kurjera zdw 73 836

Fryzjernię
wojskową oddam. Oferty Kurjer zdw 73 808

Fortepian
marki „Ecke" tanio sprzedam. Adres wskaże Kurjer filja Jeżyce jw 5713

Meble
3 łóżka nowe na żółto polerowane oraz używane szafa i 2 łóżka orzechowe sprzeda tanio Stolarnia, Dąbrowskiego 83/85 zapytać Auto-Przewóz". zdw 73 302/3

200 mórg
ziemi pszennej. 120 mórg, 12 łąki, reszta dobra żytnia, budynki murowane, z inwentarzem martwym, pryw. pow. Środa, cena 60.000 zł, wpłaty 40.000 zł. Zgłoszenia Otręba, Jarocin, Kilińskiego 4. zd 73 919/20

Meble
na raty i za gotówkę najtaniej poleca Szpryngacz, Wielka 13. Pw 9 001-2

Meble
po niebywałych niskich cenach. Hilscher, Górna Wilda 56 i ul. Żydowska 34 nw 8 159

100 gospodarstw
kamienice, domy, składy, piekarnie, sprzedaje — wydzierżawia Otręba, Jarocin, Kilińskiego 4. zdw 73 921/22

Willa
piętrowa 11 ubikacyj, skład kolonjalny, 4 morgi ziemi, duża wieś, obok dworca, pow. Jarocin, objekt I. klasy, kto zobaczy to kupi, cena okazyjna 22.000 zł, wpłaty 15 000. Zgłoszenia Otręba, Jarocin Kilińskiego 4. zdw 73 915/16

Na pończochy
wielka zniżka cen — A. Szymański Poznań, św Marcin 1. Specjalny magazyn pończoch. Pw 9491/92-8.58/59

Fotograficzny
filmowy 6×9, „Compur", anastigmat 4.5 korzystnie. Obejrzeć 5—7 Wodna 7, II. prawo. rw 13 432

Harmonjum
Schiedmajera, silne, bardzo dobrze utrzymane, nadające się do mniejszego kościoła lub kaplicy, tanio na sprzedaż. Oferty do Kurjera zdw 73 822

Objekt spekulacyjny!
Dom masywny i około 6 mórg ziemi z ogrodem, bardzo dobrze położone, 6 klm. do Poznania. Komunikacja autobusowa i koleją tanio na sprzedaż. Oferty do Kurjera zdw 73 821

Szczególnie tanio
kupuje się wprost w Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, podwórze. Tamże sprzedaje się bez wyjątku każdemu — szklanki, — talerze — filiżanki — serwisy — alpakę — noże, widelce, łyżki — moc prezentów. Wszystko za tanie pieniądze. zdw 72 812

Wilk
na sprzedaż. Prusa 20, Jeżyce, Zawitalski. zdw 73 832

Zakład fryzjerski
damsko męski zaprowadzony w mieście powiatowem sprzedam zaraz. Adres wskaże Kurjer nw 8484

Pokój
męski, ciemny dąb, styl flamandzki jak nowy sprzedam tanio od 9—11. 3—6. Gwarna 15, mieszkanie 6. Pw 9774 11.67

Dom
piekarnią, 4 pokoje kuchnia, mieście powiatowem rynku powodu wyjazdu za 20.000, wpłaty 13.000 Tomczak, Poznań, Wierzbięcice 31. zdw 73 855

Skład
kapeluszy z urządzeniem i towarem tanio sprzedam. Św. Marcin 78. zdw 73 850

Meble
kuchenne z powodu wyjazdu tanio sprzedam. M. Focha 111, I., lewo. zdw 73 859

Kiosk
masywny na rozbiórkę zaraz tanio na sprzedaż. Informacje p. Tubacki, kiosk przy Alei Wielkopolskiej, most kolejowy. zdw 73 892

Willa
o 7 wolnych pokojach komfort, z wszelkiemi ubikacjami i ogrodem owocowym 1 700 m² w Lesznie korzystnie zaraz na sprzedaż. Zgłoszenia Płaczek, Leszno, Komeniusza. nw 8480

563 morgi
ziemi dobrej żytniej częściowo pszennej, 40 łąki, budynki wartości 150 tysięcy, inwentarz wartości 60 000 sprzedam za 200 000 zł wpłaty 60 000 zł, pow. Ostrów. Zgłoszenia Otręba, Jarocin, Kilińskiego 4. zdw 73 917

400 mórg
ziemi żytniej, częściowo pszennej 150 lasu, 50 łąki, z budynkami, inwentarzem, cena 70 000 zł — wpłaty 20 000 lub do dzierżawy 250 mórg. Objęcie 10—12 000, tenuta z morgi wraz z wolnem opałem i połowaniem na obszarze 400 mórg 2 500 zł rocznie. Zgłoszenia Otręba, Jarocin, Kilińskiego 4. zdw 73 914

Cytrę
sprzedam i trąbkę dla głuchych. Łąkowa 19, I., lewo. zdw 73 864

Bernardyna
młodego sprzedam Św. Marcin 49, Przybyszewski, restauracja. zdw 73 863

Prasowalnię
sprzedam. Adres wskaże Kurjer filja Stary Rynek rw 13 433

Wózek
dziecięcy na sprzedaż. Wożna 5, II. lewo. rw 13 435

Maszynę
damską i szewską sprzedam. Zielona 5, mieszkanie 1. rw 13 437

Koncesję
wódczaną odstąpię. Oferty podające adres do Kurjera zdw 73 847

Świetna egzystencja
Hurtownia artykułów spożywczych w większem mieście garnizonowem na Pomorzu, jedyna tego rodzaju na Pomorzu oraz węzdarnia ryb, dobrze zaprowadzona ze stałą klientelą z powodu stosunków rodzinnych na sprzedaż. Tylko poważni reflektanci zechcą się zgłosić do „Par". Aleje Marcinkowskiego 11, pod „Dobrobyt". Pw 9773-54.8

Kiosk
do wydzierżawienia zaraz. Droga Dębińska 20. zdw 73 875

Skład
kolonjalny towarem, mieszkaniem korzystnie. Adres Kurjer zdw 73 925

Jadalnię
używaną bardzo tanio Stolarnia Bukowska 9. zdw 73 935

Jadalnię
dębową bogato rzeźbioną bardzo tanio Stolarnia, Bukowska 9. zdw 73 934

Parcela
budowlana 884 m² na sprzedaż za gotówkę 4 200 zł. Szosa Naramowicka. Oferty Kurjer zdw 73 937

Kostjum
surdut. Adres wskaże Kurjer zdw 73 616

Fortepian
skrzydło, mahoń sprzedam. — Oferty Kurjer zdw 73 846

5 KUPNA

Cukiernię
z wyszynkiem alkoholu w Katowicach lub Królewskiej Hucie kupię lub oddzierżawię od Nowego Roku. Oferty Kurjer zdp 73 138

Kupię
skład z mieszkaniem lub restaurację. Oferty Kurjer zdw 73 721

Drezynkę
dobrze utrzymaną kupię. Oferty Kurjer zdw 73 795

Kantaka
8, III. lewo. Pokój wynajmę. zdw 73 837

Pościel
używaną dobrą kupię. Oferty Kurjer zdw 73 818

Sekretarzyk
stół okrągły, mahoń, Biedermeier. Oferty Kurjer zdw 73 772

Kupię
używaną maszynę do powielania Gestetnera. Zgłoszenia z podaniem ceny Kurjer Poznański zdw 73 923

6 KAMIENICE

Willę
5 pokojową, ogród owocowy, cała wolna, minuta od tramwaju, cena 30.000, wpłaty 20.000, reszta 6 lat sprzeda „Krakus", Poznań, Pocztowa 30. zdw 73 844

Kamienicę
sprzedam w centrum miasta. Cena 115 000 hipoteka 45 000 na lat 20 po 8%. Pośrednicy wykluczeni. Spieszne zgłosze Kurjer zdw 73 593

Willa
8 pokojowa komfortowa, centralnem ogrzewaniem, dobrem położeniem w Toruniu zaraz do sprzedania. Zgłoszenia „Par" Toruń, pod 800. Pp 9708-64.60

Dom
Puszczykowo dochód roczny 5 400 zł sprzedam za 42 000, wpłaty 20 tys. reszta 5 lat. Kossmann ul. Fredry 6. zdw 73 884

Willę
7 pokojową komfort przy tramwaju za 50 000, wpłaty 35 000 — sprzeda Popielski, Romana Szymańskiego 1. zdw 73 924

Kamienicę
czteropiętrowa dochód 15 500 cena 120 000 sprzedam Czarnecki, Ratajczaka 13. zdw 73 939

7 PIENIĄDZ

20—30 000 zł
pożyczki pod zabezpieczenie hipoteczne poszukuję Łaskawe Zgłoszenia Kurjer pod zdw 72 630

Zł 2 000
pożyczki pod dobry zastaw i procent poszukuję. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 73 396

1 000
złotych poszukuję. Gwarancja maszyny 20000. Warunki do Kurjera pod zdw 73 542

400
zł poszukuje dam zastaw, wysoki procent. Oferty Kurjer zdw 73 785

Sprzedam
9 dolarówek poniżej kursu. Oferty Kurjer zdw 73 733

30 000
przystąpię do interesu, najchętniej eksportowego. Oferty Kurjer zdw 73 735

75 tys.
poszukuję na I hipotekę. Zgłoszenia do Kurjera zdw 73 793

Wspólnika
z 10—15 tys szukam do hotelu i restauracji. Oferty Kurjer zdw 73 788

15 000
złotych na I. hipotekę kamienicy w Poznaniu, wartości 200.000, poszukuję. Oferty Kurjer zdw 73 843

Wspólnika
2.500 zł na trzy miesiące szukam. Czysty zysk podwójny i zwrot kapitału wkładowego. Solidne poważne przedsiębiorstwo. Oferty Kurjer zdw 73 798

Kto
pożyczy właścicielowi nieruchomości 2.000 zł na rok, otrzyma pokój i kuchnię bezpłatnie. — Adres Kurjer zdw 73 857

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkania
1 i 2 pokoje za dzierżawę na rok wynajmę „Pawilon", Marszałka Focha 15. zdw 73 826/7

Mieszkanie
7 pokojowe słoneczne centrum bez odstępnego wprost od gospodarza za miesięczną dzierżawą 400 zł od 1 4. do wynajęcia Zgłoszenia do „Par", Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 11.5. Pw 9750-11.5

Czteropokojowe
komfortowe, pokój służbowy, centralne ogrzewanie, willa, ogród, park, zaraz Szelągowska 19. Informuje stróż. zdw 72 298

Odnajmę
2 pokoje używaniem kuchni. — Oferty Kurjer zdw 73 756

Mieszkanie
8 pokojowe z komfortem, św. Marcin, II. piętro, stosowne dla adwokatów lub lekarza korzystnie odstąpię. Zgłoszenia „Pawilon", Marszałka Focha 15. zdw 73 825

Mieszkanie
cztery pokoje, ul. Matejki, sprzedam z porozumieniem gospodarza. Adres wskaże Kurjer zdw 73 776

Mieszkania
za dzierżawą wskaże Blicharski, Półwiejska 26. zdw 73 834

Pokój
z kuchenką wprost od gospodarza, Górna Wilda 112. zdw 73 830

2 pokoje
i kuchnia z meblami sprzedam za zgodą gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdw 73 860

400
pokój kuchnia za dzierżawę. — Agencja Kurjera, Przecznica 1 a zdw 73 893

Dwupokojowe
trzypokojowe korzystnie, Agencja Kurjera, Przecznica 1 a. zdw 73 894

Dwupokojowe
kuchnia 2 000, rok dzierżawy wskaże Krzyczyński, Łukaszewicza 6. zdw 73 898

2 duże pokoje
kuchnia, elektryczność, zaraz. — Warunek: dzierżawa zgóry lub pożyczka, Dokowicz, Krotoszyn. zdw 73 887

Pokój
kuchnia za miesięcznym czynszem. Adres Kurjer zdw 73 807

3 pokojowe
umeblowane mieszkanie z kuchnią, łazienką, w nowoczesnej willi, z werandą i pięknym owocowym ogrodem odnajmę za 230 zł miesięcznie. Zgłoszenia ulica 3 Maja 3, mieszkanie 4. zdw 73 940

9 SZUKA MIESZK.

Mieszkania
4 — 5 pokojowego
z pokojem dla dziewczyny, łazienką, światłem elektrycznem, nie wyżej drugiego piętra, poszukuje za czynszem za rok zgóry. Oferty Kurjer zdw 72 984

Urzędnik
państwowy na stałem stanowisku ze średnią rodziną szuka mieszkania 3 pokojowego. Płaci czynsz według ugody. Oferty Kurjer zdw 73 699

3 pokojowego
mieszkania poszukuję od 1. V. rb. wprost od gospodarza młode i spokojne małżeństwo za czynszem miesięcznym. Punktualne uiszczenie czynszu zapewnione. Oferty Kurjer zdw 73 727

Jeden
lub dwóch pokoi z kuchnią poszukuję, czynsz zgóry. Oferty Kurjer rw 13 400

2—3
pokojowego mieszkania poszukuję. Oferty Kurjer zdw 73 849

Mieszkania
pięciopokojowego, komfortowe — możliwie Szopena — Wały Leszczyńskiego ewentl. Sołacz, poszukuje od pierwszego. Zgłoszenia z ceną do Kurjera zdw 73 913

Szukam
mieszkania 3—4 pokojowego do II. piętra z wygodami w górnej części miasta. Płacę rok półtora dzierżawy. Zgłoszenia Kurjer zdw 73 862

Mieszkania
poszukuję wprost od gospodarza czynsz zgóry. Oferty zdw 73 872

3 pokoi
lub 2 z kuchnią i możliwie z łazienką za czynsz zgóry poszukuje wprost od gospodarza spokojny lokator. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 73 886

Poszukuję
2 pokoi z kuchnią w śródmieściu za dzierżawę zgóry. Zgłoszenia do Kurjera zdw 73 931

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
trzypokojowe, komfort, Jeżyce, II. ptr., na większe centrum lub początek Jeżyc, Oferty Kurjer zdw 73 816

6
pokojowe mieszkanie przy ulicy Matejki zamienię na 4 pokojowe. Oferty Kurjer zdw 73 874

11 POKOJE UMEBL.

Pokój
ładnie umeblowany z wszelkiemi wygodami, z utrzymaniem lub bez od zaraz, Słowackiego 37, parter, lewo, mieszkanie 2 zdw 73 353/4

Dwóch
panów na pokój przyjmę zaraz Półwiejska 29 parter prawo. zdw 72 342

Pokój
elektryczność, osobne wejście wynajmę, Kosińskiego 10, parter prawo. zdw 73 821

Pokój
umeblowany do wynajęcia, Janowski, Matejki 52. zdw 73 750

Pokój
umeblowany wynajmę 1. IV. — Wodna 17/18, Teichmann zdw 73 746

Pokój
dla dwóch panów lub panienek wynajmę zaraz lub 1. Szamarzewskiego 37, I., lewo. zdw 73 761

Dwuosobowy
pokój do wynajęcia. Ul. Szamarzewskiego 21, mieszkanie 11. zdw 73 767

2
pokoje czyste, słoneczne telefon, razem lub oddzielnie wynajmę. Grunwaldzka 13, II., lewo. zdw 73 763

Małżeństwu
panom 2 pokoje (używalność kuchni) samotnej, Mateckiego 6, mieszkanie 11. zdw 73 781

Pokój
elegancki dla pana, 3 Maja 3 a, dom ogrodowy, I., prawo zdw 73 777

2 pokoje
do wynajęcia zaraz, Sew. Mielżyńskiego 22, parter, Oporowska. zdw 73 714

Gabinet i sypialnia
eleganckie, słoneczne wszelki komfort, razem lub oddzielnie, Plac Wolności, zaraz lub 1. IV. do wynajęcia Telefon 2412 zdw 73 704

Pokój słoneczny
dla 2 panów wolny od 15. Wielkie Garbary 36, m. 22. Zgłoszenia od 5—7. zdw 71 579

Pokój
bez. z utrzymaniem tanio Słowackiego 34 m 3. zdw 73 695

Pani
pokój wydzierżawię. Śniadeckich 1, III. zdw 73 753

2 pokoje
razem lub oddzielnie, dobrze umeblowane niekrępujące, elektryczność śródmieście zaraz lub 1. IV. Adres Kurjer zdw 73 689

Pokój
Jasna 6/7, III. piętro prawo. zdw 73 729

Pokój
słoneczny wynajmę. Sprzedam obszerną szafę orzechową Plac Nowomiejski 5, 3 wejście, II. lewo. zdw 73 801

Pokój
wynajmie Michalska, św. Marcin 14. zdw 73 805

Pokój
utrzymaniem, wygodami od 6—7. Długa 3, m 2. zdw 73 804

Wspólny
pokój, Rybaki 8, II. lewo, front. zdw 73 810

Pokoje
tanio wynajmę. Adres Kurjer zdw 73 809

Niekrępujący
panience. Adres Kurjer zdw 73 700

Lepszy
paniom, panom, Szyperska 1, III. zdw 73 817

Pokój
komfort, panu. Jeżycka 41, I. lewo. zdw 73 829

Pokój
na 2 osoby zaraz, Piekary 20/21, I. piętro, prawo. zdw 73 828

Pokój
słoneczny. Generowicz, Chwaliszewo 3/4 rw 13 427

Pokój
umeblowany dla 1—2 osób, Bukowska 9, II zdw 73 824

Drugiego
pana przyjmę. Pościel pożądana. Plac Nowomiejski 10 b I. zdw 73 831

Małżeństwu
Traugutta 5, mieszkanie 9. zdw 73 840

Dwuosobowy
słoneczny, lub balkonowy frontowy dla jednej osoby. Wierzbięcice 46, III., lewo. zdw 73 854

Małżeństwu
kuchnię lub panom słoneczny, frontowy, Sołacz, Małopolska 7, II. zdw 73 896

2 pokoje frontowe
inteligentnemu małżeństwu, panom, także gimnazjastów z utrzymaniem, Łazarz, Drużbackiej 8, mieszkanie 10. zdw 73 895

Pokój
zaraz lub później do wynajęcia, Fęglerska, Wielkie Garbary 33. rw 13 436

Elegancki
pokój frontowy, telefon, łazienka winda, wykwintne utrzymanie, blisko Opery, Wały Leszczyńskiego 2, mieszkanie 8. zdw 73 873

Pokój
2 osobowy, Mateckiego 36, m. 5. zdw 73 891

Z klatki
schodowej frontowy dwuosobowy Jackowskiego 30, 2 wejście mieszkanie 3. zdw 73 942

12 SZUKA POKOJU

Małżeństwo
bezdzietne poszukuje pokoju w śródmieściu. Oferty Kurjer zdw 73 787

Próżnego
śródmieściu panienka. Oferty Kurjer zdw 73 702

Pokoju
umeblowanego od 1. IV. poszukuje młode bezdzietne małżeństwo. Oferty Kurjer zdw 73 691

Poszukuję
pokoju dla dwóch osób używalności kuchni, dzielnica Wilda. Zgłoszenia z warunkami Kurjer zdw 73 797

Student
solidny od 15 kwietnia pokój do wysokości 50 zł około Uniwersytetu. Oferty Kurjer zdw 73 791

Małżeństwo
z 2 dzieci poszukuje umeblowanego pokoju z używaniem kuchni. Oferty Kurjer zdw 73 820

Niekrępującego
poszukuje pan. Oferty cenę Kurjer zdw 73 881

Starsza urzędniczka
poszukuje próżnego pokoju z kuchnią ewentualnie umeblowanego Zgłoszenia Kurjer zdw 73 885

13 LOKALE

Obszerny skład
o 2 modnych oknach wystawowych z przyległemi ubikacjami, oraz jeden mniejszy skład w dobrem położeniu, tylko na przedsiębiorstwa handlowe do wynajęcia, T. Kościelecki, Żnin. nw 8483

Poszukuję
w okolicy ul. Wielkiej Woźnej, Wodnej lokalu na biuro oraz składnicy. Zgłoszenia Kurjer zdw 73 089

Pokój
próżny na biuro od zaraz, centrum, Babińskiego 2 Chilewska. zdw 72 625

Poszukuję
lokalu w śródmieściu nadającego na kawiarnie oraz mieszkanie 5 pokojowem razem lub oddzielnie. Oferty Kurjer zdw 73 130

Ubikacje
na warsztaty lub składnice parterowe 60 m kw. zaraz do wynajęcia. Wiadomości: Marszałka Focha 78, gospodarz. rw 13 413

Składu
wraz z mieszkaniem nadającego się na handel części rowerowych poszukuje Miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer zdw 73 748

Ubikacyj
na składnice szukam Mettler, Kręta 22. zdw 73 755

Dwie
ubikacje parterowe wejście z podwórza, na cele handlowe, natychmiast d. wynajęcia. Wodna 3, H. Walter. zdw 73 656

Poszukuję
ubikacyj na warsztaty samochodowe. Oferty Kurjer zdw 73 784

Skład
z obszerną ubikacją handlową, centr. miasta za dzierżawę rok zgóry zaraz do wynajęcia. Zgłosz. Kurjer zdw 73 591

Skład
ładnie urządzony, ruchliwe miejsce w Poznaniu za 4 000 odstąpię, nadaje się na obuwie lub inną branżę. Oferty Kurjer zdw 73 878

2
pokoje na biura przy św. Marcinie 1, 4, do wynajęcia. Zgłoszenia zdw 73 888

Lokal
obszerny (dawn. kawiarnia „Przemysłowa"), nadający się na różne branże, do wynajęcia od gospodarza Marsz. Focha 32. zdw 73 858

14 DZIERŻAWY

Skład
kolonjalny bez towaru wydzierżawię w Poznaniu lub na prowincji. Oferty Kurjer zdw 73 741

Kilka
mórg ziemi oddam za ½ sprzętu. Oferty Kurjer zdw 73 718

Atelier fotograficzne
na Górnym Śląsku jest do wynajęcia lub do sprzedania w miejscu przemysłowem, 10 000 ludności, jedyny na miejscu. Zgłoszenia Kurjer zdw 73 910

110 mórg
1. 1. 1932 wydzierżawię lub 58 sprzedam. Kowalew, pow. Pleszew, Lisowski. zdw 73 909

15 UZDROWISKA

Szkołę Odrodzenia
uzdrowiska wychowawcze dla dziatwy z zaburzeniami nerwowemi, psychicznemi trudnej w domu, szkole wznawia Dr J. Gawroński dwór Żrenica poczta Środa. Pw 8 768-5.19

16 OSOBISTE

Szofer
szuka świadków, którzy widzieli wypadek samochodowy przy ul. Wjazdowej dnia 17 bm., o godz. 9.15. Zgłoszenia uprasza się złożyć w Komisarjacie. zdw 73 731

50 zł
otrzyma znalazca teczki bronzowej 16 marca, zawierającej trzy księgi kasowe i dwa listy prywatne. Zwrócić proszę pod adresem wymienionym na kopertach listów. zdw 73 734

Skradziono
2 wypchane głowy wilcze, 2 oprawione ogony głuszców. Proszę ewentl. wiadomość za wynagrodzeniem, Zamoyski, Plac Nowomiejski 5 a. zdw 73 899

Panią
w niebieskim płaszczyku i bronzowych śniegowcach, przechodzącą wczoraj godz. 13, Plac Świętokrzyski, ul. Podgórną, Plac Wolności, a która wstąpiła do Urzędu Bezp. Publ., prosi zainteresowany pan o łaskawy adres celem zapoznania zdw 73 936

17 PODZIĘKOWANIA

Spółdzielnia
Budowlana Polskich Urzędników Państwowych Sp. z o. o., ul. Śniadeckich 23, ofiarowała na rzecz bezrobotnych kwotę w wysokości 1 000 zł. Za dar składamy szczere podziękowanie Magistrat VIII/1 zdw 73 799/a

21 ZGUBY

Zaginął
wózek ręczny 2-kołowy na resorach oba dyszelki ułamane. Oddawca otrzyma nagrodę. — Szpryngacz, Wielka 13. rw 13 429/30

Książkę
wojskową na nazwisko Stanisław Danielak Ogrodowa 2, zgubiłem i unieważniam. zdw 73 745

22 ROZMAITE

Żurnale
najnowsze nadeszły. Tania sprzedaż — wypożyczanie, oglądanie, kopjowanie. Sobczak, Wrocławska 19, podwórze, pracownia manekinów zdw 70 488-9

Zamówienia na meble
polerowane i malowane, podług rysunku, sypialnie oraz pojedyńcze szafy, łóżka itd., kuchnie kompletne od 125 do 200 złotych, także na urządzania składowe przyjmuje warsztat stolarski, ul. Dąbrowskiego 83/85, zapytać „Auto Przewóz". zdw 73 928/9

Reparacje stolarskie
i renowacje wszelkich mebli, pianin itd. wykonuje tanio i solidnie Stolarnia ul. Dąbrowskiego 83/85, zapytać Auto Przewóz." zdw 73 905/6

Spróbujcie, przekonacie się, pończochy, skarpetki
najkorzystniej kupicie Pocztowa 11, parter, zupełna wyprzedaż. zdw 73 536

4,90
fartuch biały z rękawami płaszcz biały zawodowy od 5.90 bluza rzeźnicka od 4.90 płaszcze zawodowe męskie od 8.50 poleca fabryka bielizny J. Schubert ul. Wrocławska 3. Pw 9526-9.46

2,80
powleczenia na poduszkę za pościel od 8.80, prześcieradła gotowe od 4.50, pościel inlet, gwarancja pod wzledem jakościowym poleca Fabryka Bielizny J. Schubert, ul. Wrocławska 3 Pw 9524 9.45

Pani
i Panu przypominamy uprzejmie, że Poznańskie Towarzystwo Telefonów (dawniej ul. Jasna i ul. Fr. Ratajczaka) ma w Poznaniu lokale sprzedaży hurtowej i detalicznej obecnie tylko na ul. Piekary 16/17 (Apollo). Aparaty i przyroby radjowe telefoniczne i elektryczne przyrządy domowe. Poznańskie Towarzystwo Telefonów, Poznań ul. Piekary 16/17, telefon 24-80 Pw 9 532-10.31

Reparację
zegarków i wszelkiej biżuterji wykonuje prędko i solidnie. Firma F. Tarkowska, Poznań, plac Wolności 11 (pod filarami). Pw 9 533-9.92

Przerabiam
naprawiam garsoi i swetry, pulowery itp. „Tricot", Szymańskiego 10, III. Pw 9 509-1.48

Krawcowa
dzielna 3.50 dziennie. Oferty Kurjer zdw 73 771

Pończochy
wszelkie nadrabiam pierwszorzędnie, podnosze wysnute oczka. Kanałowa 4, III., lewo zdw 73 766

Unieważniam
weksel wydany p. Józefowi Semańskiemu, Marszałka Focha 36 na 100 zł, płatny 22 marca 1931. Antoni Bilski. zdw 73 754

Dobre skrzypce
zamienię na 3 lampkowy aparat. Oferty Kurjer zdw 73 752

Przyjmuje
prace w dom i poza dom oraz bieliznę, garderobę dziecięca. Ul. Kolejowa 16, I. lewo zdw 73 800

Akuszerka
Kleinwächterowa, Poznań, centrum, ulica Romana Szymańskiego 2, pierwsze piętro, lewo, drugi dom od Pl. Świętokrzyskiego. zdw 65 807

Krawcowa
poszukuje pracy w dom i poza dom. Strzałowa 7, III. lewo. zdw 73 842

Przyjmuje
wszelkie hafty i ubieram pajace. Oferty Kurjer zdw 73 871

Wykonuję
wszelką garderobę szybko i tanio Plac Sapieżyński 3, III. prawo. zdw 73 870

Obrazów
przedświąteczna wyprzedaż krakowskich mistrzów, Poznań, ul. Trzeciego Maja 3, dom ogrodowy. zdw 73 943

23 OŻENKI

Dla
mego przyjaciela, kawalera, lat 27, rzymsko kat., blondyn, muzykalny — ślązak, nie brzydki, dypl. drogerzysta, obecnie współwłaściciel hurtowni drogeryjnej, dobrze prosperującej, poszukuje sympatycznej żony, dobrego charakteru choć bez posagu. Panie, którym zależy na szczęśliwem pożyciu małżeńskiem, zechcą z całem zaufaniem przesłać swe oferty możliwie z fotografją pod zdw 73 324. Dyskrecja rzecz honoru. Pośrednictwo rodziny mile widziane.

Panna
inteligentna jedynaczka lat 22, posiadająca 300 000 gotówki i 2 kamienice poszukuje znajomości przemysłowca lub wyższego urzędnika. Cel matrymonjalny. — Zgłoszenia „Wanda" Fabryczna 35 a, m. 20 zdw 73 686

2 koleżanki
inteligentne i wykształcone pragną nawiązać korespondencję z panami szlachetnych charakterów, którymby ewentualnie zależało na dobrych towarzyszkach życia. Oferty prosimy skierować możliwie z fotografją do Kurjera zdw 73 724 dla Hali lub Danusi.

Życzenie wiosenne
Kupiec, kawaler Wielkopolanin, lat 26, właściciel składu, przystojny brunet szuka na tej drodze panny skromnej, gospodarnej do lat 24 w celu matrymonjalnym. Dla dobra wspólnego, nieco majątku pożądane. Pośrednictwo krewnych mile widziane. Zgłoszenia wraz fotografją, za której zwrot ręczy się słowem honoru, uprasza się kierować do Kurjera Poznańskiego pod zdw 73 292

Kawaler
lat 26, obecnie kierownik cegielni wyszkolenie fachowe, szuka na tej drodze żony. Panie, któreby mogły dopomóc do założenia własnego przedsiębiorstwa w Gdyni zechcą łaskawe pisma złożyć do Kurjera nw 8479

24 NAUKA

Niemieckiego
i książkowości udzielam tanio. Oferty Kurjer zdw 73 789

Angielka
udziela konwersacji angielskiego. Łąkowa 9, m. 9. zdw 73 743

Stenografja
książkowość, korespondencja, Kromczyńska, Ogrodowa 16. zdw 73 865

25 MUZYKA

Czelista saksofonista
wolny od 1. IV. lub 15. IV Kossowski, Toruń, Koszarowa 33 zdw 73 364

Początkującym
udzielam gry fortepianowej. Generowicz, Chwaliszewo 3/4. rw 13 426

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów, dla poszukujących pos. ły w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

Gospodyni
kucharka w średnim wieku z znajomością krawieczyzny poszukuje posady w skromnym domu do samotnej osoby. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego jw 5711/2

Młoda
dziewczyna przyjmie posługę. Oferty Kurjer zdw 73 194

Bona
dobremi świadectwami poszukuje posady 1. 4. zna szycie, robótki, może wyręczyć panią domu. — Zgłoszenia Kurjer zdw 73 250

Stenotypistka
biegła, polsko-niemiecką stenografją poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 72 657

Piekarz
czeladnik, lat 22, syn piekarza, trzeźwy i sumienny poszukuje posady zaraz lub od 1 kwietnia. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 72 774

Biuralistka
początkująca z książkowością, maszyną, która już pracowała. Oferty Kurjer zdw 73 657

Introligator
samodzielny znający drukarstwo poszukuje posady — Zgłoszenia Kurjer zdw 73 393

Stenotypistka
polsko niemiecką stenografją, poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 70 767

Inteligentna
panienka do dzieci z szyciem poszukuje posady Oferty Kurjer zdw 73 496

Destylator winiarz
wykwalifikowany samodzielny poszukuje posady zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 73 432

Siodlarz - lakiernik
poszukuje posady Oferty Kurjer zdw 73 411

Pielęgniarz
chorych szuka posady 1. IV. — Oferty Kurjer zdw 73 435

Młynarz
samotny z ukończonym rocznym kursem młynarskim, siedmioletnią praktyką poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia nadsyłać do Kurjera pod zdw 73 560

Uczciwa
dziewczyna szuka posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 73 343

Technik - ślusarz
dobry kreślarz, dobrze obznajomiony z wszelk. pracami ślusarskiemi (toczenie, frezowanie, spawanie autogeniczne), władający językiem polskim i niemieckim, poszukuje posady. Oferty Kurjer jw 5710

Ogrodnik
kawaler, lat 28, dzielny w swym zawodzie poszukuje posady 1. 4. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 71 682

Dziewczyna
młoda, uczciwa, czysta, szuka posady do wszystkiego lub pokojowej. Oferty Kurjer zdw 73 751

Kucharka
restauracyjna z długoletniemi świadectwami poszukuje posady od 1. 4. Oferty Kurjer zdw 73 749

Gospodyni
kucharka poszukuje posady do dwóch starszych osób od 1. 4. 31. Świadectwa dobre. Oferty do Kurjera pod 73 747

Dziewczyna
uczciwa, znająca wszelką pracę domową poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 73 762

Posługaczka
w średnim wieku uczciwa, porządna poszukuje posługi zaraz lub 1. Kolańska, Dąbrowskiego 66, u p. Lisowskiej. zdw 73 757

Gospodyni
samodzielna wiek średni zna wszechstronnie gospodarstwo domowe, dobre gotowanie, z lepszej rodziny szuka stałej posady. — Zgłoszenia Kurjer zdw 73 758

Dziewczyna
z porządnej rodziny poszukuje posady do 2 lub 3 osób z cośkolwiek gotowaniem zaraz lub od 1. Oferty Kurjer zdw 73 760

Bufetowa
dzielna swym zawodzie szuka zaraz posady Stanisława Zalewska, Murzynowo-Leśne, powiat Środa. zdw 73 765

Dziewczyna
z gotowaniem, własną pościelą poszukuje posady 1. 4. do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 73 764

Poszukuję
zaraz posady do wszystkiego bez gotowania. Oferty Kurjer zdw 73 786

Mistrz
młynarski księgowy poszukuje stałej pracy. Zgłoszenia Kurjer zdw 73 782

Praczka
prasowaczka poszukuje pracy. Oferty Kurjer zdw 73 780

Dziewczyna
uczciwa poszukuje miejsca zaraz lub od 1. 4. z praniem bez gotowania. Oferty Kurjer zdw 73 779

Marszantka
samodzielna poszukuje posady. Miejscowość obojętna. — Oferty Kurjer zdw 73 778

Samodzielna
wiejska kasjerka szuka posady kasjerki na wsi lub w mieście Zgłoszenia Kurjer zdw 73 710

Aptekarska
siła pomocnicza męska z dłuższą praktyką poszukuję pracy od 1 kwietnia. Zgłoszenia proszę do Kurjera zdw 73 709

Panienka
jako początkująca do składu papieru poszukuje posady za niską pensję. Oferty Kurjer zdw 73 707

Dziewczyna
sumienna szuka posługi w banku lub jakiegokolwiek biura. Łaskawe oferty Kurjer zdw 73 701

Panienka
początkująca jako maszynistka szuka posady za niską pensję. Oferty Kurjer zdw 73 706

Służąca
wiejska z gotowaniem do wszystkiego poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 73 732

Panna
poszukuje posady najchętniej u samotnej osoby lub u starszego państwa z dobremi świadectwami. Józefek Skarbowa 14. zdw 73 728

Gospodyni
starsza, zaufana, poszukuje samodzielnej posady, zna dobrą kuchnię, szycie, prasowanie. — Świadectwa jaknajlepsze. Oferty Kurjer zdw 73 841

Poszukuję
posady jako mamka 1 kwietnia. Oferty Kurjer zdw 73 696

Elewka
poszukuje posady najchętniej na majątek. Oferty Kurjer zdw 73 723

Służąca
poszukuje posady do wszystkiego z praniem zaraz Oferty Kurjer zdw 73 719

Sierota
poszukuje posługi zaraz w śródmieściu. Oferty Kurjer zdw 73 717

Krawcowa
mistrzyni praktyką w warszawskich salonach mód poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 73 716

Stenografka
stenotypistka polsko niemiecka przyjmie posadę za 100 zł miesięcznie. Zgłoszenia Kurjer zdw 73 796

Poznanianka
(sierota) szuka posady do dziecka (ci), język niemiecki. Oferty Kurjer zdw 73 794

Młodasza
krawcowa poszukuje posady. — Oferty Kurjer zdw 73 803

Sierota
szuka posady od pierwszego, do wszystkiego Jan Peliński, Przemysłowa 36. zdw 73 806

Gospodyni
poszukuje posady u samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 73 815

Panna
biegła w liczeniu poszukuje posady do bufetu lub do składu piekarskiego od 1. IV lub zaraz. Oferty Kurjer zdw 73 773

Gospodyni
starsza samodzielna poszukuje posady również do jednej osoby z pracą domową. Oferty Kurjer zdw 73 833

Szukam
posady do wszystkiego z gotowaniem. Oferty Kurjer zdw 73 683

Młody
dypl. drogerzysta, dzielny, uprzejmy ekspedjent, znający pracę w magazynie i składach hurtowych, poszukuje posady zaraz lub później za skromnem wynagrodzeniem. Oferty proszę nadsyłać do Kurjera Poznańskiego pod zdw 73 848

Skromna
wdowa lat 21, przyjmie posadę w lepszym domu do 1 lub 2 dzieci od 1. 4. Łaskawe oferty proszę skierować do Kurjera Poznańskiego zdw 73 900

Inteligentna
stenotypistka lat 19, w krytycznem położeniu pragnęłaby pracować choćby za małem wynagrodzeniem. Łaskawe oferty Kurjer zdw 73 904

Drogerzysta dyplomowany
młodszy, znający niemieckie oraz wytworną klientelę, dekorator, wymagania skromne poszukuje posady. Miejscowość, branża obojętna. Łuczkiewicz, Krotoszyn. nw 8477

Młynarz
kawaler, kilkuletnią praktyką, dobre referencje młynów parowych, gospodarczych jako walcowy specjalista kucia kamieni — przyjmie posadę zaraz lub później Zgłoszenia Kurjer Poznański zdpw 73 911

Aprobow.
aptekarz, biegły recept. i rutynowany w sprzedaży ręcznej poszukuje posady stałej wzgl. zastępstwa możliwie w Poznaniu lub okolicy. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 73 908

Szukam
posługi w śródmieściu. Oferty Kurjer zdw 73 907

Młodsza
służąca do lekkich prac do dzieci lub posługi szuka posady. — Zgłoszenia Górna Wilda 15, Państwo Dybalscy zdw 73 869

Dziewczyna
z gotowaniem, świadectwa dobre, uczciwa, poszukuje posady 1. 4. Oferty Kurjer zdw 73 877

Nadzorczyni!
Inteligentna i bardzo energiczna, któraby była zdolna pokierować praca i utrzymać w pełnym rygorze około 30 młodszych robotnic. Szczegółowe oferty uprasza się do Kurjera zdw 73 889

Panienka
z ukończoną dwuletnią szkołą handlową, znająca książkowość, korespondencje, pisanie na maszynie i stenografję poszukuje posady Oferty Kurjer zdw 73 927

Absolwentka
szkoły handlowej poszukuje posady praktykantki biurowej w jakimkolwiek przedsiębiorstwie lub w majątku. Łaskawe zgłoszenia przyjmuje zawiadowca stacji Kwieciszewa. zdw 73 933

Służąca
z gotowaniem poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 73 930

Dobry korespondent
były przedstawiciel poważnych firm szuka posady, kasjera, korespondenta, kierownika. Referencje prima. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 73 941

Kucharka
starsza, zaufana, dobremi świadectwami poszukuje stałej posady zaraz, względnie 1. IV. Łaskawe oferty Kurjer zdw 73 580

Starsza
dziewczyna, samodzielnem gotowaniem dobremi świadectwami poszukuje posady zaraz, względnie 1 kwietnia. Łaskawe oferty Kurjer zdw 73 579

Panienka
lat 18, poszukuje jakiejkolwiek pracy. Łaskawe oferty Kurjer zdw 73 590

Praczka
uczciwa, szuka pr nia. Podgórna 8, II prawo. zdw 73 588

Dziewczyna
do wszystkiego poszukuje posady zaraz lub 1 kwietnia. Oferty Kurjer zdw 73 439

Służąca
umiejąca gotować, czysta, uczciwa, poszukuje posady od zaraz lub od 1. 4. Oferty Kurjer zdw 73 5[illegible]

Posługaczka
uczciwa, poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 73 603

Starszy
niedoczony uczeń malarski przyjmie posadę na pół roku bez wynagrodzenia Najchętniej w większem mieście. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 73 555

28 WOLNE MIEJSCA

Współpracowników
zdolnych do werbowania abonentów oraz pracy biurowej poszukuje w każdej miejscowości firma Poręka. Poznań Polna 13. zdw 73 711/2

Apteczna
siła pomocn., męska, obeznana dokładnie z taksowaniem receptów, wypisywaniem rachunków również z wszelką pracą aptek. potrzebna zaraz lub od 1. 4. rb Referencje i pretensje przy wolnem utrzymaniu lub bez do Kurjera Poznańskiego pod d 3050

Apteka
w Pelplinie (Pomorze) poszukuje zaraz biegłego asystenta najchętniej z wojew. egzaminem młodszego, znajomością języka niemieckiego Zgłoszenia proszę z podaniem referencji i żądań. dw 3050 a

Marszantka
zdolna natychmiast potrzebna. — Pasaż Apollo, Ratajczaka 15. zdw 73 768

Służąca
młodsza, Górna Wilda 84, piekarnia. zdw 73 713

Potrzebna
służąca z gotowaniem. Świadectwa wymagane Zgłosić się zaraz Półwiejska 13, front I piętro, prawo. zdw 73 693

Podróżujący
mogą wiele pieniędzy zarobić. Otrzymają kredyt Oferty Kurjer zdw 73 687

Kuchmistrzyni
dobrze kwalifikowana potrzebna do wielkiego Sanatorjum w pobliżu Poznania od 1 kwietnia — ewentl 1 maja. Pensja według umowy. Zgłoszenia z odpisami świadectw do Kurjera dw 3084

Pomocnik
krawiecki męski obeznany z krawieczyzną damską potrzebny zaraz Śmiłowski Kościan Szeroka. zdw 73 722

Bufetowa
biegła w ekspedycji ciast i bufetu potrzebna do pierwszorzędnej cukierni i kawiarni Porządne podanie, gdzie i u kogo pracowała. Oferty Kurjer zdw 73 720

Ucznia
syna uczciwych rodziców z lepszemi wiadomościami szkolnemi przyjmie zaraz Józef Grabowski, skład żelaza Oborniki. zdw 73 738

Młodsza
dziewczyna do sprzątania potrzebna. Wrocławska 14 mieszkanie 4 zdw 73 736

Dobrze płatną
zaufaną posadę otrzyma pan w solidnem objazdowym przedsiębiorstwie. Zgłoszenia: Oberża 3 gwiazdy, ul Czartorja. zdw 73 802

Uczennica
do szycia na pół lub na rok Podgórna 7. II. ptr. zdw 73 838

Dziewczyna
pracowita i sumienna do wszelkich prac potrzebna zaraz. — Glinka, Słowackiego 18. zdw 73 823

Kucharz
restauracyjny. Oferty z niską pensją Kurjer zdw 73 774

Dziewczyna
młodsza uczciwa, pracowita zaraz Słowackiego 23, mieszkanie 11. zdw 73 819

Posługaczka
potrzebna. Adres wskaże Kurjer zdw 73 856

Poszukuje
się młodszej książkowej, która pracowała w biurach rewizyjnych, zna książkowość gospodarczą, bilanse etc. „Pe-Be-Gos", Dominikańska. zdw 73 853

Młodszy
uczciwy chłopiec do posyłek potrzebny. Drukarnia Handlu i Przemysłu, Wielkie Garbary 27. Zgłoszenia od godz 3—5. zdw 73 852

Poszukuję
kilku wymownych panów do sprzedaży artykułu spożywczego. Zgłoszenia zaraz Kurjer zdw 73 851

Dziewczę
poza szkolne do pomocy pani domu potrzebna, jako elewka na wieś. Zgłoszenia Steszewska, ul. Wierzbięcice 31, podwórze lewo. 10—12. zdw 73 901

Zagraniczna
firma poszukuje kilka inteligentnych pań dla rozpowszechnienia niezbędnego artykułu. — Zgłoszenia Hotel Polonja, Grunwaldzka u p. Zarębskiego. zdw 73 861

Prasowaczka
potrzebna zaraz. Jaskółcza 32, prasowalnia zdw 73 866

Uczciwa
dziewczyna z gotowaniem potrzebna. Ślusarska 7, księgarnia. zdw 73 868

Posługaczka
zaraz. Szymańska, Marcelego Mottego 5, III. rw 13 434

Służąca
z gotowaniem do wszelkiej pracy potrzebna od 1. 4. 31. Zgłoszenia ul Staszica 1. II. ptr., lewo. zdw 73 876

Dziewczyna
zaraz. Wierzbięcice 4, parter. zdw 73 883

Krawcowe
do sukien mogą się zgłosić. Ul. Gwarna 14. zdw 73 882

Magazyniera - robotnika
samodzielnego, młodszego, uczciwego poszukuję na stałą posadę. Zgłoszenia Kurjer zdw 73 890

Posługaczka
do wszystkich prac domowych może się zgłosić zaraz. Półwiejska 37, podwórze, tylny dom, I. zdw 73 926

5 pań
(również mężatki) poszukujemy natychmiast do wyszkolenia w doborowej pracy zewnętrznej. — Zgłoszenia osobiste w czwartek i piątek od godz 10—12 i 3—5. Wały Jana III. 12 parter, lewo. Pw 9780-54.12

Potrzebny
zaraz korepetytor - student, z dobrej rodziny na wieś okolicy Poznania dla ucznia klasy 6 gimn. Język łaciński grecki i niemiecki oraz matematykę Warunki według umowy. Zgłoszenia do „Par", Aleje Marcinkowskiego 11. pod 54.13 Pw 9781-54.13

6 ekspedjentek
skończony wiek 24 również mężatki przyjmie poważna firma do przyjemnego podróżowania Zgłoszenia z dowodem osobistym przyjmuje kierowniczka oddziału w czwartek i piątek od 10—12 i 3—5 Skarbowa 17, parter, prawo. Pw 9782-54.14

Kasjerka
z znajomością prowadzenia książkowości Wielkp. Izby Rolniczej potrzebna od 1. IV Zgłoszenia piśmienne przyjmuje Maj Czachorowo p Gostyń. zdw 73 730

Urodę kobiecą
konserwuje, doskonali, odświeża, usuwa jej skazy; braki pierzorzędny Gabinet Racjonalnej Kosmetyki „Madeleine" Dorowej Magdaleny Poznańskiej Najnowsze paryskie metody Najświeższe zdobycze współczesnej kosmetyki. Maquillage. Udoskonalone barwienie włosów Trwałe przyciemnianie brwi Poznań ul. Franc. Ratajczaka 29 telefon 54-37 Warszawa Mokotowska 52, tel 808 37. zdw 68 518

Nawet przy najsilniejszem zakatarzeniu
Wata od kataru
marki „Chemergon"
przynosi ulgę natychmiast
Cena pudełeczka zł 1,30.
dw 3 043

Pw 9538-10.99

DZISIAJ w KINIE

Apollo: „Koniec Świata".
Aurora: Inig — pół-człowiek pół-zwierzę i Piętnaście minut strachu.
Casino: „Jedna noc w Londynie".
Colosseum: „Pat i Patachon w obliczu śmierci".
Corso: „Wojna światowa" — (Rok 1914—1918).
Edison: „Kobieta na krzyżu"
Harfa: „Największy cyrk świata".
Kapitol: „Deszcz Róż".
Metropolis: „Miłość Hiszpanki".
Orzeł: „Senior Americano".
Odeon: „Kobiety nie do małżeństwa".
Renaissance: „Postrach z dzielnicy portowej" oraz „Ona ma coś".
Słońce: „Wiatr od morza".
Tęcza: „Z dnia na dzień".
Teatr „Dobry Wieczór": Dziś u Pani Meli.
Wilsona: „Córka Szeika".

Humor zagraniczny

— Wejdź, najdroższy, i zapytaj, wiele kosztuje ta torebka...

— To niemożliwe. Nie mówię żadnym z języków wymienionych na tablicy!

(Le rire, Paryż). S. F.

Przedpłata na kwiecień 1931, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska" i „Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped. zł 4.00, w agencjach w mieście zł 4.50, z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4.70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 5.01 kwartalnie zł 15.03, pod opaską w Polsce zł 9.00, pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 30 gr, na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr, na stronie czwartej 120 gr, na stronie drugiej 150 gr, przed wiadomościami potocznemi 240 gr od 1-łamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża, do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt. do godz. 9 przedpołudn. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr, każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materjał poświęcony danej uroczystości

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.